

Paměti města Rovenska.

Dle městských pamětních knih,
listin a jiných pramenů

SESTAVIL

PETR MATOUŠEK,
řídící učitel v Kotelsku.

(S 5ti vyobrazeními a mapkou.)

NÁKLADEM VÁCLAVA KUDRNÁČE,
redaktora v Turnově,
Knihtiskárna Ant. Švejnara v Semilech.

Slavné

městské radě

v Rovensku

→ v nejhľubší úcte ←

věnuje

Petr Matoušek.

Týn.

Základ a původ Rovenska dlužno hledati na Týně. Tento pak jest původu a stáří, kdy tu bydlel národ, který tvrzi na výšině říkal »dunum«; ze slova toho Slované utvořili Tejn.*) Kam lid za stara za pohanství spěchal ku bohoslužbě, tam za křesťanství obyčejně kostely povstávaly; tak i zde. Mnohá z okolních osad nese jméno starodávné, z doby pohanské. A není to jistě žádná nahodilost, že okrsek Týna s těmi osadami, jež k němu patřívaly, utvořily jedno zboží panské, jakož i rychtu Rovenskou.

Týnu záhy dostalo se přídomeku »nad Rovenskem« a v 16. stol. také »Týn Rovenský«, kdežto pod ním vzniklé »mieszczo« přijalo predikat »pod Kamenici«, že mu za stara celý ten vrch s lesy a vším příslušenstvím patřil.

---

*) Angl. „town“ je téhož původu a významu.

Křestanství teprvě v 10. a 11. století se zde ujímalo; po době, kdy pohané od hoření Jizery u Zámostí poraženi byli a kdy Čechové zvlášt sv. Václava po jeho mučenické smrti pro vlast a víru uctívali, kostely a kaple mu zasvěcujíce.

Tehdy také založena byla zde plebanie a vlastní majetník Týna jiné místo za své sídlo zvolil.*

Tehdy také, když Týn výhradně křestanské bohoslužbě postoupen byl, byla i stavení hospodářská dolu ku potoku »pod Týn« odstraněna a tak povstalo Podtýní, jež bývalo poplužným dvorem a majetkem Rovenska. Plebanovi na obživu zanechána byla stráň s lesem a pod ní se táhnoucí role a louky.

Za Podtýním na návrší k severu je »varta«; i na Týně bývala strážnice.**))

Rovensko a železářství.

Přišedše sem Slované a zde se usadivše znali již tavení železa z rudy; a tudíž

*) Nepochybně, že tedy podél Veselky vedla po boční nějaká zemská stezka k Semilům a dále ze země podél Jizery. Dá se i dál doložit, že tudy jdouc, stržena byla na mnohých místech. Také byl zde na Železný Brod přechod možný. Mnoho zde nalezených kamenných zbraní jest toho důkazem. Ano i římské peníze zde nalezeny byly. Musea v Turnově a v Lomnici, sbírky v Tatobitech a Kotelsku.

zde usedlým nemohlo ujíti ono množtví na železo bohaté a lehce se tavící rudy, jaké našli kolem Týna na několika místech té-měř na dni. A poněvadž s polním hospodářstvím zvlášt úzce souvisí spracování železa na rozmanité nástroje, jichž ku vzdělávání půdy nezbytně třeba a že naší předkové hlavně hospodářstvím se zabývali, nechybi-me, přijmeme-li za pravdu, že usadivše se zde, založili nejen osadu na rovině, ale i železářství. Při zakládání osady pod Týnem vyvolilo si místo pod ústím obou potoků, Veselky a Václavského potoka, aby buď osada zásobena byla dosti vodou, anebo již tehdy měli při své práci nějaké primi-tivní vodní kolo ku zdvihání kladiv a méchů.

Jisto jest, že zvolivše si rovinu, dáno osadě jejich jméno Rovinsko, poněvadž oproti jiným byli Roviňáky, t. j. na rovině usedlými. Během času »i« rozšířilo se v závažnější »e« a odtud Rovensko.

Že mimo nástroje hospodářské záhy také nástroje sečné a bodné i šipky robili, jest samozřejmo.

V době, kdy odbyt na výrobky zdejší hojným byl, bývalo zajisté zde veselo i hlučno. Rudy bylo dost, paliva hojnost a platy žádné, toliko měli-li odváděti něco svých výrobků.

Kolem pece vysoké osazovali se nejen

dělníci při železe pracující, ale i potřební řemeslníci.

Tak vzrůstající osada nemohla ostatí bez jakéhosi kázeňského rádu, bez správců a dozorců nad prací. Tož vedle dělníků vznikla zde záhy také kategorie vyššího stavu; ač rozdíl z prvopočátku byl asi velmi nepatrný,

Tito všichni měli zapotřebí veřejných všelikých budov; tak především lázeň, rychtu a krčmy a k zaopatřování mouky mlýn. Lázeň postavili blíže potoka, rychtu na výšině, krčmy blíže vysoké peci, mlýn v koutě na konci osady.

Jak milým bylo jim zaměstnání při železi, vidno z toho, že když povstávala příjmení, přijali je dle svého vzezření. Ti, kteří jako bubáci vyhliželi, zůstali do dnes Bubáky, jiní Diblíčky, Bušky, Kováři, Sípy, Mazánky. A konečně, když Němci do osady jejich a v řemeslo se vetřeli, volával kteřísi »hol«, když měli těžké kladivo zvedat a povelem »an« tlouci, z čehož dnešní »Holán«. Také mezi nejstaršími příjmeními jest zde »Kolman«; zajisté to německý uhlíř.

Uhlí páleno bylo na dvě strany od Rovenska, k severu a k východu. K severu prosekali les až na Proseč, k východu až na Paldu; zde přestali páliti, tam sekati.

Že zde hlavně šípy a šípky vyráběny byly, zanechali někdejší »šipkaři« do dnes

po sobě památku Rovenským v přezdívce »šípkáři.«^{**)}

Osadám, jež u věcech duchovních náležely k Týnu, bylo také třeba v rozličných potřebách a sporných záležitostech místa, kde by spravedlivého rozsudku došly. Druhdy býval na Týně »kniez«, který sporné záležitosti spolu s obřady náboženskými vykonával. Však kněz křestanský soudům nepřál. Množením se obyvatelstva a snad i rozličných i více případů, bylo třeba, zde došly sporné strany práva, a tož aby vznikla zde v Rovensku rychta.

Také bylo dělníkům třeba posilnění nápoji, a tož vedle rychty postavili si pivovar, níže při potoku sladovnu.

Kdy Rovensko na město povýšeno bylo, není možno udati; ale první zmínka o něm děje se za Soběslava II., tedy kolem r. 1178. Rovněž není známo, který panovník nadal je znakem; ale jistě ten, který míval ve zvyku dávati do znaku rozličná lesní zvířata.⁶⁾ Mát Rovensko ve štítě modrému ležící laňku na zeleném palouku v zad se ohlízející, přední nohy křížem přeložené.

Traditionelně se vypráví, že kníže lově v okolních lesích vyhnal laň, jež uštvaná jsouc sem přiběhla a zde na tržišti padla,

*) Viz Semily, Vysoké a j.

**) Z toho také patrno, že zde železárství bylo v květu, když šipek ve střelbě výhradně se užívalo.

ohlédajíc se za svými pronásledovateli, a dělnici přiběhše šípem ji střelili a usmrtili. Druhdy prý býval ve znaku i »ten šíp.«

Asi v polovici 14. století zaniklo nebo aspoň zanikalo zde železářství; příčina není známa. Byla to buď soutěž nebo menší poptávka po šípkách a jiných výrobcích rovenských šípkářů. Nedostatek rudy nebo paliva původem toho nebyly, ani hříchy a pýcha.

Dovidáme se o tom v listu 33. (Kniha z r. 1548*): »A gsucz On w Tom Czasse Podasse Mu Kamen Barwi Modre Ceny nemale rzkucz, Takowych na Horach Koza-kowskych mnoho se nalezie. A On powo-lasse Wlachy Umienj Stejnssnajdronsského by mrzyczé (učice?) Lid Temuz Profesij, a nechasse odevzjti Cztyrzj Lomy na Chalcze-donis, Achatis a Tjrkis**) a Ti Wlachowe mrzicze (učice?) Tu w Miesseczku Lid. By a dale k Praze doprawenj Bysse, a Tak jest nam za (ten o my?***) Zziwobjczko od Pána Boha poprzáno, a negspis pro Hrzj-chy nosse gest nam Pan Buoh To Zzjwo-bijticzko przj Zzelezj odgal a nas Strestal za Pjchu nassj. Mnozj magjcze Tu Kausek

*) Nepozastavuj se nikdo nad tím, že to v knize z r. 1548. Jest v ní také zápis na Václavf z r. 1499. Jindřich Štaastný z W. nad Skal. nad J. daroval Václaví Janatovi.

**) Jaspis.

***) Zase nový?

Role zustawssi Chopjcz se Robjenj Wjeczj Hlinych: Trogfussow, Hrnzuv a Rendljkuw Rozlicznych, a mnozj Chtjcz prj ZZelezj zustali opustjcze Miestecko ginam Sobje To zZiwobyticzko wyhledawali. JTem Pule-rugjzc Ty Kameny Giowany Taranto swym Consortuom ge zasylagjcze.*)

Při tavení železa bylo nepochyběně třeba nějakých ohnivzdorných nádob, jež robili hrnčíři, a po zaniknutí železářství chopili se vyrábění nádob jiných, jichž v domácnosti třeba bylo, a byla to tehdy živnost zde jaksi obvyklá.

Jinak bylo s brusířstvím. Karel IV. za svého ve Vlaších pobytu zajisté poznal vlašské práce mosaikové, a byv upozorněn na bohatství kamenů rozličných barev na Kozákově, věděl hned, kterak hynoucimu a o pomoc volajicimu obyvatelstvu v nouzi a bídě pomoci. Tož povolal sem Vlachy toho umění, a ti zdejší obyvatelstvo učili kameny obrušovati. Nejprve byly ty kameny zasýlány do Prahy k výzdobě kaple sv. Václava a kaplí na Karlově Týně, tehdy staveném.**)

---

*) Zdá se, že i příjmení Malat a Mendík jsou původu vlašského, a ta se v starých listinách a knihách rovenských velmi zhusta vyskytuje.

**) O tom mluví i Hájek v „Kronice České“, že dal Karel IV. na Horách Kozákovských otevřít lomy na drahokamy a k čemu jich bylo užito. A teprve po přečtení této byla mi jasna str. 30. v knize

Možná že Karel ještě jiná obdaření a opatření po sobě Rovensku zanechal.

Však již před tím r. 1548. byly založeny v Rovensku knihy, a r. 1556. 27./I. obnovoval urozený p. Hanuš Deznar z Deznavu »primasa a právo«, jakož i to obdarování učinil, aby strana »padlá« při soudcích 24 gr. č. »purkmistrovi« zapraviti povinna byla, i kdyžby s »vegrzkem práva Rovenského spokojena nebyla a k vyššímu právu se volala.

Primasem byl tehdy Jan Sladkoš, písařem radním Jakub Švec Skutečský, spolurektor. Mělo tedy Rovensko vše, i školu, jak na pořádné město tehdy náleželo. Ovšem že všecky budovy vesměs, i kostel, byly dřevěné. Však i tu pomohl Smiřický, neboť jistě jen jeho přičiněním a pomocí dali se osadní do stavby kostela. Již r. 1567. bylo o stavbě kostela nového mluveno. Jan Jaček z Prosičky oznámil, že Vavřinec Bě-

Rovenska z r. 1548. že v knize z r. 1548 je tak stará listina vepsána, nebuď nikomu divno; nachází se tam také zápis na Václaví z r. 1499. Však listina ta nebyla druhdy v knize, ale byla tam později vepsána, aby snad k úplné ztrátě a zapomenutí nepřišla. že již jsouc opisována nebyla celá, svědčí její začátek: A jsouc on v tom čase, podal mu — Ten on byl zajisté i ten mu zpředu jmenován, ale při opisování byl začátek buď ztracen, utržen, nebo nečitelný. Dle sdělení důst. pana faráře Turka na Týně, říkával prof. Maloch, že zde v okolí Karel IV. osobně sám pobyl a rybnikářství zařizo-

havec z Tatobit odkázal k »záduší do Tejna k sv. Václavu« 3 kp. g. č., a Jaček sám uvolil se, »že budeme-li od kamene stavěti, dá nám k tomu stavení 20 korčů vápna.«

R. 1557. k žáduši do Tejna poručil Tůma Nerudis »mísu, která jesti nejlepší cejnovou«, a r. 1564. Vít Zařickej i kp. g. č., r. 1573. Říha ze Ktovy odkázal i kp. g. č., Lidmila Srbice z Tatobit 5 kp., Vaněk Závesský u Jana rychtáře v Tatobitech 5 kp. Brož z Tatobit i kp. g. č. Také měli na dluhách asi 35 kp. g. č. Z toho vidno, že měli nejen Rovenští, ale na celé rychtě právo svobodně kšastovati. R. 1570. připomíná se farář na Tejně Václav Chyba.*)

Kostel dostaven byl r. 1573. jak svědčí latinský nápis do kamenné tabulky vtesaný na štitě nad hlavním vchodem. Neboť dům můj, dům modlitby jest. Nám všem potomkům našim zřízen r. 1573.**)

Presbyterium bylo vystavěno o několikval. Tož nepochybňě že ta osoba, která byla „v tom čase“ snad „hlavou městečka“ nelenila, a pěknou druzu amethistovou jemu půdala a o pomoc prosila a Karel pomohl.

*) Řehoř, bratr kněze Václava, faráře tejského, od Jana Voldřichova koupil tu v městečku Rovenšku statek. V téže smlouvě mluví se dvakrát o chmelu: „Chmele, když ořeže Jan,“ měl přejítí statek na Chybu, a „chmele, když očeše,“ chtěl Chybu doplatiti.

**) Vere domum hale mea domus orationis est. Super aedificata supra firmam Petram 1573.

lik roků dříve, ježto r. 1569. tam pohřben Jindřich Smiřický ze Smiřic, jak mramorový náhrobek po levé straně oltáře hlásá slovy: »Hodie mihi, eras tibi.« (»Dnes mně, zítra tobě.«)

Klenutí kostela celého bylo žebrové, kamenné, vůbec celá stavba přesně gotická. Toliko siňka později přistavená má ráz románský. V oknech byla malba z doby Karla IV.*)

Roku 1575. daroval Sigmund Smiřický s Eliškou z Waldštejna záduší zdejšímu cínovou křtitelnici, práce a provedení nevšední. Kolem víka jest nápis: »Aj, aj, — hlas s nebe řkúcí — Tentot jest syn můj milý v němž mi se dobře zalíbilo. Mat. 3. — V Hradci Králové u Jana a Anny, k záduší Tejna 1575.« Na víku je sousoší P. Ježíše a sv. Jana Kř., křest P. Ježíše představující. Kolem stěn nádoby nachází se 12 sv. apoštolů s P. Ježíšem uprostřed. Dole erby, Smiřických a Waldštejnský. Celá nádoba spočívá na 3 nohách; váží přez 1 q.

Po Chybovi byl zde »kníze Jan Koudelík.« Však již r. 1587, přijali osadní**) za faráře Brixího z Vyskře.***

---

*) Ještě Schaller píše o hlavě Kristově na skle malované.

**) Měli tedy právo podací sami.

***) Smlouva s ním se zachovala. Léta MDL-XXXVII. dvojúctihodný kněz Brixí farář Tejnský, jest přijat od osadních při sv. Jiří na ten způsob,

Záduší spravovalo 5 od osadních volených kostelníků. Tehdy byli Mach Holan, Martin Švec, Jiřík Byšický, Václav Šafránků a Jan Nechuta. První z nich byl »hospodářem« záduší. Mach koupil tehdy nový kříž a jiné ještě věci pořízeny byly. Jméni zádušní bylo tehdy jakousi záložnou. Půjčovali peníze hotové, dávali v nájem krávy, kupovali »spravedlivosti« za 50%, takže druhých 50% získali.

Při žáduší měli také včelník, aby měli vosk na světlo. Víno, mouku (na sv. hostie), prádlo, olej, svíčky, bavlnu na knoty a j. sami kupovali. Ornát a monstranci pořídili.

Brixí jezdil na Vyskeř, do Přáslavic a na Tábor sloužiti mši sv.*)

Kostelníci tehdy každou neděli chodívali na »prosbu« se sáčkem v kostele mezi mši sv.

Mnoho pozemků zádušních měli lidé najatých. Také »školniště« patřilo k záduší. Leč škola byla již v městě. Rektor dostával od záduší na poručení »purkmistra pánů« 6 g. č. na »střevíce.«

Toho času byl zde také »Říha knězů.«

---

co jest obilí na zimu setého, žita a pšenice při též záduší bylo, z toho jest dotčenému knězi Brixímu vydáno: žita 36 mandel 4 snopy, pšenice 15 mandel; z toho všeho třetí snop jest vydán.

*) Kostelníci vyskeřští a přáslavští mu cesty platiли; leč povozy na Tábor platili kostelníci zdejší.

Také »kněz církevní Jan Koudelík« v té době zde ustanoven byl; ale určitě rok při těchto nelze udati, ale jistě na rozhrani 16. a 17. století, a téměř současně. R. 1608, byl zde již »dvojípoctivosti hodný muž kněz Simon Dubský.« Roku 1622. byli zde dokonce kněži dva; neboť »Václav,« syn knieze Jana Nigrina ujal živnost po nebož. Janu Čubovi, tchánu svém na Tejně,« a jestě st. r. »dvojípoctivostihodný« muž kněz Matouš Specingar Černohorský, farář Tejnský,« pohnal před právo města Rovenska p. K. Tobiáše Vaníčkova, že »v neděli masopustní zhaněl paní manželku a dítky jeho« na poctivosti, »skrže což Vaníček od pana úředníka vězením trestán byl.«

Několik zápisů začíná slovy »Po památce sv. Mistra Jana z Husi,« nebo »Po smrti sv. Janu z Husince.« Sám tehdejší hejtman skalský Adam Smetana ze Stránky psal »po Stém Mistru Ganu Husi, Letha MDLVIII.«

Po celý rok kupovávali toliko $\frac{1}{2}$ žejdlika vína, ale na květnou neděli z žejdliky za 20 den. č. a za mouku »k hodům 3 gr. m.« Tož přijímal pod obojí způsobou, zdali všickni, nelze říci.

Z které doby byly staré zvony, není možno udati; však po slití zůstalo z nich ještě 37 ct.zvonoviny. Tož byly dosti hruby.

Otěže vlády obecní měli v rukou primas a 11 konšelů, 4 obecní starší, 2 rychtáři pro město, městský či radní nebo přisežný písar, později sindicus a pak servus. Každá rychta venkovská měla po jednom rychtáři. Ti vesměs byli voleni na 1 rok a úředníkem t. j. hejtmanem stvrzeni. Každý konšel byl 4 neděle purkmistrem, a když na primasa došlo ten 8 neděl. Odznakem purkmistra byla pečeť stříbrná na stříbrném řetízku, kterou při úřadování měl na krku. Pečeť měli menší a větší. Druhého dne po obnovení úřadu bylo shromáždění obecní, kdež rychtáři a obecní starší i kostelníci před celou obcí účty kladli.

Při tom řízeny byly purkrechty a spravedlivosti; kdo »své dobrak« musel se »odsvědčiti, že tu (na gruntě) nic více nemá, než všecko dobré.«

Rychtáře ustanovoval úředník na místě vrchnosti. Ti měli velké právo, dbali o pořádek v obci, přijímalii rozličné peněžité i naturalní dávky, a pak je na kanceláři »odvozovali.« Za to byli od robot a poplatků osvobozeni a celá obec byla jich poslušna. Kdykoli nový majitel panství ujímal, skládalii primas a rychtáři na místě celé obce slib či člověčenství podáním ruky.

Odznakem rychtářským byl z řeménků

upletený býkovec žlutými knofličky pobity, tak zvané »právo.«

Desátek správci duchovnímu odvozoval každý majitel pozemků sám na faře.

Kostelníky volila obec 4—5, leč vždy to byli lidé z Rovenska nebo z Týna, protože posluhovali knězi a zvonili. Každý kostelník měl funkci jinou: 1. býval hospodářem záduší, 2. a 3. byli k obsluze kněze, 4. a 5. zvonili. Zvoník, který zvoníval »ku klekání,« užíval za to zahradu vedle »krchova« a farské zahrady za kostelem; a poněvadž Ptáčník po dlouhé časy tímto zvoníkem byl, přisvojil si zahradu, a teď slove »Ptáčnice.« Jakou odměnu ostatní požívali, není nikdež zaznamenáno.

V 2. polovici 16. století měla celá rychta Rovenská 120 »usedlých.« Zejména: Sychrov 1, Ktova 10, Borek 2, Štěpanovice 10, Blatec 7, Sejkovice 11, Žernový 5, Proseč 4, Veselí 9, Žďár 2, Dráčov a Drašnov 5 — 66. Tož na Rovensko, Tatobity, Václaví, Volavec a ostatní osady připadlo 54 usedlých.*)

Zápisy bývaly tehdy velmi krátce psány:
»Anna Bohdanecká.«

»Letha 1593. Jan Bohdanecký koupil dům se zahradou od Waclava Lysýho Za Summu 35 kp. g. č. Závdavku 15 kp. g. č. Kladení peněz po $1\frac{1}{2}$ kp. g. č.«

*) Ti v knize schází; list se ztratil.

Ovšem kde zůstal velký inventář věci hospodářských, býval dle toho i zápis delší, jakož i kde dluhy a pohledávky i výměnek psán byl. Tak v živnůstce po Václavu Urbánkovi, kterou konšelé »ošacovali« za 60 kp. g. č., byla i kráva, 2 loňská telata, 1 ovce, 4 slepice, 1 kohout, 1 ručnice, 1 kord, 2 sekery kladní, 2 motyky, 1 kovaná lopata, 1 vidle v chlévě a mědenec v kamnech. Obili na ozim setého: žita a pšenice po 2 korcích 3 věrtel., najaro ovsu, hrachu, ječmene a čečelky, toho po 2 korcích, a to vše dostal nový hospodář »přidavkem.« Výměnek Dorotě, manželce zůstalé po nebož. Janovi Urbánkovi, aby Václav syn její, aneb kdož by držitelem toho gruntu byl, ji nálezitě stravou do smrti opatroval, krávu jednu na svém obroku choval, kteráž se jí vymíňuje, semene lněného každoročně i čtvrtci síval, a byt s komorou i chlévem. Jestližeby pak s týmž Václavem aneb držitelem gruntu srovnati se nemohla, tehdy náležitou smlouvou učiní, takový výměnek, aby jí vyplácen byl.«

Z takových inventářů dovidáme se, jak co v domácnosti tehdejší zařízeno bylo. Roku 1602. koupil Petr Klíma živnost za 100 kp. g. č., která r. 1635. za 90 kp. g. č., a r. 1658. toliko za 72 kp. g. č.*)

*) Z toho patrno, jak klesla cena usedlostí v době švédské války.

dána byla, a dostal ještě přídavek: i v lach slepý, i vůz valný, i pluh s »železy,« brány s hřebíky i pár, sekera kladní, stoliči řezací i s kosířem, stůl a díži.

Roku 1609. koupil Václav Svatoň živnost za 125 kp. g. č., a r. 1641. koupil ji Adam Bubák za 45 kg. g. č. a dostal ještě přídavky,

Kateřina Buffová zanechala po sobě mezi jiným také 2 cepy, řešeto struněné*), plátna prostředního $14\frac{1}{2}$ lokte, prostěra dla 2, cejšku na podušku, peřinu o 2 cejchách, spodnici o 2 cejchách, pôdušky 2, lnu svazek, lnu netřeného 9 otepí, přízeneké 13 čteníků, tlusté 2, kožich oblekací barchanový, sukni modrou, punt červený, drhlen dvojitý, semene lněného 5 čtvrtce, hráchu $1\frac{1}{2}$ měřice, »kněh 7 kusův,« svícen struněny*), »oštěp«, větel kovány hrubý a malý, nůši, vály 2, »šindele u Havrdy ve Veseli 18 kop,« lopat k sázení chleba 5, »kolébka,« lůže, truhly 3, »šenktyš,« kotlík ryb vařiti nový. Někde mívali »koutnici,« r. 1605. zůstal kdesi »moždíř mo sazný,« r. 1607., jinde zase »plechová trouba pekací,« jinde zas »brus otáčivý.« O ručnice, oštěpy, rejtharky, kordy, helmy, a j. nebyla také nouze, vidle v chlévě a a podávací při každém hospodářském sta-

*) Drátěné.

vení; Tomáš Bušek koupil živnost »robotní« za 200 kp. g. č. a dostal mezi jinými přidavky „necky pro chléb váleti a necky pro praní šatův.« Že to byla »robotní,«^{*)} měl mimo robotu i »contribuci« ve 2 čtvrtích.

Mikoláš Bubák koupil za 320 kp. g. č. r. 1622. od »otce« a prodal r. 1666. Janu Kokštejnovi z Blatce za 200 kp. míš. (100 kp. g. č.), a dostal k tomu i »1 hřebici roční, 6 slepic s kohoutem, saně, půl vozu zadního kovaného.«

Živnosti již od stará rozeznávaly se zde dvoje: 1. obecní, na obecní půdě ležící; ty platily toliko k obci a desátek správci duchovnímu, 2. »robotní,« které mimo to platily úrok na zámek a měly robotu.

Tehdy bývaly kolem města »obory, ohrady, ploty a plaňky,« a to nejspíše, aby dobytek utíkat nemohl do polí, a pak cizí větřelci, aby tak snadně se k domkům a chalupám dostati nemohli.

V Rövensku usazovali se také rodové zemanští. Tak zde žil Blažej Jeník, člověk svobodný, Mikuláš Buděšínský, člověk s manželkou a dítkami svými svobodný, Bartoloměj Tuttenhofer z Tuttenhofu, pak Bartoň či Bartoš Smetana ze Stránky, a

---

^{*)} Z toho vysvitá, že zde byly živnosti také nerobotní.

konečně přijat byl Jan Štučka Zlatovolešnický, seděním na zlábku za souseda, když smlouvy svatební dával do manualu purkmistrského vpisovati.

Dle pozůstatých věcí poznáváme, že zde byla tehdy téměř všecka řemesla (mimo kominíka) zastoupena, ano i taková, kterých nyní nestává. Byliť zde tkalci (i zanechal 2 stavy), pekaři, mlynáři 2, (panský v Koutech, a soukromý, tu kdež »vysoká pec« stávala), krupaři, řezníci, ševci, krejčí, sládek, vinopal, bednáři (bečváři), hrncíři, provazník, kováři, koláři, zámečník, truhláři, sklenář, koření prodávala Anna Tejnská, voskář, mydlář, koželuh, cínař (Jan Nerudis r. 1557. měl dostati od »panwie, kderau woprawował do lasnie« 4 g. č., a k záduší odporučil »misy, kderu gesti neglepssj cegnovau.«) a »Letha M_LLXXXXIII. (1599) Tadeass Mendicuw priwezs sebu z Norimbergka, kam chodjwasse a nosjsse sebu Kamenkij Male Tu s potoka Gordana pullerowane, Stuol na lechczegssj Toho rzezanje a pullerowanje. Pro Buduczj Pamiet gsem Tuto zapsal,«*) tož když ne více, byl už tehdy zde aspoň i brusíř či kamenář. Jiná zmínka o kamenáři děje se r. 1635. kdy Tobiáš, syn po nebož. Ad. Bakovském

*) Konec shora uvedené listiny o zaniknutí železářství.

ujal, dostal mezi jinými přídavky veršat na řezání kamení. Vůbec bylo v té době zase v Rovensku obyvatelstva dosti a dobré se mu dalo pod panstvím rodu Smiřických, nebot »gest ten Pán Welky Patron toho Micsteczka Rowenska byl.« Tak zapsáno r. 1569. písar městský, když do manualu purkmistrského »ingresiroval« úmrtí Jindřicha Smiřického ze Smiřic.

Za pronásledování podobojích a bratří českých ušlo i odtud dosti lidí; proto mnohý »grunt pustý« ošacován byl právem hraničním. Když se tudy stěhovali bratří čeští do Polska, byl zajisté i odtud mnohý mezi nimi; aspoň »Jiřík Hora od svého statku utekl« v té době.

Tehdy byl zde i věrtel pšenice za 8 gr. č., i korec žita za 4 gr. č., prase za 25 gr. č. i věrtel hrachu za 5 gr. č. a kráva za 20 gr. č. Z i krávy najaté platilo se 20 gr. č., z ovce i lib. vlny a mimo to ze 6 ovec i jehně ročně.

Z »rychty« povstal »rathouz,« který se zde r. 1573. tak poprvé jmenuje. Stával pod nynější počtou podél potoka. Nad ním stávala škola. (Nyní číslo 71.) Za ní stály pekařské »kotce« a masné krámy, mezi nimiž na druhé staně postavil si řezník Vostarek chalupu. Tož mezi školou, Vostarkovou chalupou, kotci a krámy byl čtverúhlý dvůr. Ze pozemek »školní-

Ště« současně se připomíná, jde z toho na jevo, že dříve na něm škola stávala, kdy v protějším »domě panském« za potokem bydlívali dozorcové a správcové nad »železí« ustanovení, ač zdejší vysoká pec bývala majetkem obce.

Zajisté nebyli to lidé ledajací, ale o vzdělání, jakého tehdejší škola jejich dětem dáti mohla, dbali; a tož zde záhy škola povstala.

Roku 1557. Jan Nerudis měl dostati 4 gr. č. od spracování panve do lázně a r. 1564. prodali konšelé lázeň starou za 15 kp. p. č. Jiříku Srbovi, a r. 1566. prodali »lázeň tu pod městečkem« za 9 kp. g. č. s podmínkou, že má »lázeň topena bývati rovně jakoby k obci náležela.« Tehdy ji koupil Jiří Šerhánek. A zase r. 1584. purkmistr, konšelé i všecka obec prodali »laznij obecznij« Janovi, synu Vávry Ríhovu ze Sychrova za 30 kp. g. č. a »ten prodej stal se jest na ten způsob, aby on Jan pro pochodli lidem v časy potřebné v lázni topil jako k hodům i tak k posvícení s těmito přídavky, jako kádě i škopky, které jsou.« Roku 1589. zase »purkmistr, konšelé a celá obec« prodali Šimonovi Barvíři za 23 kp. g. č. lázeň. Byly tedy lázně dvě; že se tak často a v různé ceně prodávaly. Nebo snad majitelé lázně častěji »od ní« utíkali, jako r. 1670., beze vší příčiny ode-

šel, a za Žitavou mezi luterany byt sobě vyvolil.«

Že zde záhy dva mlýny byly, totiž hoření, »tu kde vysoká pec« stávala, doleň v Koutech; a tento byl panským. Hoření byl majetkem soukromým. Proto slul r. 1561. Pěničovský, že Pěničkovi patřival. Roku 1556. Jakub Smetka přijal Kateřinu k sobě do statku »svého mlýna« tu v Rovenště. Roku 1580. Honc Hirspert, mlynář Sejkořský, koupil roli »pod železi« slove „přidavek.“ Roku 1598. byl v Sejkořicích mlýn »pustý« a koupili ho konšelé. Roku 1579. byl Petr Pešek mlynářem na mlýně Pěničovském »při městečku Rovensku.«

»Dorota, manželka mlynáře Jiříka ze mlýna J. hr. Mstí. Koutského« měla jakousi rozepři o »nářek« s urozenou paní Eliškou Semínovou, roz. Zásmuckou a na Lhofě.

Zvláštní trest stihl zloděje, byl-li chycen ve mlýně. Vyvrtili do stěny ve mlýnici díru, přitáhli k ní zloděje za hlavu, do díry vstrčili čuprynu vlasů jeho, kolíkem díru zandavše, vlasy u samé hlavy uřízli a pak kolík pevně zatloukli. Odtud pochází nepříjemné rčení: »Máš čuprynu ve mlýně; t. j. jsi zloděj.«

Tehdy co mlýnů, tolik Náhlovských mlynářů; neboť nebylo ni jednoho mlýna

na panství Hruboskalském, aby na něm nepobyl mlynářem Náhlovský. Mnozí z nich jsou majitelé mlýnů do dnes.

Dělníci při »železí« pracující, zvláště ti, kteří při ohni a žáru pracovali, měli zapotřebí občerstvujícího a posilujícího nápoje; však i jiní dělníci. Tož již v květu železářství vznikl i obecní pivovar a vinopalna. Tradicionelně se povídá, že v č. 67. a 68. byly pivovary dva, a důkazem toho, že pod oběma čísly jsou značné sklepy a byly tam nalezeny dřevěné roury z nějakého vodovodu. Však spíše v jednom z nich byla vinopalna. Však i vrchnost měla již svůj pivovar pod Skalou. Roku 1583. Jakub Sládek starší z »pod zámku« Skal „maje slušnou příčinu“ od „Jakuba Králova že Žernova sobě danou a jemu se jakožto násilníku svému bránivši, a nemajíc jiné zbraně u sebe, z ručnice jest ho postřelil.“

Však z „lásky“ dal na pomoc „Ljkarzij“ a na obživení 4 kp. g. č., jak právo Rovenské uznalo.

„Pivo zde tehdy prodával Jiří Valkoun, Matěj Vaníčků, v domě panském byla hospoda, na Týně Jan Čuba, pak Vostarek a Bakovský, Tobiáš Pěkný a Florian. Také v radnici dole prodával se „truňk“ a mnohý spor ukončen byl rozsudkem práva, aby „si podali truňk piva,“ (a bylo po soudě;)

nebo aby „jeden druhému zavdal,“ (a bylo...)

Roku 1611-12. dočítáme se, že bylo navařeno piva 36 várek po 4 věrtelích či lakách. Platili tehdy z 1 várky 24 gr. č., z 1 laky 6 gr. č.; z toho přišly 4 gr. č. na vydržování dvora císařského a 2 gr. č. úroku vrchnosti.

Roku 1612. platilo se z vaření piva v obecním pivovaře 120 kp. g. č. a roku 1640. (30./11.) vydán „list přiznávající“ na „zámek Skály,“ že v městě Rovensku na dvou kotlích od 1. do 30. dne měs. Novembris dvacet a pět pinet napáleno bylo,“ z čehož „po 3 kr. s pinty počítaje sejdě se 1 zl. 15 kr. Však již r. 1644 (14./6.) prodán byl grunt obecní, při kterémž „sladovna“ vystavena byla.

Roku 1648. 31./1. přijedouc partaj švédská, z pivovaru $1\frac{1}{2}$ sudu piva bílého vypila a roztočila.

Za příčinou vaření piva pěstoval se zde také chmel. (Viz str. 11.)

Roku 1640. byl zde Ondřej Sládek, (ač byl-li to sládek od řemesla!)

Kdy a jakým způsobem Rovensko pivovaru pozbylo, nelze na jisto postavit. Byly to asi nové poměry s novou vrchností a povolnost Rovenských, jež je o toto právo z dob dávných zděděné připravily. Při obci byla také „chalupa pro slouhu,“ na jejíž opravu vynaložili 44 zl. 44 kr. r.

1648., a tehdy přijat za slouhu Jiřík Loula z Tatobit, který měl služby „celoroční 5 zl. 50 kr., žita 5 korců, hrachu 2 věrt., 9 pecnů chleba aneb za něj 3 věrt. žita.“

Neméně důležitou, ač opovrhovanou budovou, bývala tehdy pohodlnice či rasonna, jejíž majitel slul „pohodlný.“ Té bylo vždy a všude místo odlehlé vykázáno. Pohodlného se každý štítil a jen v nejnutnější potřebě s ním jednal.

V roce 1569. koupil Endris Šolc „pohodlný“ od Maška tu „pod městečkem dům se zahradou“; platil obci při sv. Jiří a sv. Havle po 18 gr. č. úroku.

V roce 1579. prodal ji Šolc se synem svým Martinem Urbanovi Rychterovi z města Chrastavy za 70 kp. g. č.; avšak týž mimo naduvedený úrok k obci, musil i na zámek Skály po 3 g. č., jakož i „jiné povinnosti vybývati: každému konšeli a rychtářům po páru rukavic před hodem Božího Těla dodati.“ Pohodnice byla »za vodou jdouc k Borům; k nížto od starodávna rychty přináležejí, totiž: Čimyšlská, Stěpanovská, Tatobská, Klokočská, Lantovská, Novovesská a Vyskeřská; dvory: Skalský, Novovesský horní a dolní, Oujezdecký a Semínský; ovčiny: Skalský, Semínský, Oujezdecký, Vystrkalovský a Končinský se všemi příležitostmi k ní náležejicími.“

Roku 1612. byla za 140 kp. g. č., r. 1670. za 184 kp. a r. 1678. za 220 kp. g. č.*)

V době „útrpného práva“ mívalo i Rovensko svého „mistra ostrého meče,“ a nejedna poprava byla na místě „spravedlnosti,“ tu kde nyní kříž nad Štěpanovicemi stojí, vykonána. Tam od města vzhůru vedla „delikventní“ stezka, dosud tak zvaná, a vedle ni uprostřed svahu stála „mučírna,“ kdež měl „mistr“ své nástroje: „palečnice, kládu a j.“ Konečně pod „rathouzem“ bylo vězení „šatlavni“ pro „lehčí a těžší“ zločince.

Pro bezpečnost města byla na kostele „strážnice“ či „hlídka,“ při níž zajisté byl též „hlásný.“ Zřízení to pocházelo nepochybně ze staré doby, kdy zde na Týně „varta“ byla k střežení stezky poboční od hlavní stezky zemské; tomu na důkaz i „varta“ za Podtejním u Sejkořic a další podobná místa směrem k Semilům a ku Brodu Železnému.

Obchod „solný“ měl zde Valeš již r. 1557.; avšak „sůl“ kupovali „z důchodu“ skalského, ježto r. 1593. Havel Kypěna měl platiti do důchdu za sůl $17\frac{1}{2}$ g. č.„

V 16. století kupovala se sůl od „vozků,“ a zde byli voleni zvláštňi dozorcové

---

*) Na té přibývalo.

„slancové“ nad obchodem solním, neboť z bečky platilo se 23 kr. 3 den. k obci. R. 1664. prodávali zde sůl Jan Zikmundů, Jan Bušek a Adam Bubák; t. r. prodalo se 37 beček. Ovšem, že ji Rovenští sami nespotřebovali, ale i okolní osady.

Při r. 1563. čteme poprvé při městě Rovensku přídomek „pod Kamenicí“ a r. 1586. „Tejn Rovenský.“ Zámožnost obce byla tehdy v stavu dobrém. Roku 1580. patřilo obci Podtejní, r. 1590. prodali konšelé kus obce v Sejkořicích, a r. 1611. Jiřík Vokráčka z Taťobit koupil od „konšelův“ chalupu v Žernovém. Mimo to měla „obec“ za rybníkem sejkorským až k lesu Kůtkovu, les Kamenici, Paldu, Bora, Kožlenec, Rokel a j. ještě pozemky a kopaniny.

Mnoho pozemků jmenovalo se „pod-, nad- a v železí, na přídavkách, u obor, v rankovči, za-, pod- a v trubách, za horou, za milíři, u Křečovic atd.“ Nejdůležitější z pojmenování pozemků jest „pod-, nad- a v železí,“ které se záhy objevuje v zápisech; také slovo „truba“ poukazuje na doly; „šachta“ je nejnovější zde název z konce 17. století, kdy vrchnost se pokusila o vzkříšení bývalého železářství.

Konšelé měli dost a všelijakého zaměstnání a starosti jak v městě samém, tak i na rychtách. Bez jejich vědomí ne-

stala se žádná smlouva, koupě nebo jiná změna, a s rozsuzováním rozličných pří měli taktéž co dělati nejen s tu- ale i s cizopanskými. Tak r. 1597. stáli před nimi Dudek z Libuně a Prachač ze Železnice se Žižkem z Pekel.

Za tou příčinou měli tehdy již pisaře přisežného, jakým zároveň bývali „rektorové, cantoři a správcové školy.“ Roku 1557. Jakub Švec Skutečský (také Pernštejnský zván) byl „pysarzem w mieste czku“ a správcem školy, r. 1579. Ivnnes Quirinus, „rektor rovenský a písář radní roku 1583. Jan Lunenius Sobotecký „rektor a písář,“ r. 1584. Matěj Vaničků (Vanička?) „písář přisežný,“ jehož otec Václav byl zde „starším rychtářem.“ Když zde r. 1583. rektor Jan Lunenius Sobotecký zemřel, nechtěl rychtář starší Václ. Vanička věci po něm zůstalé sestře jeho Anně Komárkové a jejímu manželi vydati, až konečně na poručení úředníka skalského tak učinil, avšak přidal, že „z dobrý Wule“ tak činí a přidal ještě „čepici a plášt“; však dluhy ať si Anna sama vyupomíná; a bylo toho na 25 kp. g. č. mezi lidmi dle cedulí. Knihy odporučil k záduší soboteckému.

Tehdy platilo se „od učení pacholete 10 gr. č.“ ročně, tož asi 1 gr. č. měsíčně.

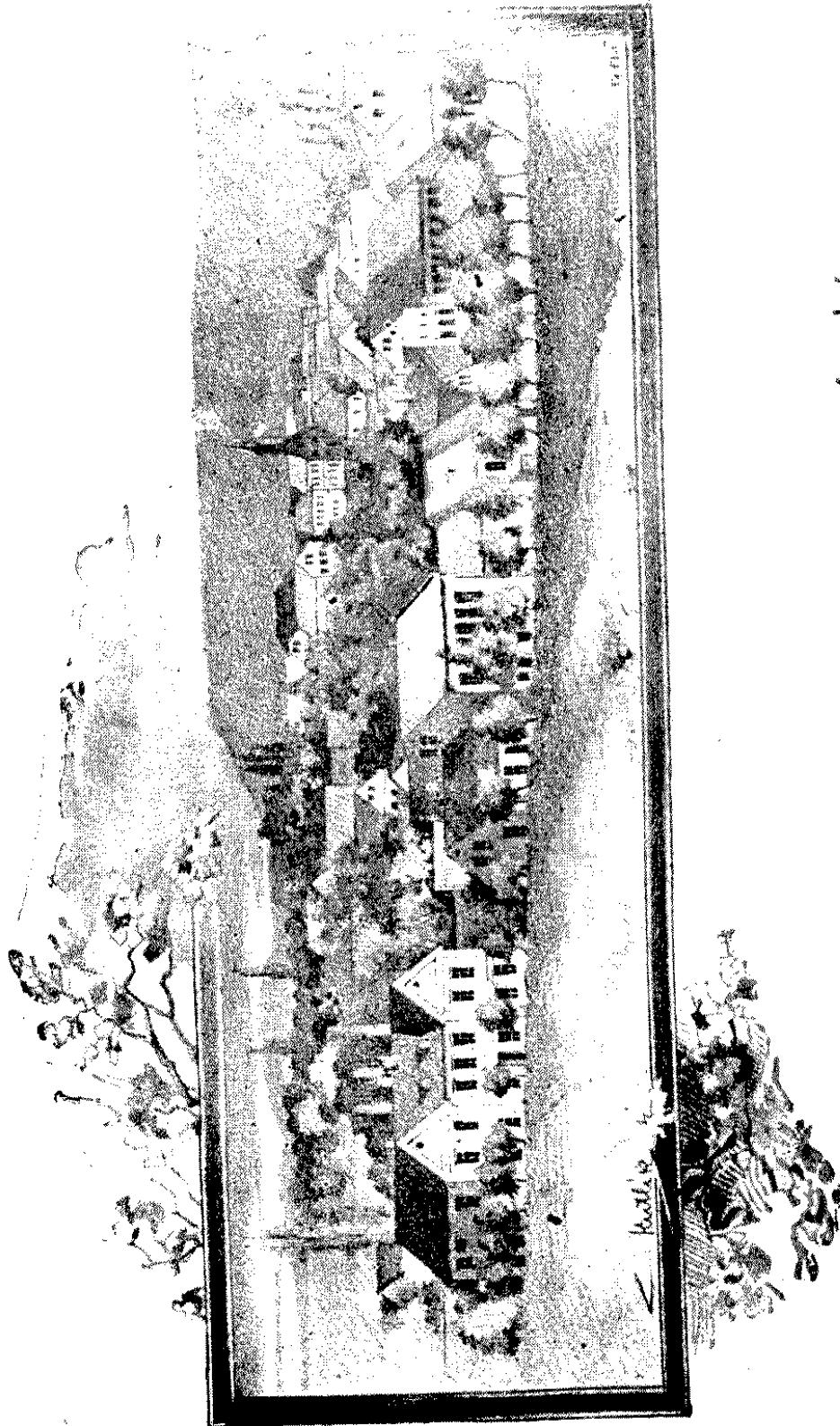
Mnohý písar měl ve zvyku připsatí „spolucantor.“ Roku 1568 byl „cantorem“ Martin Fanta Náchodský. Roku 1604. psal: „Jannes Bohdanecenus, písar a cantor rovensensis.“

R. 1608. Jan Malina Hradecký, „cantor a písar radní“; r. 1578. napsal krátce „Joannes, rektor rovenský spolu písar.“ Roku 1648. „Jan Nymburský“ v ten čas správce školní. Roku 1652. Samuel Fidelius Kutnohorský, r. 1652. Václav Peregrinus Turnovský.

Roku 1617. byl prodán „domček,“ jenž „škola“ slove při obci za 3 kp. 30 g. č. Roku 1625. prodána od purkmistra a pánu a obecních Janovi, synu po nebož. Martinu Vaníčkovi škola při městys Rovensku za summu 7 kp. g. č., a r. téhož čtěme zase, že „prodali konšelé domček, jenž „stará škola“ slove za $7\frac{1}{2}$ kp. g. č.“ Janu Ježkovi.

Také měli konšelé na starosti „pokladnici sirotčí,“ řídíce pozůstatlosti a spravedlivosti lidské, kupující, peníz gruntovní a krávy jako kostelníci dávajíce tyto v nájem a mnohá taková „železná“ kráva do nedávna nemilou byla přítěží těch kterých usedlostí.

Pohled na Rovensko ze strany severozápadní.

Záležitosti náboženské a zavraždění P. Burnatého.

Volné nakládání s jméním zádušním, samostatným přijímáním kněží a vůbec úplnou volnosti u věcech náboženských bylo přičinou, že lid obecný více a více lnul k akatolicismu, bráně se všelijakému vnukování se strany katolické. Přičte-li se k tomu „filosofování“ o věcech víry zakořeněné v lidu z doby husitské jakož i to, že kněží akatoličtí ochotni byli, ano že vesměs všecky výkony náboženské řečí lidu srozumitelnou, jeho mateřtinou vykonávali, není se co diviti, že lid velmi náchylen byl od víry katolické k akatolicismu přestoupiti, zvláště viděl-li, že i „páni“ tak činí. Jinak byl zajisté zbožný a obřadů náboženských dbalý, až i horlivý. Tomu na svědectví jsou ty mnohé odkazy k záduší; neměl-li kdo peněz, odkázal aspoň „mísu nejlepší cínovou.“ — A právě lid tento byl krutě stíhán pro „své“ poblouzení. —

Rod Smiřických vymřel a zůstalé dvě sestry nemohly se shodnouti o dědictví, až i došlo ku katastrofě jičínské, kdež Alžběta našla hrob a Saloména, provdaná za Jind. Slavatu, v jejíž prospěch se jednalo, opustila s manželem svým vlast, vzavši také blbého bratra svého Jindřicha sebou.

Veškeré statky Smiřických přešly do král. fisku a konečně zase rodu Waldštejnskému.

Osudná rána, jež stihla národ Český nešťastnou bitvou na Bílé Hoře, byla i neštěstím mnoha nevinných. I klidné druhdy městečko Rovensko bylo ze svého klidu vyrušeno. Žvítězivší strana jala se akatoliky hůře než kdy před tím pronásledovati, takže tito výkony své náboženské v ústraní, v lesích mezi skalami odbývali nebo vlast svou dobrovolně i násilně opouštěli, aby zachovali víru otcův svých, když reformací dílo své začala.

Nátlak se strany pp. kommisářův reformačních na nevinné obyvatelstvo činený, přiněl tyto ku dvojímu zde v okolí povstání r. 1625. a 1626. Ovšem, že obě zbouření byla pomoci rejtharův potlačena a tito pak i bez pánu kommisářův okolím projíždějice na postrach obyvatelstva toto k víře katolické přinucovali.

Albert z Waldštejna nedokračoval sice přísně na své poddané, ale povolal do Jičína jesuity, kteři tamtéž gymnasium založili (r. 1623.), a majice plnou moc protestanty jakýmkoli způsobem ku katolictví převáděti, činili tak po dobrém i zlém.

Rektor kolleje rozděliv kraj jičínský na několik okrsků dle far a kostelův, ustavil každému členu kolleje jistý okres k

vykonávání mší sv. a obřadů církevních.

Libuň a Rovensko měl přiděleno P. Matěj Burnatius (Burnatý) a docházel sem na Týn zcela bezpečně a jistě po 2 roky, maje při sobě vždy toliko některého žáka z gymnasia ku posluze při obřadech i jinak.

„Ve čtvrtek dne 9. m. srpna u vigilií sv. Vavřince r. 1629, přitrhla od Turnova k Rovensku přes Týn partaj rejtharů císařských chtíc do města. Rovenští byvše údery na zvon Václav, (který z doby po vstání „rebelant“ slul), upozorněni, ozbrojili se ledačíms, statečně rejtharům (zajisté v oplaňkovaném městečku) odpírajíce útoky jejich odráželi a rejthary k návratu přiměli. Obyvatelstvo zdejší bylo tehdy pomicháno; v jakém poměru není možno přesné udati. Ze 12 konšelů odešli 3 s rodinami a čeledí.

Když údery ve zvon neustávaly, sbíhalo se se všech stran ozbrojené obyvatelstvo okolních osad, což rejthari vidouce nechali útočení a obrátili se na zpáteční cestu opět přes Týn k Turnovu.

Přijedše ku zvonici zastali tam 11letého chlapce, který nepochybně za svého otce na „hlásce či strážnici“ sedě bedlivým okem krajinu a zvláště město střehl, a vida bližící se rejthary statně ve zvon bušil a neustával po celou dobu boje okolní

obyvatelstvo ku pomoci volati i když už rejthaři útočiti přestali. Toho chlapce zavěsle — zvonici zapálili a po tomto svém hrdinství na zpáteční pochod se dali se živou kořistí své výpravy.

Spozorovavše Rovenští zvonici v plameni, vydali se k hasení a hájení zvonův i kostela. Však zvonice ani zvonův neuhájili. Zajisté bylo veliké sucho (v srpnu) a na Týně o vodu nouze. Tož nezbývalo, než nechat hořeti a jiným způsobem zvony, poklad zachrániti; snad přeřezáním trámů nebo jinak. Leč i to bylo marno; rozrušenému živlu padl i lidský život za oběť: »Václav jiruda, hrnčíř, chtě ochrániti zvonův, uhořel.« Ze zvonice nezůstalo nic více nežli hromada popela a základy a ze starých zvonův kování a 27 ctů. z kam. 11 m. zvonoviny,« any se zvony slily.« (2143,5 kg.)

Požár zajisté trval dlouho do noci, neboť zvonice ze samých silných trámův sroubená, prkny silnými pobitá, šindelem krytá dosti dlouho plápolala. A že »u vigilií »tož na večer, když rejthaři přijeli, pak útok také nějakou dobu trval a pak teprvě při zpátečním pochodu rejthaři zvonici zapálili, tož bylo již hezky na noc a tak hořela zvonice pozdě a dlouho do noci. Však měli Rovenští co činiti, aby uchrá-

nilí druhého svého pokladu — chrámu Páně.*)

Když konečně plameny nedostatkem potravy se stlumily, nebo ještě mezi požárem nastal shon a poptávka po chlapci Janovi, jediném synku manželů Prokopových. A zajisté dosvědčovali i lidé, jež rejthary viděli, že podobného chlapce mezi sebou měli. Nebylo jiné rady, než za rejthary se pustiti a chlapce jim třeba násilím odnítí. Proto vydali se aspoň odvážnější za nimi k Turnovu. Leč nezastihše jich a »nemohše se jich nikde doptati,« byli snad omylem nebo zúmyslu v jinou stranu a to k Jičínu obráceni; snad to byla i pravda, že rejthaři k Jičínu jeli.

Že Rovenští rozkácení a rozrušení byli, můžeme se snadno domyslití uváživše všecky události minulého dne; a zajisté bylo již k ránu, když vraceli se z okoli Turnova bez úspěchu zachránění jedináčka manželů Prokopových a tož probděvše noc, nebyli asi v dobré náladě.

Toho dne (10. srpna) v den sv. Vavřince o 4. hod. ranní vydal se jako obyčejně P. Matěj Burnatius koňmo se svým

*) J. Prášek: Děj. m. Turnova uvádí, že vojáci zapálili „chrám Páně.“ Musíme věřiti authentickým zpravám doby té. P. prof. spisuje Děj. Turnova o archivu m. Rovenska snad nevěděl a proto mnohé mylně uvádí.

průvodčím Janem Rokytou z Jičína do Libuně. Tu odslouživ mši sv. pokřtil z dítky a po vykonaných obřadech procházel se zahradou farskou s Matyašem Matyašovským, tehdy hejtmanem kraje Jičínského, který tu v Libunci na svém dvoře právě meškal a mši sv. a křtům přítomen byl. Rokyta zatím sedlal koně k další jízdě na Týn. Došedše (Burnatý s Matyašem) konce farské zahrady, spatřili od Čimyšle přicházeti zástup různě ozbrojených sedláků. Nepochybň, že zůstali státi čekajíce, co to má znamenati a není-li to zase nové vzbouření lidu.

Také z Libuně byl ten zástup spozorován. Ještě se docela nepřiblížil, když už proti němu z Libuně vystřeleno bylo.

Sotva že došli P. Burnatého a Matyašovského, byly proti nim 3 rány vypáleny. To byla zase jedna okolnost, která spíše oleje do ohně přilila, než aby byla rozruřence zmírnila a odstrašila. Vždyť byli odhodlání biti se s vojáky, nerčili se sobě rovnými sedlaky.

Seznav Matyašovský, že nic zlého je proti Libuni nevede, že se o Libuň vůbec nejedná, pospíšil zpět zakázat, aby se více nestřílelo.

Po odchodu Matyašově zůstal P. Burnatý s tím houfem sám doptávaje se na všeliké podrobnosti, které je k tomu tažení

přiměly. A jakož ani jinak býti nemohlo, je od jejich předsevzetí zrážel a neúspěšnost jejich díla jim předstíral; konečně inad vše za trest Boží jim přičítal, snad s dodal, že rejthaři na ně byli posláni, aby konečně všickni přistoupili ku katolictví. Že i o zvonici a zvonech řeč byla, vysvítá z toho, že jeden ze zástupu zvolal: »Zabme zhubitele našeho pokladu!« a již ho vidlicemi ze zadu bodl. Tím pokladem myslел zvony a zvonici. Vůdcem té tlupy byl prý jakýsi Burian Karlovský z Rovenska nebo Karlovec z Rov., tato příjmení však nikdy v Rovensku neexistovala. Týž prý Burnatého vidlemi několikrát bodl do zad a jiní jinak zranili, až i usmrtili; čelo mu protali a z prsty u ruky utali. Ti pak, kteří u Burnatého neměli co dělati, pustivše se sadem do fary zastali Rokytu, an právě sedlané koně z maštele vyvádě, neboť neměl zajisté ani tušení, co se právě dělo. Domnívajíce se, že to snad Rokyta sám také byl a proti nim vystřelil, tož v rozrušenosti své jej bez okolků do hnajuvky vstrčivše utopili.

Pak prý bylo 16 ze 17 chyceno a k smrti odsouzeno, a i z nich zemřel co katolík.*)

*). Že nešli Rovenští přímo na P. Burnatého, vysvítá z toho, že ho mohli přepadnouti kdes jinde a nikoli u samé Libně. Byloť tehdy zajisté dosti

Na to byl Týn toliko i rok beze zvonů. Ale již r. 1630. s radou a povolením uroz. a stát. rytíře pana Fridricha Hoberka z Hendrsdorfu slity jsou skrze pana Martina Schroenera, zvonaře z města Hostinné, na Labi dva zvonové, veliký a prostřední k záduší Tejnskému: totiž ze zvonoviny předešlých zv(onův — — vytrženo) k tomu přikoupeno od zvonaře nadepsaného zvonoviny 4 kam. 4 m. c.; dáno mu za ně 12 kop g. č. A tak váží oba dva 38 ct. 1 kg 15 liber. Totiž veliký 24 ct. 2 kg 1 libra, prostřední 15 ct. 4 kg 14 liber. Placeno od každého centnýře dle smlouvy po 3 kop. Činí v summě 12 kop grošů českých. K tomu přidáno 4 libry vosku a na spropití tovaryšům i kopa 17 gr. 1 den. č. Summasummarum vší summy činí 125 kop 40 gr. $6\frac{1}{2}$ den. č. A to se stalo za správy primasské Kašpara Mandlíře. Což vše s pomocí Boží zaplaceno bylo jest.«

Nové zvony byly lity na »školništi,«

---

ještě mezi Rovenskem a Libuni porostlin, kroví a rokyti, a mely tedy příležitostí dost vhodných, zabít ho kdes v ústraní a nemuseli býti ani vypátrání a schytání! Rov. na P. Burnatého přímo nešli a o bezživobytí jeho nestáli; smrt jeho zavinily ony shora uvedené okolnosti, jež byly s to ze sebe mírujších oveček nadělati trkavých beranů!

Prameny: Pam. kniky m. Rovenska, Žernovská kniha, Kalendář Marianský, Bílek, Reformace katolická, Svoboda.

kde nyní dům pana Mendlíka č. 403. stojí a měly cenu 661 kop 40 gr. $6\frac{1}{2}$ den. č. Na velkém je znak města, jejž drží andělé. P. Ježíš na kříži a vedle P. Maria a sv. Jan Ev. (V tom místě pukl r. 1889.) Kolem je latinský žalm 146. a letopočet 1630. Sluje Václav.

Na středním je P. Ježíš na kříži, P. Maria a sv. Jan a lotři na křížích. Žalm 110. a nápis »Martinus Schroener Arnoviensis me fecit 1630.« Sluje Jan Křítel.

Třetí zvon byl slit r. 1638. a váží 6 ct. 24 liber; stál 110 zl. 13 kr.; (1 ct. za 32 celé tolary, 1 tolar 24 české.) Za primaství p. Arnošta Bubáka.

Malý má letopočet 1639 a znak města bez andělů; kolem žalm 150. Sluje Jiří.

Primas, Kašpar Mandlíř, jmenoval se vlastně »Lehman,« a byl svého řemesla barvíř či mandlíř. Příjmení jeho německé změnili záhy v české;

»Lejmoc.« R. 1615. přišel do Rovenska a ujal barevnu s mandlem, r. 1618. byl konšelem, r. 1630 — 31. primasem a r. 1635. zase konšelem. 2. konšelem byl Matěj Bušek od r. 1618 — 50. 3. Šimon Karásek od r. 1619 — 49. 4. Jiřík Holan od r. 1626 — 48. 5. Simeon Bohdanecký od r. 1619 — 54. 6. Adam Bakovský od r. 1627 — 52. 7. Jiřík Kovář od 1626 — 36. 8. Krištof Kramář od 1628 — 36. 9. Petr Klíma od

1628 — 35. 10. Šimon Malat od 1618 —
26. 11. Jan Vostarek od 1628. — (?) 12.
Václav Mendík od 1622 — 52.

Jan Malina Hradecký byl písárem radním a rectorem. Jiřík Tarant a Jiřík Vokřinek byly staršími obce.

Zvony pořídilo město samo, proto na velkém i na malém jest městský znak. Při křtu dostalo se velkému jménu Václav, prostřednímu Jan Křt., malému Jiří.

Od té doby bylo město velmi často navštiveno partajemi vojenskými, císařskými i světskými a snášelo strasti a svizele během válečných měrou vrchovatou byvši několikrát vyplundrováno.

Návštěvy partaji vojenských a reformace.

První zmínka o quardách děje se r. 1634., kdy Job Bakovský platil 17 gr. 4 den. č. a r. 1637. »položil Jakub Hačura sbírek na quardu 9 gr. den. č.« Tehdy ložirovali zde rejthaři a Zikmund Kozák »vyjednavše se od compagnie« zde se oženil.

Tehdy už (1634) začali vojáci rabovati,
»vybravše sirotčí truhlici.«

R. 1639., když Švédové do Čech vtrhli, ujal se Banner statků Smiřických, tož i Hr. Skály k ruce pí. Slavatovy, což obsírně dosvědčoval Jiří Bušek Rovenský písemně a s přísahou. Pravil mezi jiným, že p. hrabě z Hodic, maje přes 1000 koní rejtarstva do zámku Skal vpadl, všech duchodů, dvorův a panství se ujal; pak v krátkém čase, že pan Albrecht Slavata s Janem Škodou Velvarským, hofmistrem pí. Slavatové a Daniel Winkler, mistr chebdějovský a někteří vice. Lidé poddaní, zvláště konšelé a rychtářové museli slib vykonati. »A jsouce v rukou nepřátelských a nevědouce si rady ni pomoci přistoupili a chtěj nechtěj slib konali.« Za regenta Adam z Richenfelsu vyhlášen a hr. z Hodic některá punkta ustanoval, a panství Skalské nejvyššímu Molkovi a jiným regimentům za quartýry vykázal. Také se mnoho dováželo profiantu k St. Boleslavu a zde byl profianthus při pivovaře a profiantmistrem Janson.

»Paní Slavatová nebyla v zemi, aby jaké užitky odtud dostati měla, an to velmi krátký čas trvalo.« K tomu přiznání Jiříka Buška Rovenského připojen byl list od purkmistra a rady »města Rovenska« pečeti městskou stvrzený.

Potom zase r. 1643., pak od 29. října 1645. až do středopostí r. 1646, konečně r. 1648. majice Čechy opustiti Hr. Skálou vládli.

R. 1643. (26./4.) »přijeli v velkém počtu rejtharů i pěchoty s šesti kusy střelby. Uděláno z nich přes 50 ran k zámku na rozličná místa; při kteréž střelbě zahynul nenadále vcházeje na dřevěný most ze zámku uroz. a stat. rytíř p. Jan Bernart Gerstorf na Držtěkryjích, jsa kulí v stehno v samém téměř trísle postřelen. Kterýž v malé chvíli umřel a v Přáslavicích pochován jest z prosta beze všech ceremonií funebralních na stav rytířský náležejících. Při tom dobývání komandyroval major Wrangel. Dva granáty vyštřeleny byly k zámku; jeden padl do valu pod kamenný most a druhý přes zámek k velikému buku. Okolo 2. hod. na noc dostal se accordem do zámku. Však prvé stodolu zapálili. Potom koňského, dobytka hovězího, skotu ovčího na velikém počtu pobráno, obilí zničeno.« — Tak byly opět Švedové pány Hr. Skály i celého panství a jak nešetrně jednali, dosvědčuje požár Turnova. Jsouce v bezprostřední blízkosti zajisté často Rovensko navštívili.

---

*) V knize z. 1640 schází listy od 5. — 21., takže více vpádů a návštěv bylo než tuto krátce vypisují. Popis vškerých vpádů do Rov. byl by sám o sobě objemnou knihou.

31. června cisařští vzali zase zámek; zde byl nejvyšší Pencenau a 15. srpna táhl odtud k Navarovu a v též měsíci přijela sem také partaj o 15 koních, byvši přes noc udělala útraty 6 zl. 43 kr.

Dne 2. října 1643. vydal úřad list přiznávací pod pečetí městskou na škody, kteréž zdělal lid J. Mst. cís. »vzebrav od pohlaví koňského, dobytka hovězího i na svršcích všelijakých na zdejších rychtách: na rychtě Klokočské za 65 zl., na Novovesské za 53 zl. 43 kr., na Čimyšlské za 160 zl., na Rovenské za 150 zl., na Žantovské za 100 zl., na Tatobitské za 45 zl. = 573 zl. 43 kr.

To byly rejthaři od pluku Ramsdorfova. Od pluku Millerova na rychtě Klokočské za 120 zl., na Novovesské za 95 zl. 13 kr. 3 den., na Žantovské za 30 zl., na Rovenské za 128 zl. = 373 zl. 13 kr. 3 den.

Od pluku Gallasova v městě Rovensku samém za 224 zl. »zebravše i 6 koní.«

Od pluku Penczenau na rychtě Rovenské za 36 zl. 30 kr., na Klokočské za 112 zl., na Vyskeřské za 107 zl., na Tatobské vzavše i 7 klisen, 17 krav a co na svršcích za 263 zl. = 518 zl. 30 kr.

Od pluků Hofkirchova na rejtharstvo nákladu přes noc ložírující 30 zl. 33 kr. Mimo to přijíždějice začasté partaje větší i

menší na ně 152 zl. = »Suma toho všeho učini 1736 zl. 59 kr. 3 den.

R. 1644. (12./11.) přijel sem i vachmistr o 4 koních s 33 pacholky; útraty na ně 8 zl. 55 kr., hněd na to 8./12. partaj o 50 koních se 3 vozy; zdrželi se 3 dni. »Útraty na ně i co se jim hotově dátí musilo 86 zl. 10 kr.; 15./12. přijel sem cornet o 10 koních se 46 pacholky od nepřítele zajatých; na ně vydáno 20 zl. 50 kr.

R. 1645. 3./1. přijela partaj o 23 koních 18 zl.; 22./1. partaj, o 47 koních - 10 zl. 63 kr.; 20./2. přijela paní nejvyššího Ramsdorfa ve 3 vozích a majíc při sobě rejthary, jak jízdních tak pěších bylo do 40 osob. Útraty na ně 15 zl. 30 kr.; 10./3. vydán list přiznávací na škody, jež lid císařský zde a ve vsi Ktově učinil; zde vypil 4, ve Ktově i sud piva bílého.

12./3. přijel sem verbíř ve 4 koních a 11 osob pěchoty; útraty na ně 8 zl. 2 kr.; 18./3. přijel Andreas Mosslehner s 18 drágouny a 14 koní na povodě - 12 zl. 29 kr.; 10./6. odjel odtud Ditrich Mons z Roztoku, kterýž u nás byl na quardě 4 dní; ten dostal 4 zl. 30 kr. hotově a 9 zl. 31 kr. na partaje, které přijízděly. 18./6. přijel i kapitán o 5 koních se 17 mušketýry a 1 bubeníkem; týž verboval. 2 zl. dostal hotových a 56 kr. utraceno. 21./8. přimaširoval celý pluk Piccolominiho a ložiroval 3 dni;

v městě ložiroval celý štáb. Škod naděláno za 145 zl. 53 kr. 3 den, a za obili 78 zl., jiné škody 224 zl. Na Blatci, v Sejkořicích a ve Veselí rozebráno za 45 zl. 30 kr., ve Ktově za 246 zl. 20 kr. (Vdově Buškové za 48 zl. 37 kr., Jakubovi Sprlinkovi za 55 zl. 29 kr., Václavovi Kovářovi za 26 zl. 2 kr., Jiříkovi Peškovi za 19 zl. 54 kr., Matějovi Cačounovi za 12 zl. 18 kr., Jiříkovi Horousníkovi za 33 zl. 30 kr. (Méně poškození jménem uvedeni nejsou.) 17. září přišel na nás veliký strach skrze Königs-marka; »Reichenberk vyplundroval, Grab-štejn vzal, do Turnova a na Rohozec vpadl,« skrze což na větším díle Turnovští na zámek Skály se odebrali.« Válka již dávno svého náboženského rázu pozbyla a Švé-dové hleděli se jen obohatiti drancováním vyznamenávajice se loupením a vraždami; proto již pouhé jméno a bližení se jich nahánělo obyvatelstvu dosti strachu. Tož kdo co měl a mohl skryl. V témž asi čase uložen byl poklad ve skalách u Štěpanovic v »Studeném,« který byl před málo lety objeven a rozebrán; čítal asi na 80 dukátův. Že i zde byly rodiny zámožné, dosvědčuje smlouva ubermanská Šimona Karánska, primatora zdejšího s Marketou, vdovou po nebožtíkovi Matěji Vaníčkovi, písáři přisežném zde a s Tobiášem, synem jejím o 500 tolarův celych a 100

dukátův, které Marketa, tchýně Karáskovi zeti svému dala si schovati; leč tento jí je vydati nechtěl, pravě, že je Eliška věnem dostala. Konečně úředník skalský, Václav st. Dobranovský z Dobranova ustanovil, aby 300 tl. a 60 dk. tchýni navrátil.

22. září poslán sem 1 furyr na salvu gardii a byl zde 3 dní; vynaloženo na něj 8 zl. 15 kr. i s recompensem. 29. října přijel sem od Smiřic Banner ve 300 koních a pak dostali se na zámek. 14. února 1646. obležen zámek od císařských, jež commedyrovali Andreas Unger, hr. z Coloredo a rytmistr Hennemann. Leželi u něho až do 4. března a téhož dne vzat zámek accordem. 7. května přijela partaj ve 30 koních a byla tu přes noc; útraty na ně 12 zl. 21 kr.; 13. května partaj ve 30 koních, ti zůstali na snídani; potom do Turnova odjedše, zase na noc přijeli a tu až do poledne se zdrželi. Útraty na ně 31 zl. 57 kr.; 14. května přijela partaj o 7 koních, byvše přes noc; útraty na ně 3 zl. 9 kr.

15. července přijel 1 fenrych ve 4 koních maje při sobě částku mušketýrů okolo 40 osob. Byvše přes noc učinili útraty 9 zl. 34 kr.; 13. září přijel 1 leutenant cornet a 18 rejtharů. Byvše přes noc učinili útraty 9 zl. 8 kr., a 14. září jel jeneral

Monte Cuculi s armadou od Friedlandu přes panství do Lomnice; »kdežto dostali jsme quardu od lajbscompagnie korporal Kurt a 1 rejthar; dáno jim 39 zl., a útraty dle sečtení 45 zl. 17 kr.« 29. prosince přijela partaj rejtharstva o 65 koních »nechtic žádného regimentu jmenovati« a zůstanouce přes noc utratili 28 zl. 16 kr.

R. 1647. téměř celý schází; toliko 4. března přijela partaj švédská o 48 koních vyplundrujíc město 12 klisen vzaala a 3 voly a mnoho lidí svlékali; potom do Jilemnice jeli. Když se ta škoda mírně sečtla, sešlo se 430 zl. 5 kr.

Ustavičně opakujícími se vpády partaji vojenských bylo obyvatelstvo tak ustrašené, až zbabělé, že slyšíc eval koní a křik, dávalo se na útek hledajíc úkrytu. Pěkný obrázek podává nám o tom důkaz. Dne 29. března 1647. Matouš Musil a Jan Kovář, oba z Jilemnice, s nimi pak Matěj Honzů z Tatobyt »jedouce na koních do městečka Rovenska spůsobem soldatským, mnoho lidí nastrašili. Před nimiž i pan purkrabí Skalský, nemaje za jinší, nežli že soldati jsou, utíkal. A zatím optajíce se toho, kdo jsou, a že v městě Rovensku zůstávají, o nich poručiti neopominul, aby vězením šatlavním obtíženi byli; kdež na poručení jeho, znaje my se tím povinni býti, aby se zadosti učinilo, neopo-

menuli jsme vezmouce sebou rychtáře před
příbytek (hospodu Václava Pěknýho jít,
a spatřic tu ty osoby výš psané, k nim
řeč šetrnou učinili, aby hovádka do mar-
štele dali, jím něco z poručení vrchnosti
naší že se oznámiti má; ale nechtějce oni na
to oznámení tak se chovati, nýbrž jako
moci chtějice přec odjeti, však jsou právem
staveni. A v tom Jan Kovář seděl na
koni a tyž kůň p. Matějovi Buškovi palec
u levé ruky téměř preč utrhl. Kterážto
věc byla na vrchnost vznešena; toho reso-
lucí jako i dekret od J. Msti. p. regenta
nám odeslán, aby ty osoby, pokudž nále-
žitě p. Matěje Buška nespokojí, z vězení
propuštěni nebyli. K čemuž i s pomocí
Pána Boha všemohúciho přišlo, že ty osoby
dožádavše se p. Simeona Pokorného, Ga-
briele Kystle, Jana Urbánka a Václava
Suchánka, vše sousedů z města Jilemnice,
skrze něž ta věc štastně vyřízena a spo-
kojena tak, že p. Matěj Bušek na snažnou
žádost jejich i také přímluvu dobrých a
poctivých lidí jim to provinění z gruntu
srdce odpustil, a oni jemu za všechno, jak
za bolest, tak i felčaru i jiné zábavy 22
říšské tolary dáti se uvolili, a že se tomu
za dosti stane rukou podáním výš psaní
sousedé jilemničtí potvrdili, a tak co již
mezi nimi bylo, to se všecko moří, kazi a
v nic obraci, nýbrž nežli všechno dobré

pozůstává, což také žádné straně k újmě dobrého jména a poctivosti býti nemá. Je stližeby pak která strana po tomto přátelském porovnání, co takového zdvihati anebo něco nenáležitého, jak z nich tak také i z přátel mluviti, aneb se tu na kom vymstívat chtěla, ten kdož by se toho koliv dopustil v pokutě k ruce vrchnosti 15 k. gr. č. složiti a dvě neděle u vězení, kdežby ukázáno bylo, seděti povinen bude. Pro lepší pak toho všeho zdržení a budoucí pamět tato smlouva přátelská vepsána jesti do manualu purkmistrského téhož města skrze mne Bernarta Radvanovského, písáře radního, léta a dne svrchu psaného.«

Tak že si zahráli na vojáky byli až do 10. dubna u vězení šatlavním. Mimo purkmistra a konšely byl přítomen pan Jiřík Bušek, písář listovní, zajisté nejen co zástupce p. regenta, ale také svého otce Matěje Buška, který byl v té době purkmistrem a při zatýkání o palec levé ruky přišel.

Z toho také patrno, kterak se té doby autonomně soudívalo. Však pokuty byly vždy mil. vrchnosti vyhrazeny i když se bečkou solí zaplatiti měly. Když měl kdosi po 3 neděle v kostele na místě kajícím státi, mil. vrchnost mu to odpustiti ráčila,

jen když zaplatil 15 říš. tolarů pokuty peněžité!

Roku 1648. 20. ledna přijela partaj okolo poledne ve 30 koních, zastavíc se škody a útraty udělala za 3 zl. 25 kr.; 31. ledna přijelo od Jičína lidu švédského přes 1000 koní a vyplundrujíc město škody, které byly sečteny »nemalé nýbrž veliké škody zdělali, jak od pohlaví koňského, dobytka hovězího i od pláten, přezi lnu, od šatstva, omastku, soli, též i piva« atd. »poberouce, ano i co hotových peněz jim z přinucení bitím vydáno, vše při mírnosti počítaje učini summu 464 zl.« Hned zas 18. února« přijelo soldatův od Lomnice na 21. kóních, a stavice se, hotových peněz 2 zl. a bílého chleba i piva za 51 kr. se jim dátí musilo.«

27. dubna vyslýchána byla vdova po Matouši Vopleštílovi »v příčině 3 sbitych soldatův,« a tu oznámila, že Matěji Pechanovi stoh senný zapálili (vojáci), a on »že by mu toho nic nebylo líto, kdyby je tu mohl přistihnouti,« a »jsouc« při něm Kanturek se synem majíce ručnice, pobídli se a šli, jich (vojáků) se nic nebáli.« Pak našli 3 vojáky na poli zastřelené, ale také »malé pachole sousedy« našel Dostrašil, její podruh.

9. listopadu přijela partaj švédská okolo 55 koní; ta město vyplundrujíc ja-

kých škod: vzebráno koní, od šatstva i hotových peněz, učinila, téměř ani jediného souseda se nevyhnula, takové škody, že »se ani do žádné summy položiti nemůže«. Potom pak ti »bezbožní« soldati po plundrušku k městu Lomnici odjeli a i na jiných místech tak činili, jako na Jilemnici a Branných do 100 koní lidem chudým sebrali, mnoho lidí posekali, ano i nějakého člověka zastřelili.«

4. prosince přijel i rejthar na salvu quardii a byl tu 8 dní; dánou mu i co utratil 12 zl. 24 kr.; a hned 12. prosince přijela partaj od Jičína ve 30 koních; na stavuňku utratili i zl. 36 kr.; 13. prosince přijelo jednou 7 koní, po druhé 5 koní; škod uděláno za 3 zl. 29 kr.; 14. prosince dostal se na salvu quardii Franz Krištof Graban; dánou mu na penězích i co utratil 31 zl. A co on tu na salva quardě zůstával, učinila jedna partaj do 100 koní silná vpád do města, domy vyplundrovala, od pohlaví koňského, skotu ovčího, dobytka hovězího a jiných věcí »vzebrali« více nežli za 300 zl.

V r. 1649. 5. února byli rychtářové a konšelé s panství do míst radních povoláni, zde »vedle napomenutí právního« vyznání učinili, co armády švédské škod nadělaly:

	Na rychtě	koni	volu	krav	veprů	ovci	koz	obili	roz-	všeli-	svršků
								roz-	dlného	jakých	
Rovenské	3	5	4	64	19	16	127	—	—	146	zl.
Čímyšské	5	3	—	57	—	29	—	18	171	zl.	
Tatobské	5	5	9	2	—	—	—	—	—	5	zl.
Žantovské	—	1	4	9	—	2	21	7	52	zl.	
Vyskeřské	5	1	6	19	—	2	8	12	42	zl.	
Summa	18	15	23	151	19	49	156	37	416	zl.	

Počítajíce koňské potahy každý kus po 18 zl., voly tažné po 15 zl., krávy po 12 zl., svině po 2 zl., ovce a kozy po 1 zl. 30 kr., obili po 2 zl. 30 kr., včely křč. po 3 zl., vynese s těmi 416 zl. v sumě 1990 zl. rejn.«

Při tehdejší dobrostudečnosti a upřímnosti lidí můžeme za to míti, že spíše méně účtovali, než aby byli nadsadili; a což každý účet dlužno považovati za více než věrohodný, byť by u něho ani pečet přivěšena nebyla.

Však partaje stále ještě dojízděly; ještě toho dne na 41 koních přijelo rejtharů a ti sejdouce se v městě, byli zde 3 dní, útrat učinili, což sousedé hotovými zaplatili, za 26 zl. 59 kr. V městě zůstal od týchž rejtharů cornet, rejthaři byli po vesnicích rozquartýrováni, a bylo zde od 1. prosince 1649 — 8. dubna 1650 »jemu každotýhodně po 14 zl. na penězích se od vás děti musilo, za $18\frac{1}{2}$ týhodnů = 259 zl. Za $65\frac{1}{2}$ korců ovsy po 1 zl. 20 kr. = 87 zl. 20 kr., za 26 sáhů dříví po 35 kr. = 15 zl. 10 kr., děvče, které jemu přísluhovalo, topilo, šaty pralo a i vařilo 3 zl. 30 kr. Poslum, které za svou přičinou do rozdílných míst posílal = 3 zl. 51 kr., vši summy 395 zl. 50 kr.; sena $6525\frac{1}{2}$ libry, slámy $25\frac{1}{2}$ mandel ani v to nepočítali. Jeho místo pak od 8. dubna do 24. června za-

ujal wachtmistr Jan Schön, který za každý týden dostával $7\frac{1}{2}$ zl. a po $1\frac{1}{2}$ korci ovsy; činí 82 zl. 30 kr. a za oves 22 zl. 24 kr.; mimo seno a slámu všeho lo4 zl. 54 kr. Za seno, 1386 liber, 1 libra za 3 den. = ll zl. 33 kr., sláma 5 mdl. 2 otepí po 3 kr. = 3 zl. 51 kr. = 120 zl. 18 kr.

24. června wachtmistr Schön odjel a »napředpsaný pan cornet přijel zase do města.« Nyní s ním smlouva učiněna, a dle té dostával na týden ll zl.; byl zde do 18. srpna; jmenoval se »Fridrich Loe de Loetz« dostal 88 zl., poslům 1 zl. 30 kr. = 89 zl. 30 kr.

»A tak od toho regimentu všickni rejthaři z kraje Boleslavského vymarširovali. Pán Bůh dej, aby více do České země se nenavrátili jak oni, tak i jinší soldati!« — Zbožné přání o pluku Ballavičinovském se sice vyplnilo, leč konec všemu nebyl; z doby té zůstala trvalá památka nejen Rovensku, ale celé zemi České — placení na soldaty — na magacín — na profiant-haus! — na forování atd. —

Od 1. prosince 1649. do 18. srpna 1650. »město samo penězy hotovými za obrok jeden (pro soldaty) i druhý (pro koně) vydalo 682 zl. 8 kr. $1\frac{1}{2}$ den.

8./9. přijel i korporal s 15 rejthary; korporal zůstal v městě, rejthaři po ve-

snicích byli rozkvartýrováni. 2. října »přimaširovalo do města pěchoty 230 mužů zbrojných, žen a dětí mnohem víc. (To byl pluk Gallasův.) Útrat učinili ležíce u jednoho každého souseda 920 zl. 30 kr.

lo. září nadepsaný korporal Jeremiáš Šváb odjel; dáno mu 17 zl., ovsá 5 korců 1 věrtel za 5 zl. 15 kr., sena 384 liber za 3 zl. 12 kr., slámy 2 mandele 2 otýpkы za 1 zl. 36 kr. = 27 zl. 3 kr.*)

Ještě téhož dne povoláni byli konšelé, rychtářové a starší obce i jiní lidé s panství »pod závazky zůstávající« činice o tom zprávu, kterak lid zbrojný pěši J. Msti. císaře přimaširoval v počtu 800 mužův »mimo ženy a děti a majce i díl vozův, svých i připřežných koní a klisen,« jaké škody a útraty vzdělali jedenkaždý z nadepsaných osob přísežných přijavše to k svému dobrému a že spíše více nežli méně protráveno a na ně vynaloženo jest, totiž; v městě Rovensku 92 zl. 30 kr., na rychtě Štěpanovské 62 zl. 50 kr., na Tatobské 64 zl. 45 kr., na Novovesské 99 zl. 55 kr. = 320 zl. 40 kr.

Nepřidávám vlastních slov, nýbrž zkracuji. A že sotva které město v okolí má účty z doby té takto zachovalé, uvádím vše. Dle toho si může každý utvořiti úsudek a obrázek, jak i jinde soldateska hospodařila a co válka 30letá pohltila.

10. listopadu 1650. přišli sem z Turnova p. Václav Strejcmarda a p. Václav Dentulin, osoby radní, by jim »Allegata« k žádosti p. purkmistra a rady zvidírována a zapsána byla. Lit. A. Že z města Turnova z 90 osedlých 360 zl. k berni zemské odvedeno bylo.

Lit. B. Vyzvání Jana Krištofa Kelbičha z Ostrychu na dvoře v Libunci a Jiřího Matyašovského z Matyašovic na dvoře v Libuni o v pádu Banerském r. 1639., že partaje každodenně do města přijízděly, plundrovaly, dobytek a jiný nábytek braly; že ubozí sousedé s manželkami a dítkami svými nemohouce v městě obstáti, do lesův, hor a skal z města pryč se salvovali a krigskommisaři Tulovi za kvartýr že byli assignirováni; r. 1640., že 8500 koní Charvatů na i kompanii lidu nepřátelského vtrhlo, všecku ji zruinírovali a město k vyplundrování přišlo, a že okolo Turnova po vesnicích 21 pluků samého rejtharstva rozložírováno bylo, a v Turnově do 4 téhodnů »generalní osoby se všemi štaby, předně general Brada, kníže z Bregantu, nejvyšší Rejkovicz s 500 Charvatů, 300 pěchoty ložírovalo a ubozí sousedé v něm k dokonalému vyplundrování a ochuzení přišli atd.

Lit. C. Jiřík Březina doznává kvitancí,

že mu Turnovští 1350 zl. 9 kr. na contribuci složili.« —

Konečně dne 24. července l. 1650. byl v Turnově »skrze kněze Pavla Adalberta Blažejovského, děkana téhož města, v klášteře pokoj svatý všem tu přítomným vyhlášeno. Při čemž nemalá střelba se konala.« — Však dozvuky války dlouho se pamatovaly a rány zuboženého lidu byly tak hluboké, že pouhým vyhlášením míru se nezacelily, alebrž dlouhé doby bylo třeba, aby ochuzený lid poněkud se vzpamatoval a volným se zase ucítil.

K těm válečným svízelům připojeny byly ještě záležitosti náboženské. Tak r. 1642. (30. listopadu) »Nešen Patent po Rychtách v Příčině neposlušnosti lidské s velikou Pohrůžkou Exekuci Militerské.« Však že rozruřila se válka zde kolem Hrubé Skály, bylo obyvatelstvo v okolí na nějaký čas donucováno k přestoupení na víru katolickou uchráněno a s reformací posečkáno.

20. září celé panství zaslalo hraběti spis, že »nejen co v příbytcích shromážděno, ale také co na zámku schraněného měli, neštastným vpádem«, že o to vše přišli, »obzvláště o potahy a dobytek do posledního kusu«, i co vyplatili, zase jim pobráno bylo, a má-li kdo s přidlužením

se nějaký potah, o týž skrze každodenní menší i větší partaje přichází. Že i »contribuci nesnesitelá« se ukládá, ač »ksacunk zámecký« na větším díle sami že vyživují. Dále slibovali, ze nechtějí s gruntů se hýbati, však že sotva desátý má prostředků k budoucímu sebe obživení, a dále prosili, by »commissí« na obilí vyslána byla. Však s touto kommissí bylo až do r. 1649. otáleno.

Roku 1649. pořídili konšelé novou, malou a velkou pečet stříbrnou s řetízkem.

15. března r. 1647. činili přiznání, kdo co má obili setého, a dle toho měli odváděti do profianthausu z mandele: žita a pšenice po 2 větelích, ovsa 3 věrtele.

Však dosvědčovali, že »když armáda J. M. c. přes panství tálala a potom na panství Lomnickém několik dní ležela, mnohemu ani snopu nezůstalo«, však vzdor tomu, že dle »možnosti« odvozují.

Konečně 10. června 1649. »Přijeli do města páni Commissaři, zejména Jan Jindř. Hoberk z Henderstorfu a na dvoře ve Ktově Jan Jindř. Matyašovský z Matyašova na Jawornici a Vlkově v příčině obili. Také přijel Fridrich Hoberk z Henderstorfu a na Samšině, skalský hejtman, který u té příležitosti oddělil rychty vesské od města, aby toto samo jako město se mohlo řídit a »intrady« odvozovati. Také solný a vinný

obchod nově potvrdil, na zařízení cechů a sboru literatského povolení hraběcí přinesl.

Rychty vesské byly pak podřízeny rychtě Štěpanovské, kteráž odtud i s rychtářem »vrchní« slula. Však sběhlo-li se něco mezi poddanými, vždy bylo v »místech radních« města Rovenska pod Kamencí ukončeno. Pokuty platily se mil. vrchnosti penězi a soli, k záduší penězí a voskem. Sotva že poněkud utuchly běhy válečné a pořádky zavedeny byly, přikročeno a naléháno o upravení věci náboženských. Po P. Burnatiovi docházeli na Týn děkanové turnovští vykonávat obřady církevní, začež se jim i žactvu zvlášt platilo.

Když na Rovenské i na celé panství přísně bylo zase naleháno, podali prosbu hraběti, »že nechtějí lehčiti nařízení cisařské«, avšak prosí o vzácnou přímluvu, »abychom při náboženství našem předešlém, v kterémž jsme se starali, zanecháni býti mohli; však že »kněze katolické v uctivosti míti, k poslouchání slova Božího k nim a ne k jiným s pilnosti choditi a jimi se řídit, chceme, připovidáme. Žádných predikantův mezi sebou trpěti nechceme a nebudeme.« —

Jak jim vyhověno bylo poznáme z následujícího: Ještě r. 1651. dne 12. října »času nočního odešlo« 27 osob z Rovenska, mezi nimiž z konšelé s rodinami.

Jako obyčejně tak hned zas r. 1652. »stalo se obnovení či »volení« úřadu. Tehdy »pan« Arnošt Bubák, primas, Jiřík Kovář, Bernart Radvanovský, Martin Červenka, Mikoláš Bubák, Šimon Bohdanecký, Matěj Příhonský, Tobiáš Bakovský, Krištof Bejček, Václav Mendik, Daniel Skořepa a Jan Holan. Rychtářové: Václav Hevák, starším, Jiřík Bednář. Hajní: Matěj Barták, starším, Jan Lysý 2., Jan Šetřil 3. a Jakub Brožek 4. Toho dne učiněn účet zádušní u přítomnosti p. děkana, purkmistra a rady i osadních, k témuž záduši patřících.

Místo odešlých konšelů Tobiáše Podtejnského a Tobiáše Buška zvoleni byli Dan. Skořepa a Jan Holan.

Po »renovaci« přijal úřad purkmistrský Ar. Bubák a byl do 9. ledna. Toho dne přijal úřad Jiřík Kovář. Ale »v týž den pan děkan turnovský s Janem Těžkým a Václavem Strejcmandou přijel a v místech radních jsouc obec a lidé shromážděni, jim v příčině náboženství jistou vůli J. M. c. a stavův kr. Českého oznamoval, a že již nelze jináče býti, aby náboženství katolické přijali, napomínal, ano i lhůtu do 4 neděl, aby jeden každý k tomu se připravoval, dával.« Však se vše jinak změnilo a s reforemací na Rovenské přísněji dokročeno bylo.

»Téhož dne Jiřík Kovář, purkmistr

odešel s manželkou a jedním synem.« To velmi záhy dověděl se p. děkan a proto nečekal 4 neděle, ale s reformací pospíšil. Již 11. ledna »přijel hejtman skalský se synem Hans Petrem, i surýr z Turnova, cornet rovenský, David Strabe, soused turnovský a něco rejtharstva přijeli do města povolajíc všecken úřad před sebe. Primasa nejprv do arrestu vzít chtěli; však potom vzali všecken úřad na zjištění, aby na druhý den na zámek pod propadením všeho jmění a statku všickni se dostavili.« Což tak učinivše, tam 2 dní v arrestu »zůstávati museli,« a potom na mnohé slibování, připověď i žádosti do 21. t. m. lhůta propůjčena (jim) byla.

Tož 14. t. m. byli z arrestu propuštěni a za týden (21. ledna) přijel zase p. děkan a v týž den »všecken úřad k svaté zpovědi a k přijímání velebné svátosti šel.*)

Dne 22. ledna bylo s reformací ještě přísněji na Rovenské dokročeno. Přijel skalský hejtman, p. Kyselovský, p. Straník, Adam Bušek, cornet s 13 rejthary a 7 mušketýrů z Turnova přišlo, a »tu se ta opravdová reformace začala, a trvala po 3 dni

---

*) V kapli zámecké to asi sotva bylo; jak pan prof. Prášek v Děj. Turnova piše. Nebot „úřad“ byv z arrestu propuštěn zajisté šel domů, a pak za příklad druhým, šel ku správě Boží před očima ostatních na Týně.

děti, jakož i čeleď služební s exekucí miliárdou k náboženství katolickému přivedli. « Zpovědníky byli p. děkan, P. Antonín a P. Jeroným; tito dva byli z koleje Jičínské.

Přítomno bylo mnoho lidí, »jež k zpovědi a přijímání velebné svátosti« šlo.

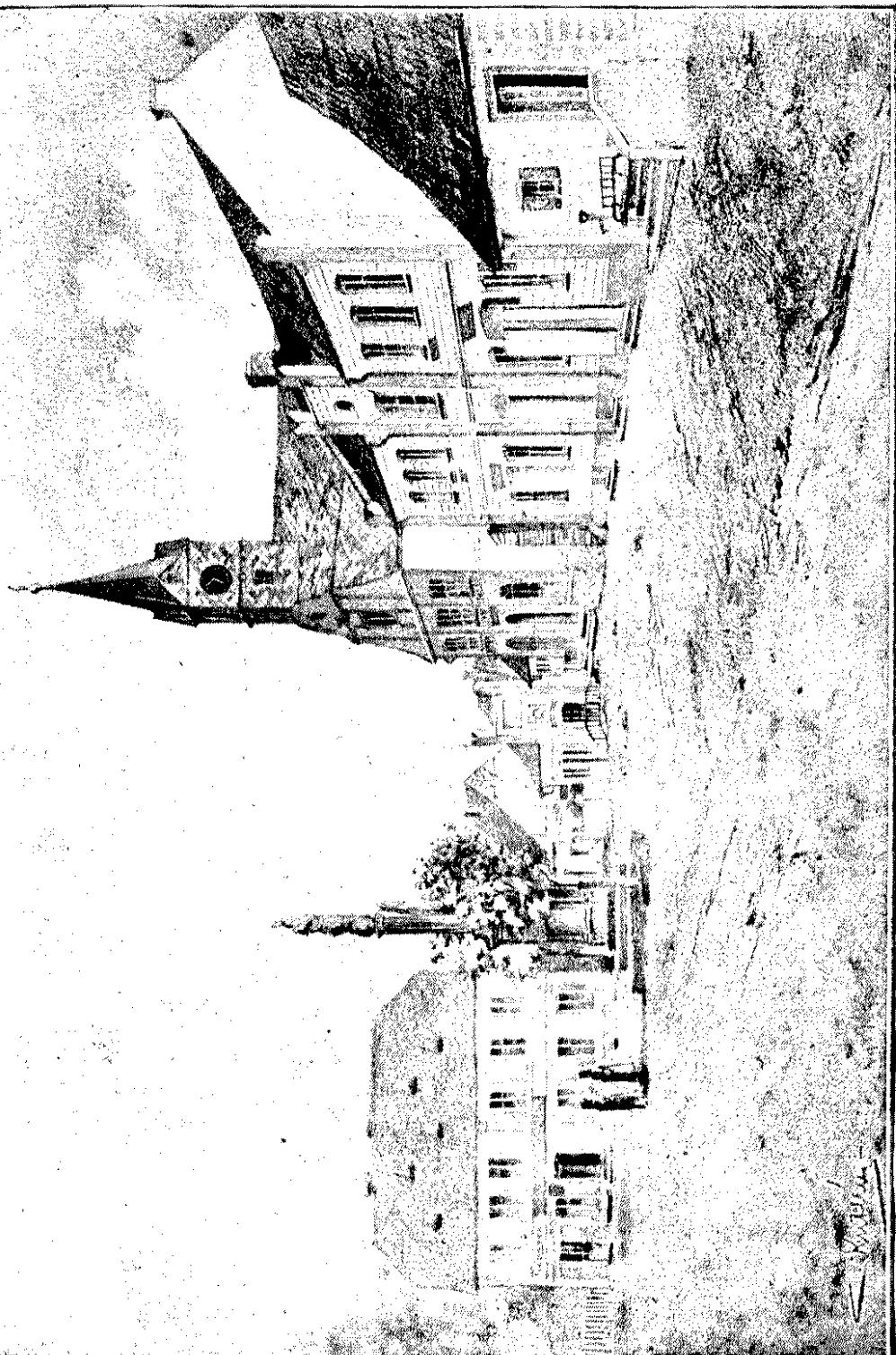
Dne 13. března přijeli do Turnova páni commissaři v příčině reformací; Rupert Roder, probošt staroboleslavský, Jan Píškovský, osoba světská. Na poručení jejich přísně se všeho panství lidé »pod závazky zůstávající, tam se před ně dostavit museli, a tu jim mnoho punktů čteno a oznamováno v klášteře v příčině náboženství bylo, a to až do 18. března trvalo. Škod a útrat učinili za 300 zl. Takové pak útraty potom s celého panství lidé platiti museli, a mnohý se tu dosti darmo napil.«

16. června »vykonávaje p. děkan služby Boží,« úřad konšelský šel po druhé k sv. zpovědi a přijímání.

Toho dne koupili od literátů turnovských regal za 30 zl., a Samuele Klofce za varhaníka zjednali za ročních 10 zl. služby; při »prvním štemování« dostal 45 kr.

Tak bylo Rovensko již úplně zreformováno. Však »polehčení,« jaké se jim za to slibovalo, nemohli se dočkat. Protohlásili se o ně spisem k regentovi. Však marně. Soldati zůstali a lid je musel na

Městská radnice.

dále »vychoyávati.« Také roboty, že musí i mimo panství vykonávati, že sotva desátý kus chleba má« a že »nebude možné lidem obstáti a je zdržeti.«

Že mnoho lidí grunty své opustilo, že jak z města, tak ze vsí utíkali, dokazují mnohé grunty pusté, na hlavu spuštěné, ošacovávání jich právem hraničným, jakož přisahy ušlých a zase »lapených« poddaných, kteří pak »pravé člověčenství« přisahati museli.

Samostatnost města.

Téměř současně dostalo Rovensko několikero nových institucí: město odděleno od rychet vesských, založeny cechy, kur literatský, obchod solný a vinný nově potvrzen, pak i katolické vyznání a tož bylo Rovensko jak náleží zreformováno; a konečně také tu milost vrchnost poddaným svým prokázati ráčilo, že se mohli sami »z poručení vrchnosti« věseti.

V týž den, kdy přijeli pp. komissaři do Rovenska a hejtman skalský provedl oddělení vsí od města, jednalo se také o »spravedlnost S.: V.: šibenici u Štěpanovic. Tak nabylo Rovensko hrdelního práva a

vykonávání poprav připadlo pohodnému, který se odtud zval »mistr ostrého meče.« Tehdy jím byl zde Jan Richtr. R. 1652. o posvícení v Lestkově byl na cestě k Tatobitům Jiřík Kořínek z Blatce zavražděn, vrah se 7 svědky zde vyslýchán a nepochybňě i odpraven.

Po oddělení vsí od města byly mnohé pozemky mezi osadami nejblíž města ležícími ve sporu. Tak i Štěpanovští činili jakési nároky na místo, na »němž rovenská spravedlnost« stojí. Rovněž obec až ku »Kútkovu lesu dóbíhající« si Sejkořští vlastnili. Však bylo ve prospěch města rozhodnuto a Sejkořští měli i ze svého kusu 42 kr. obci rovenské odvozovati, jakož i z chalup: v níž Václav Zita zůstává, z gruntu Jak. Šťastného, Jana Pelce a Jiřího Mokřiče.

Však jakési vrchní právo nad venkovskými rychtami i na dále Rovensku zůstalo, čehož důkazem velmi četné rozepře, jež v místech radních na poručení vrchnosti srovnány byly. Taktéž smlouvy rozličné a zápisy byly do knih městských dále vpisovány.

Soldatům ještě nebylo konec; však ve velké lásce u lidu nebyli.

Z rozepře (18. dubna 1652.) mezi Dan. Skřivánkem z Blatce a Gregorem rejtha-

rem, jemuž Skřivánek ženu »zbil«, že o »bezživotí« felčarové zprávu dávali, vysvítá, že i v Rovensku felčara měli.

Primo Januarij 1652. byl zde i cornet, který bydlil na rathouze, koně a čeleď měl u Matěje Floriana; byl zde od roku 1651—1653. Pak zde byl i vachtmistr s 2 rejthary a tak mělo město až do roku 1661. stále několik vojáků na quartýru.

1. srpna r. 1660. navštívila pí. hraběnka Marie Eleonora se svými pány syny Maxmilianem, Ferdinandem a Arnoštem. Při jejím příjezdu týž chrám Páně se vše-mi klenoty, jako i s krchovem byl nově posvěcen skrze p. Pavla Adal. Blažejkovského, ten čas děkana turnovského a faráře týnského a libuňského.

Roku 1662. 15. ledna stvrzoval úřad kvitance s panství Skalského a Turnova na 3831 zl. 56 kr., $3\frac{1}{2}$ den., 18. srpna na 2616 zl. 36 kr. 5 den., 11. července 1663. na 4271 zl. 43 kr., 3 den. vše na vojáky.

Roku 1666. Jiří A. Bušek, písar dů-chodní, s Rovenskými dělal účet »u pří-čině comp. dragounův, co zde byli přes noc«: za 800 lib. chleba po 1 kr., jest 13 zl. 20 kr., za 200 liber masa po 2 kr. jest 6 zl. 52 kr., za 2 sudy piva po 4 zl. jest 8 zl., za 16 korců ovsy po 45 kr. jest 12 zl.. úhrnem 40 zl. 12 kr. To mělo býti

Rovenským při dani odepsáno; avšak aby toho nebylo tak moc, počítal si písář: Vedejší vydání do Prahy poslovi 3 zl., panu Brixovi při berni zemské 3 zl., panu sekretáři krajskému »discrety« 3 zl., panu Strakovi, písáři na Zvířeticích »recompensu« 1 zl. 30 kr., mušketýrovi 2 zl. 15 kr., na koně 90 kr., písáři kontribučenskému a pojednnému 3 zl., za oves pro koně písáře důchodního 1 zl. 36 kr.

Takovéto vydírání nemohlo vésti ku spokojenosti poddaných, proto připojili se Rovenští a poddaní k povstalcům od hor tahnoucím. Neboť po smrti rozumného a o poddané přiliš starostlivého regenta Václ. Králíka z Brocenberka, nastoupil karabáčník Jan V. Svautle z Třebska. Jak starostlivým byl Kralík, vychází na jevo ze psaní, jež zaslal z Dobrovice hejtmanovi skalskému tehdy Hubrigkovi r. 1654.; oznamuje mu, kterak mají se lidé i dobytek opatřiti před tím »velkým slunečním zatměním, aby škody a zkázu nevzali. Mezi jiným praví, aby se i studnice prkny a slamou přikryly, by voda «nezjedovatěla.« Obili at se s polí sklidi, dobytek necht po 3 dni z chlévů nevychází. To měl hejtman i lidu poddanému poraditi. Avšak Švautle byl »metla Boží,« a po něm všickni ostatní úředníci a úředníčkové.

Tož není divu, že jak došli sem povstalci horší, i zdejší obyvatelstvo zbraní lecjakých se chopilo, k povstalcům se připojilo, chtělo s nimi ku Praze táhnouti. Leč u Hruštice byli Turnovskými přemoženi a k rozejítí přinuceni. Turnovští tím získali nemalý díl lásky pí. hraběnky i samého regenta Švautlého si naklonili, leč Rovensku a celému panství vedlo se za to tím hůře.

Rovenští měli býti obchodu solního zbaveni, účty obecní měli každoročně na mil. kancelář předkládati, a pozbyli práva k vaření kořalky.

Byli tedy nuceni s prosem utéci se k paní hraběnce, aby »obdarování« hraběte Maxmiliána stran »handle solního a vína« jim ponecháno bylo, že »intrady do důchodu z městečka odvozovati budou. Za tu přípověď bylo jim obdarování vráceno a ještě nově stvrzeno, jež si dali teprvě r. 1672. v Turnově »zvidimírovati.«

Z Prahy r. 1669. nařídila pí. hraběnka, by pan děkan v neděli a ve svátek lidem poddaným po vesnicích „katechismus činil,“ a kde takový katechismus v kterém kostele bude, aby regent i ostatní úředníci najiti se dali. Tehdy byl děkanem Jan Karel Benda, který se zároveň farářem

tejnským a libuňským psal. Týž zemřel 2. prosince r. 1669. u věku 41 let *)

Krátce po Bendovi, dne 4. dubna 1670. zemřela i pí. hraběnka Marie Eleonora a dne 24. června následoval ji Jan V. Švautle z Třebska, její regent a rádce.

Po Bendovi stal se děkanem v Turnově P. Petr Vavřinec Zoremba, který založil v Tatobitech kapli sv. Vavřince a v ní nákladem svým oltář, na jehož zadní straně čte se nápis: »Ad majorem Dei gloriam in honorem gloriosi sancti Laurentij Martyris hocc e Altare proprio aere et suis sumptibus curavit fieri Adm. Rdus. Dno. Petrus Laurentius Zaremba St. Ecclesiae Candidatus Apostolicus et Pa. Decanus Turnoviensis. Anno 1680.*⁾ Uprostřed Zarembův znak.

Založení kaple v Tatobitech dalo podnět k dlouho trvajícím třenicím mezi Rovenskými a Tatobskými. Zajisté také vymohl, aby v kapli slouženo bylo 5 mší sv.

---

*) L. 1670 20. listopadu umřel slovutný muž pan Pavel Benda, vlastní p. otec výš psaného pana děkana, maje věku svého 81 roků; pochován v chrámu Páně tejnském u malých dverí, kde sloupek se svěcenou vodou stojí. Manual purkmistrský zastával poněkud matriku úmrtní. Proto nachází se v něm úmrtí několika osob zapsáno.

*) Letopočet není dosť čitelný. Zdá se být 1686, což se s pravdou neshoduje, ježto Zaremba r. 1670. zemřel. Ano i r. 1680. je chybný, leč byl-li teprve r. 1680. oltář postaven a dohotoven.

ročně, jež farář týnský, když sem konečně r. 1683. dosazen byl, sloužiti měl. Rovenští pozbyli nejen služeb Božích v ty neděle, ale hlavně návštěvy Tatobských a tím domnívali se býti zkráceni na svých živnostech.

Náhradou za to bylo jim od hr. Arnošta Josefa udělené privilegium, jimž grunty, »na nichž potahy se chovají a vrchnosti čtyrykrát do roka po zápřeží na orání se vysílají, při též milosti se pozůstavují, a takových robot se osvobození. Toliko »grunty Podtejní a Sychrov« měly za povinnost voziti kameny a dříví k mlýnu a »vejmelné« ze mlýna na zámek.

Roku 1669. (9. dubna) byla renovací »na zámku Skalách« poprvé, odtud pak po 20 let nebylo právo obnoveno; proto tuto poslední »renovaci« uvádím: P. Arnošt Bubák, primas, Matěj Přihonský, Bernart Radvanovský, spolupísar radní, Jan Bušek, Václav Radvanovský, Jan Holan, Václav Kovářů, Tobiáš Bakovský, Jan Šetřil, Jiřík Myška, Jakub Brožek a Václav Zikmundů.

Rychtářové: Václav Holan, starším, Václav Bejček, mladším. Hajní: Matěj Barták, Václav Mazánek, Jan Čapek »nad Bory«; tož byli první dva »nad Kamenicí« ustaveni.

Dne 22. dubna voleni byli kostelníci: Václav Šerhánek předním, Jan Veselý, To-

biáš Růže, Daniel Nigrin, Václ. Hačura i na »klekání.« Obecní starší: Jan Mazánek starším i nad »prkny«, Havel Král, Matěj Zima, Jan Brožek. Vážným Václav Martinů, vodákem Jiřík Strašík, k hodinám Jiřík Myška.

Mimo to voleni byli z »inspectores« nad školou, a k »šacování« masa 3: Václav Kovářů z řezníků, Jan Bušek z konšelů, Václav Mazánek z obce. Také voleni byli »slancové«, kteří měli dohled nad prodejem a koupí soli.

Roku 1668. (4. května) Matěj Randák z Volavce žaloval na Jiříka, syna Ad. Mazánka z Tatobit, a že se vina dokázala, měl Randákovy to zl., k záduší na varhany 100 zl. za pokutu složiti. Však s povolením J. Ex. Milosti pí. hraběnky, těch 100 zl. na »vystavení nové strážnice« vynaloženo.

Roku 1670. (15. července) přijeli do Turnova »pp.: hrabě z Waldštejna, Karel Ferdinand, svijanský pán, hr. Krištof Franz Wratislav z Mitrovice i s paní, Hons Friedrich hr. z Waldštejna, biskup z Kr. Hradce a těm jak město Turnov, tak s celého panství lidé »pod závazky zůstávající slibovati museli.«

S nimi byl Dan. Štoček od »desk zemských« jakožto pomocník. Ještě téhož léta (24. července) od téhož vyhlášen za

regenta Jiří Felix Vančura z Řehnic a na Cetně.

Snad rychlé střídání se jak majetníků tak i úředníků bylo příčinou, že úřad po 20 r. obnoven nebyl.

Purkrabím stal se rodák zdejší Jindř. Rochus Holán. Jeho otec měl na Týně »grunt« s krámkem. (Nyní dům p. Pleštila.) Při něm byl hofmistrem Bubák, syn Arn. Bubáka, primasa zdejšího. Jejich vrstevníkem byl Václav Karel Holan, kantor a varhaník zdejší od r. 1662.—70., potomní kapelník a varhaník na Vyšehradě, spisovatel »Kaply Královské«, pak poustevník waldštýnský a cestovatel do Říma, dobrý řemeslník, zvláště kameník. Co na Waldštějně z kamene vytěsáno, jest práce jeho. Z toho zřejmo, že škola zdejší nebyla mezi posledními a že Rovenští byli dbalí o výchování synů svých.

Roku 1680. leželi zde a v okolí po vsích vojáci. Johann Conradt Hoffman, korporal nařízoval písemně Jakubovi Bašelíkovi, by došel do Rovenska k zámečníkovi, by tento došel k panu lieutnantovi do Turnova, že má pro něho nějakou práci a mydlář, aby si přišel pro peníze. Bašelík byl bytem v Rovensku a rozkaz zde nechal.

Roku 1682. (7. července) učinil účet Jan Dubský v místech radních o contri-

buci 5. a 6., t. j. za měsíc květen a červen, což bylo 13 zl. 11 kr. a 7. srpna Jan Krištofů 12 zl. 58 kr., Jan Holan vydal na corneta 21 kr., jemu za kuřata 15 kr., za pivo 39 kr. a poslovi 6 kr. jest 1 zl. 21 kr.

3. srpna přitáhl i cornet o 22 koních s 1 vozem bagažním; byvše přes noc utratili 5 zl. 20 kr., mimo seno a oves. Z toho se dovídáme, že zde v 11 místech »pivo šenkovali«: Jan ml. Holan, Jan Ďadourek, vdova Kokštejnka, Václav Dادourek, Tobiáš Přihonský, Dan. Bakovský, Jan Poláček, Jindřich Stěhulka, Jakub Brožek a Jan Bušek, mydlář. (Ten si snad měl jít k p. lieutnantovi do Turnova pro peníze.)

R. 1686. »když soldati přes panství táhli«, bylo dáno pp. officírům 3 zl., na víno 1 zl., za pivo primasovi 22 kr., Mart. Kramářovi za 2 kuřata 6 kr., Václavu Podzimkovi za slepici 7 kr., Jind. Kubíčkovi za koření a česnek 7 kr. 3 den., za oplatky a salát, též kuchařce 9 kr. Písar ūchodní »za maso, které se mělo pro lid vojenský odeslati« 2 zl. 30 kr.

Roku 1688. (17. března) přijel sem soldat, který měl dostávat 3 kr. denně a na měsíc 84 lib. sena a 8 otepí slámy. Což byla tak zvaná »exekuce« či vymáhání daně.

Tehdy bylo zde 55 »gruntovníků« a 31 »obecních« poplatníků; dohromady 86 poplatníků a snad i čísel, ač nebyla-li některá vyjmuta.

Roku 1689. (14.—16. března) byli zde dragouni se 110 koni; utratili 139 zl. 31 kr. Kapitán sám udělal dluhu u Jana Bubáka, maje 4 své koně, — 9 zl. 56 kr. Dragounů bylo 74 mužů a 10 důstojníků.

Na Týně u Matěje Holana byli nějací pp. »commissaři« ubytováni.

Toho roku byla učiněna sbírka mezi 52 gruntovníky na spis k mil. vrchnosti »o čeledi.«

Milostivá vrchnost byla velmi starostlivou o své poddané; aby nehynuli hladem a mohli si také suchou kůrku pomazati, posílala jim občas sýr, hořčák, — co navzájem od poddaných brala, indiany, kapouny, slepice, vejce a j. »intrady.« Leč přísloví: »Darmodej umřel« měla na paměti, a tož za 1 libru sýra požadovala toliko 2 kr. Jednou dostalo se sem 150 liber, ale bylo ho 147 liber; jindy místo 150 liber bylo jen $134\frac{1}{2}$ libry. Na listině odběratelů bylo zde 56 »usedlých«, 35 »na obci« a několik podruhů.

Roku 1686. pojala mil. vrchnost myšlénku obnoviti zde již dávno zaniklou živnost železářskou, proto z mlýna svého v Koutech nechala vystavěti »hamry«. Však,

aby poddaní věděli kam do mlýna s melivem a aby mlynář „hořeného mlýna rovenského“, kdež za stara »vysoká pec« stávala neměl příliš na pilno, vydala roku 1691. seznam, do kterého mlýna »panského« mají Rovenští jítí s melivem, aby mil. vrchnost nebyla zkracována a mlynáři její o výdělek. K mlýnu v Doubravici určila 63 »usedlých a 15 podruhů«, k mlýnu rokytenskému 37 »usedlých a 7 podruhů«. Dle toho bylo zde 100 usedlých a 22 podruhů. Mezi těmi mleči bylo 5 pekařů: Jan ml. Holan, Matěj ml. Holan, Jan st. Holan, Václav Holan a Václav Růže.

R. 1688. nařídila mil. vrchnost, aby se úřad postaral o jiné místo pro chalupu i jiného pohodného. Úřad vyhlídl místo »pro 3 věrtele výsevku pod samým mostkem nad hamrem koutským.« Nejspíše že chtěli, aby voda od pohodnice nešla na hamry.

Však za nedlouho bylo od tohoto poniku upuštěno, nepochybně že ruda přivážeti se musila a že nebylo dosti levného paliva. Poslední zmínka o osobách při hamrech zaměstnaných děje se r. 1697.

Po 20 letech r. 1690. (4. července) Ondřej Leopold Stantzl z Cronfelsu, vrchní hejtman, obnovil zase úřad konšelský, starší obecní, rychtáře, hajné a kostelníky. Zvo-

leni byli: »Pan« Samuel Král, primator, Jan Krištofů, Jakub Brožek, Matěj Holan, Jan Ďaďourek, Jindř. Stěhulka, Jiřík Červenka, Dan. Kraus, Jiřík Zikmund, Jan Bubák, Jar. Slánský, Dan. Kryzwator. Obecní: Václ. st. Holan, Václ. Dudek, Jan Kořínek, Dan. Dubský, Jan Scháňka, Jan Bakovský. Rychtářové: Tob. Přihonský, Jan Mazánek. Hajní: Václav Šerhánek, Dan. Malat. Kostelníci: Jindř. Kubíček, starším, Jan Prášek, Jan Karásek, Jan Slánský, Jan Skořepa. Zvonici: Jan Bakovský, Jan Scháňka, Václav Hačura a Václav Podzimek.

Tož potáhla mil. vrchnost ustanovení a stvrzování všech obecních i kostelních funkcionářů na sebe, kdežto poslední volívala obec po obnovení úřadu o své vůli.

Tehdy se hejtmané skalští velmi často střídali r. 1692. byl jim Adam Lysander z Ehrenfelsu, r. 1694. František Václ. Vrany, r. 1696. Jan Doudlebský z Hartenfelsu, r. 1697. Jindř. Rochus Holan a Jan Nevrkal důchodním.

Od r. 1694. byl primasem Dan. Kraus; za něho vyšlo v obyčej, že přijímaje konšel úřad purkmistrský »strojil tracheti« nebo »hody«, zejména přijimal-li úřad poprvé.

Nemalou tehdy měli nesnáz se Sejkorskými o obec za Sejkořicí a rybníkem ležící. A poněvadž Jan Mazánek i »úřad zhaněl,« bylo to na vrchnost »vznešeno«, a tu hejtman učinil narovnání, aby na polovici té obce užívali a sedláci aby nezorávali. Kdoby pak proti tomu jednal, měl propadnouti 20 tolary pokuty do důchodu skašského a 2 neděle u vězení šatlavním vyšeděti. Ján Mazánek byl tehdy rychtářem, Jan Škopán starším, Václav Nejedlý mladším konšelem. Však teprvě r. 1702. byl spor ten ukončen; poněvadž Rovenští pro »vzdálenost« obce té užívat i »dobytky« tam vyháněti nemohli, vyměnili svou polovici s vrchností i s chalupou robotní a dostali kopaniny panské nad loukou obecní »slove Beranec« vedle Paldy, s jedné strany borovi obecního, s druhé borovi panského až za přídavky k potoku.

R. 1697. byl zde i korec žita za 1 zl. rejnský.

V té době mnoho lidí jak z Rovenska samého tak z celého okoli za »sousedy« se dávalo, přijímat vše »městské právo.« Jan Smejc ze vsi Křečovic platil r. 1696. »za poctivé sousedství« 4 zl. 30 kr., Daniel Zikmund odtud i zl., Jiřík a Matěj Peterkové neplatili, že již »jisté quantum« odvedli. Jiřík Valkoun z Nové Vsi platil

8 zl. 30 kr. R. 1699. Václav Hejduk, kovář z Tatobit složil 2 zl. 20 kr.

Každý byl přijat »na ten způsob, aby jak p. purkmistra, tak všech představených v uctivosti měl a sobě poručení jakékoliv od obce za hřbet nekladl, nýbrž náležitě vykonal, a tak když takovou poslušnost zachovává, dá mu Pán Bůh své svaté požehnání a potom život věčný.« Byla toho nejspíše příčina ta, aby mohli býti účastní práv městských a cejchovních.

»Ouroků k obci« ze čtvrti role platilo se tehdy při sv. Jiří 12 kr., při sv. Havle 20 kr., »contribuci podle vkladu tak, jak kterého roku přijde.« —

První faráři na Týně.

Konečně po zažehnání rozmišek náboženských a že již s dostatek kněží katolických bylo, došlo také k obsazení naší fary. Prvním ustanoveným zde farářem byl P. Adam Augustin Ladislav Linka od r. 1683.—90.

Od té doby byly vedeny a pochází týnské matriky.

Evangelické byly spáleny; toliko latinsky psaná kniha pochází z r. 1630. Linka působil zde 7 roků a vedl tuhý spor s purkrabím Holanem o některé farské pozemky; proto odstoupil.

Po něm dostal se sem P. Antonín Pala z Křížek, který r. 1691. »od několika let spustlé a od vody vytrhané zádušní« pole pronajímal.

Však již r. 1692. dosazen sem byl P. Michael František Josef Aberle*) z Moravy.

Aberle byl druhdy úředníkem stavu světského a ženat. Ovdověv vstoupil do kláštera a odtud dostal se za faráře na Týn. Z manželství svého měl dceru Kateřinu, kterou zde r. 1697. (18. listopadu) sám oddával, vdávaje ji za Maxmiliána Viktorina z landfridního města Mladého Boleslava.**)

Aberle velmi těžce nesl, že škola od kostela příliš vzdálena a že kantor s mládeží nemůže každého dne do chrámu Páně. Proto když byl v Hradišti u p. hraběte a

*) Tento psal do matrik velmi stručně: Z Roven-ska 17. Děcm . .? bral sobě Jakub Škoda Dorotu hluchou. Družba Tobiáš. Družička Anička, dcera Jindry Kubíčka.

**) Zajisté řídký případ, aby otec vlastní dceru co katolický kněz oddával. Svatba byla velmi hlučná, neboť s obou stran bylo mnoho vznešených hostí. „Panna nevěsta“ měla při sňatku tři „panny družičky.“ R. 1698. (4. listopadu) zemřela mu zde tchyně Dorota.

pak písemně prosil, aby se škola v městě prodala, za ty peníze, že snadno se nová vystaví, ano že i pozemky, jenž kantor užívá blíže kostela jsou. Však i na své obydlí žehral; veliká světnice že je stará a shnilá »na spadnutí, kdež já s čeládkou do nebezpečenství života se dávám«, atd. Mense Januar A. 1699.

»Memorial« farářův byl dodán purkmistrovi, by svolal obec, kteráž se měla o všem vyjádřiti. Tato »jednomyslně« mši sv. schvaluje, ale »jsouce chudí sousedé«, že nemají dosti děti ošacené, a kdyby škola vzdálena byla, že pro bláto, vodu a sníh nemohly by děti do školy choditi a »poněvadž škola od starodávna v městě zůstává, aby cassírována nebyla«, prosili. Bud stačily důvody, nebo že oba rovenští rodáci to ve prospěch rodište nějak vymluvili, bylo prosbě Rovenských vyhověno a škola v městě ponechána. Však Aberle již dlouho do školy nedocházel; dne 24. července 1699. zemřel u věku 42 let a byl pochován v kostele „u oltáře Blahosl. P. Marie Klatovské, kteréhožto oltáře fundatorem byl.«

Po P. Aberlovi 16. století a 17. započal farář P. Petr Karel Ig. Korvin, rodák jičínský.

Jaké byly příjmy tehdejších pp. farářů není nikde uvedeno; o desátku se

zřídka kde úplně zmínka činí. Ze »čtvrtí role«, kterou Jan Holan, soused a spolu radní, Václ. Šmejcovi, zeti svému za 63 zl. rejn. postoupil, měl platiti »desátku J. Milosti p. pateru: žita i věrtel i čtvrtci, ovsa i věrtel i čtvrtci.«

Za faráře P. Korvina, který zde působil 8 roků, pak za jeho nástupce faráře, P. Václava Ig. Cippla, byla stavěna fara za správy »hospodáře záduší«, Jana Koutka ze Sejkořic, který v této hodnosti byl od r. 1705.—10. Fara měla přízemí kamenné, poschodí dřevěné. Kostel, kostnice, zvonice byly nově šindelem pobity.

Do kostela byly koupeny ve Vrchlabí nové varhany za 100 zl. s přídavkem starých, pak i bubny a trouby. Pro varhany novou kruchtu vystavěl V. K. Holan, zbytek života zde v rodišti svém trávici. Kůr literátsky pod titulem »sv. Václav« byl nově založen. Nové stolice byly pořízeny. Mezi mešní roucha objednán byl nový ornát červený, 2 pláště a komže pro kostelníky.

Větrem (r. 1669. vystavená) spadlá strážnice byla nově postavena. Kostnice, »štítky u kostela«, zed kolem »krchova« byly spraveny a mn. j. v. buď nově pořízeno neb opraveno bylo. Ze starého stříbra dal farář udělati ciborium, novou monstranci za 56 zl., pak i kaditelnici koupil. Velký oltář dal nově za 62 zl. malovati,

6 korouhví, oltář sv. Anny, Boží hrob, mříž před presbiterium. Zvoneček na strážnici »Matouš Karel« ze 23 zl., »sloup Panny Marie v rinku« pořídil. P. Korvin založil zde také »škapulířskou congregaci«, rozličné pobožnosti a poutě do Hradiště a j. zavedl. Koutecký za jeden rok vydal 643 zl. 27 kr. co hospodář záduší.

Roku 1708. stal se P. Korvin děkanem v Turnové.

Po něm krátký čas byl zde farářem P. Christian Linhart z Prahy; pak P. Jan Kratochvíle. Za něho r. 1734. (19. října) o 2. hod. v noci »předně z dopuštění Božího a potom z neopatrnosti čeládky« vyhořela fara, mimo čeleďní světnici a kancléř a z poručení hrab. Margarethy Josefiny r. 1724. rozebráno klenutí v kostele, ježto se jí zdálo, že spadlo a mnoho lidí zabilo. Týž koupil od Ps. Františkánů z Turnova tabernakul, zařídil novou křížovou cestu na hřbitově, oltář sv. Jana Nep. a očistcový, sochu sv. Anny, lampu k svaté Anně cínovou, k sv. Janu Nep. kříštálovou, 2 umbely, velu s 2 baldychyny, nový stříbrný kalich, cínové svícny 4 větší a 2 menší a u fary »novou« studnici kopati dal.

Pak r. 1735.—38. byl zde farářem P. Jiří Jan Rudolf, po něm P. Václav Josef Nütter a pak P. Václav Tomáš Koštál. Za toho byla socha na náměstí postavena a

posvěcena dne 8. listopadu 1743. Prima-
sem byl a spolu hospodářem záduší Dan.
Hejduk.

Socha zde však již před tím stávala;
o Božích mukách na mnoha místech zmínka
se činí. Sám V. K. Holan dvoje vytesal
a postavil. Však tato „nová“ byla z ná-
kladu potomků Holanovských, z „pretense
po Zuzaně Holanové na gruntě Vostarov-
ském“ (č. 72.) odkázaném postavena. Svě-
til ji farář a vikář P. Václav Klíma z Lou-
kova za assistance zdejšího faráře s „Ca-
pelenem v Tejně nad Rovenskem.“ Při
procesí bylo »na trouby a bubny mnohého
vytrubování« a velký zástup lidu. Po vy-
svěcení šel průvod zase zpět do kostela,
kdež bylo požehnání.

Vrchnost dávala faráři každoročně i
vůz sena s panské louky za rybník, ležící
mezi farními lukami, zvaný »kněžský ry-
bník«, kterýž vrchnost užívala. Také do-
stával z »úřadu panského 12 zl. za čtení
24 mší sv. za zemřelé osadníky, poddané
panství H. Sk. v minulém roce zemřelé.«

Roku 1744. (20. srpna) zemřel P. V.
T. Koštál, farář, (pocházel ze Křínče),
v stáří 37 let.

Hrabě Arnošt z W. odporučil 100.000
zl. (40.000 zl. stř.) na dobročinné ústavy
a j. skutky. Však buď se peníze ztratily
nebo se na tu nadaci zapomnělo? Vůbec:

není nikde nic! Z odkazu toho vystavěl hr. Frant. Josef z W. na Týně špítal r. 1709, pod názvem »sv. Václav, mučenik«, v kterémž mělo býti vydržováno »6 žebráků.« Ti měli se každého dne pomočit 2 růžence za mil. vrchnost. Dohled nad špitálem a špitálníky měl místní farář.

Však těmi »žebráky« byli chudší a menší panští úředníčkové a j. služebníci, kteří dostali ve špitale zaopatření jakožto výslužné nebo výměnek. Tak zde byla dcera po nebož. Jiř. Hrušovském, »šafáři«,, Zuzana, vdova po nebožtíkovi V. Paříkovi, „ovčáku“, Jakub, syn po nebožtíkovi Jiř Mazánkovi, »porybním“ a mn. j., jen kdo z města nebo odjinud s panství.

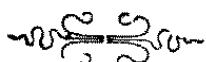
Farářům vypomáhávali zde často dst. Ps. Františkáni z Turnova a kaplan z Hr. Skály, nepochybně dokud sem kaplan dosazen nebyl.

Roku 1737., podobá se, že zde byl kaplanem P. Vojtěch Věžník, po něm r. 1741. od 1. června P. Karel Jeřábek, který r. 1743. (23. srpna) zde byl administrátorem, načež 25. listopadu přistěhoval se farář P. Frant. Samuelovský a Jeřábek odtud do Libuně za kaplana dosazen byl.

Roku 1745. Wenceslaus Auhrabka křtil v kapli tatobské, kdež také se již od r. 1692.

pochovávalo. Však bohatší si vždy přávali pochovánu býti u sv. Václava.

R. 1757. byl kaplanem zde P. Frant. Golsert (srpen a září), pak P. Kehoř Waigner (říjen), P. Ant. Schöffer »coop. Loukovvensis« (listopad). Po tomto byl zde P. Jan Makovička r. 1758—9. a pak P. Blasius Vodsedálek.

Nové obdarování a další osudy města do konce války »bramborové.«

Každoročně obnovovati úřad vidělo se již r. 1697. vrchnosti zbytečným, proto tehdy ustanovenno bylo, že volba platí na 3 roky a kdyby některý z konšelů odumřel, měl býti do nové volby nejstarší ze starších obecních dosazen, proto těch bylo od té doby voleno 6. Také byli tehdy poprvé vesměs »páni« jmenováni, druhdy tolíko primas.

Tehdy voleni byli: Dan. Kraus, primator, Václav Kovářů, Jan Krištofů, Jind. Stčulká, Tobiáš Přihonský, Jindř. Kubíček, Jan Karásek, Václav Ďadourek, Jan ml. Holan, Adam Pešek, Jan Přibyl a Jan Slánský. Václav Šmejc byl písárem

a spolu cantor; Matěj Florian, servus, (Ten měl 3 zl. roční služby.) Rychtářové: Jan Ar. Bubák, Václav st. Myška, Jan Vostarek. Starší z obce: Jiří Brožek, Samuel Král, Matěj ml. Holan, Václ. Kořínek, Jiřík Ptáčník, Jan Červenka. Hajní: Daniel Malat a Martin Kramářův. (Druhdy bývali voleni 4—5 hajných.) Tento úřad prosil p. hraběte za nějaké nové obdarování, když stará privilegia k novému stvrzení předkládal. Tož 10. dubna r. 1700. Arnošt Josef hr. z W. »ze své vlastní svobodné vůle a dobrým rozmyslem« udělil nejen městu, ale celého panství týkající se privilegium »na slevení poloviny úroků peněžitých i obilních«, však toliko ti, kteří nerestýrovali. Jest to důkazem, že sama vrchnost uznávala poddaným poleviti, ježto na jiné straně platu stále přibývalo na »magacín, proviant, dragouny a j. ještě soldaty« měrou vrchovatou. Proto tehdejší písar (Václav Šmejc) připsal k rejstříku na vybírání kontribuce, kteráž »na militér« měla se »odvozovati«: »fiat voluntas Tua sicut in Coelo et in Terra!«

Rychta Rovenská měla odvésti 12 terminů po 30 zl. jest 360 zl.; rychta Úmyšlská 448 zl.; Tatobská 180 zl., Klokočská 270 zl.; Žantovská 270 zl., Novovesská 180 zl., Vyskeřská 270 zl.; v celku 1978 zl. Konečně platilo město 60 zl. na

I termin a to ještě „2—3 měsíce v té velice nevyhnutelné potřebě“ — napřed.

A bud' co bud', když jen za to peníze utržíte, vemte, prošacujte a prodejte“, a takové, kterým není co vzít, každou sobotu na kancelář postavte; bude se zde věděti, co s takovým nedbalcem dělati.«

Dne 20. srpna r. 1709. dostali rozkaz, by 21. t. m. 70 liber masa pěkného hovězího, ovsa 2 strychy, sena 124 liber, slámy 2 mandele, koní po 4 do 1 vozu aneb dobrého fasuňku zapřažených, item pro vození proviantu též po 4 koních do fasuňku 8 koní, 2 vozy a 10 zl. peněz, (také ještě) a p. primas osobně při tom skutečně se dostavit«, k zámku skalskému dodati a vypraviti hleděli. Tak nařízoval Franz Biriner, purkrabí.

8. prosince 1709. psal Franz Havel (?) že dle »prošlého J. M. C. patentu, aby se zase v tomto 1709. roce jistá summa lidí vojanských, statných a zdravých recruit odvedla pod závazkem za každého muže 100 zl. pokuty.« »V té příčině se již skrže ta dlouhá léta s panství mnoho lidu vybralo a téměř více co vzít neni.«

Pak důchodní Jan K. Markovský přísně upomínal o »zaplacení 10 mužských a 20 koňských porcí, každá po 12 kr., činí 6 zl., za 3 měsíce 504 zl.“ a »takové peníze beze-

Istně v 8 dnech dostati musím, jinak budou rejthaři pro »vyzdvižení« jich do města Rovenska poslání.

Týž také psal r. 1709. co se útrat »skrze zdejší kraj maršírujících 4000 lidu kr. Dänemarského« dostalo se konfiskaci, z toho na Rovensko že připadá 11 zl. 37 kr. $\frac{3}{4}$ den., ze kterých dostali Rovenští toliko 7 zl. 38 kr., neboť bylo z toho v mil. kanc. za mnohé odepsáno, i také za „ $9\frac{1}{2}$ pinet piva na pacholka 42 kr. $4\frac{1}{2}$ den. (Pinta piva byla za 2 kr. 3 den.)“

Takovéto vydírání uvedlo finanční stav obce do stavu velmi zbědovaného; bylať obec nucena u sousedů se vypůjčovati po 1 i 2 zl. a mnozí sousedé prodávali a dávali v zástavu pozemky za vydlužené peníze, což bylo něco neslychaného. Na náměstí místo kašny byla vykopána a vyroubena studnice; neboť náklad na roury vodovodu od Koudelky nemohla obec snést.

Za 1—2 zl. dávala obec kus kopanin, když chtěla na Přihoně vystavěti novou obecní pazdernu, aby „odtud nějaký příjem míti mohla“; stará stála za mostem r. 1673. vystavená.

A v tom neblahém stavu: „pro hříchy naše Pán Bůh všemohoucí nás trestati ráčí, a to na ten způsob, že jest accis do země České vydán:

1. Z hlav, 2. od mletí, 3. z prodeje. K tomu písář připsal: »Slýchalo se od předkův našich: Milé děti! My jsme mnoho zkusili od partají vojanských, vy toho do smrti nedočkáte. Nyní však poznáváme, že my chudí lidé a potomci ještě více za-kušujeme. Pán Bůh rač všem pomocníkem býti a od toho accisu nás vysvobo- diti!«

Aby odprodávání pozemků přítrž uči- nil a odprodané, aby zase zpět ke gruntům se dostaly, vydal Frant. Josef hr. z W. r. 1720. (26. srpna) decret, aby pozemky zase v ten stav uvedeny byly, jak bývalo r. 1654.

K tomu ustanovil zde zvláštní commissi »z prostředka rady«, která přisahou jsouc zavázána vyšetřiti měla, které pozemky ku kterému gruntu patřívaly. Však úplného provedení toho se již hr. Frant. Josef nedočkal, an r. 1722. 24. února zemřel. Dne 22. dubna z poručení J. V. hr. Ex. Mil. pí. Margarethy Josephiny« museli se »úřad dostaviti do zámku v Hradišti k slibování poddanosti a člověčenství« a »J. Ex. Mil. ruky podati.« Odtud byli »deputirováni« Dan. Kraus, primas, Václav st. Smejc, písář radní a Jan ml. Krištofů.

Od té doby počal se »úřad« jmeno- vati »magistrát.« Volba konala se v tom čase, kdy se milostivé vrchnosti zalíbilo.

Za to měl »primas« také »viceprimasa a úřadní osoby či radu« místo konšelův.

V tom čase měli mnoho práce a »zaneprázdnění« s deliquenty s panství zdejšího, s Kosteckého i odjinud byli sem věznové rozličných přestupků »ku právu útrpnému a k výslechu«, pak i odsouzenci k smrti dodáváni. »Panský dům« byl už tehdy hospodou a šenkýřem v něm Jiří Fajta.

»Za onoho času« dala vrchnost 8 dělníkům, rozličným řemeslníkům, po 3 věrt. půdy při obci k vystavění si chalup, kteří měli platiti 2 zl. 30 kr. úroku; však vzdor tomu privilegiu z r. 1700., kterým $\frac{1}{2}$ úroku sleveno bylo, platili plně, ač obyvatelé Liščích Kotců, jako Podjordanští usazení, platili tolíko polovici. Tož se Podjordanští či Přihonští r. 1729. a 1732. o to ucházelí, by také jim polovice slevena byla, čehož i dosáhli.

V též čase pálívalo se zde v okolí vápno, any mnohé pozemky byly za »vápenicemi.« Tyto byly na 2 místech: k Paldě a ku Křečovicům.

Roku 1733. třízila Rovenské robota »na naháňku«, která z dobrovolné vůle jich samých povstala, když p. hr. na honbu k městu přijíždíval a za to »nějaký trinkelk následoval.« Z toho prý povstal »mus«; neboť »páni správcové na vědomí to vzavše víc a více k honbě nás potahovali, až i

za robotu přičítati chtěli.“ Stížnosti jejich bylo milostivě vyhověno, i vydán jim decret, aby více k „žádným honbám potahování nebyli.“

Také kamenáři chtěli míti svá privilegia nově „confirmovaná,“ tož obrátili se s prosbou poníženou k mil. vrchnosti dokládajíce, že „jistě s povolení Božího professí Stajnssnajdrovské sobě vymerkujíce a tak jakož od slavné paměti V. ur. pp. někdejších našich mil. vrch. milostivá privilegia udělená majíce,“ tak zase žádali, by jím nově potvrzena byla, čehož také dosáhli.

Roku 1735. žádali zase, aby „synkové mistrů“ do knih cechovních bez povolení z kanceláře zapisovati se mohli. Tomu bylo vyhověno s podmínkou, že toliko „synové“, kteří u svých otcův řemeslu se vyučili a je provozují, mimo vesnických a těch, kteří jinému řemeslu, než to, co otec provozuje, se vyučili.

Také úřad žádal za obnovení, stvrzení a rozmnožení svých privilegií řka: „poněvadž v též městě Rovensku právo výsadní mají, kdež se pečetí menší i větší užívá, jsouc zde i dům radní a co se kdy mezi lidmi na panství nerovného sběhlo, to k nám na rathouz podáno a ku porovnání odsyláno bylo, jakož také úřad konšelský, rychtářové, kostelníci se obnovo-

vali“ a žádali, aby zase tak bylo. Také tomu mil. vrchnost průchod přála, však s „vejhradou“ aby „žádných útrat na obec nevztahovali, aby potomně žádnou stížností zanešen nebyl.“

Zase r. 1739. žádal cech kamenářů, by mil. vrchnost stará privilegia a artikule potvrdil a jakési přísady“ učinil.*)

Na žádost tu dostali za odpověď, že oč žádají, toliko „skrze kancelář J. hr. Ex. Milosti Cis. dosáhnouti“ mohou a svá stará privilegia aby přiložili.**)

Nové privilegium obdržel cech kamenářů co „bratrství štajnšnajdrovské“ roku 1747., však pečeť pochází z r. 1746.

Nová i stará privilegia dali si Rov. v Turnově „zvidimírovati“, kdež to také „dle blízkého sousedství“ učinili. Také proti přeložení jarmarkův „dokonce nic protestirovat, aniž jakého odporu v tom činiti, žádné příčiny nemáme“ a tož Rovenští o přeložení jarmarkův žádali a také toho dosáhli a to aby byl 1. na den sv. Josefa, 2. na den sv. Vítka, 3. na sv. Matouše.

---

*). Žádost tato jest první kolkovaná listina zdejšího archivu. Má 3 kr. kolek na též archu shora vytištěný, znak krále Českého.

**). Tato stará privilegia cechu kamenářského přišla k ztracení; kde a kdy — není známo. Také stará v kameni rytá pečeť není více na světě.

Z jednoho útržku nějaké obecní účetní knihy dovídáme se, že summa obecního „příjmu z pozůstatým restem 109 zl. 36 kr., $4\frac{1}{2}$ den.“ obnášela, jakož i část „vydání ordinarního“: Servusovi služby 3 zl., item od vyzvánění adventu 15 kr., od natahování a mazání hodin 2 zl. 38 kr., zvoníku »od zvonění proti zlému povětrí« 2 zl. 30 kr., na památku všech věrných dušiček muzikantům a školním dítkám za žemličky 36 kr.

Starším obecním byl tehdy Karel Zikmund, písářem Matěj Kopal, cantor.

Roku 1736. (20. dubna) »ouřad a celá poctivá obec usadíc se strany spravedlnosti prostřed rinku S. V. planýře«, který »ode dřeva« byl a již velmi sešlý, aby na též místě s »povolením slav. appelač nový kamenný vyzdvihnouti mohli.«

O tehdejší válce mezi císařem Marií Teresií s Bedřichem pruským, nezachovalo se mnoho zpráv zde, než toliko, že Rovensko bylo povinno »do císařského magacínu 124 míry 2 věrtele 3 čtvrtce žita a 83 míry 3 věrtele 3 čtvrtce ovsy« dodati a že tudy něco vojska přešlo.

Václav Kutek měl 2 syny na vojně, Františka a Václava, pak zet Matěje Kopala, cantora zdejšího, Jan Skřivánek »vzat byl na vojnu a jít musil a více se nevrátil.« Také obec měla »od sebe jednoho

muže na vojnu vypraviti«; tož najala Křištofa Blažka, který »z dobromyslnosti své odveden« dostal 50 zl., z kterých »10 zl. vzal«, ostatních 40 zl. zanechal ženě a dětem na obživu a »kdyby Pán Bůh s ním dle vůle naložil, měla žena přispěti »na kapličku, kterou obec méní stavět, 5 zl. ;« jako nádavkem dostal Blažek od obce košíli a pár rukavic.

Že zde vojska rozličná přecházela a ložírovala, toho jsou důkazem matriky na Týně, kdež několik křtů vojenských dětí, sňatky vojínů i úmrtí marodů zapsány jsou.*)

Tak r. 1756. nějaká část vojska císařské zajela až sem. Potom roku 1759. byla silná regrutýrka; z Rovenska požadovalo se 7 mužů. Odvedený mohl se 62 zl. vykoupiti. Vojsko zase zde v okolí po nějakou dobu ložírovalo.**)

*.) Roku 1745. 30. října Katerina, dcera Jakuba Řehoře „miliis gregarius à Regginné Aut Lausens patria Leykoviensis Böemy a více ještě křtů. Roku 1759. 8. září oddával P. Jan Makovička, kaplan Jana Raviolí, mile ab inclita Legione cum honesta, Virgine Anna Elisabeth Kintherin ex pago Světabrucki subdita dominio Bergestinensis, testes: Josephus Longionisch et Franciscus Lombardi uter-qmiles a eodem inclito regime Luzani. Pak Joannes Zigmund ex auctoratus miles cum honesta Virgine Maria filia post dfct. Joarem Štučka. R. 1745. byl zde pochřben Jan František, syn Frant. Čejky, vojina od pluku Königseck „patria Bohem Pragensi; tedy pražské dítě. To jest jen ukázka!

**) Roku 1759 27. března zemřel zde Leopold

Po smrti Jana Vostarka ujal chalupu mezi masnými krámy a pekařskými kotci syn Václav; od toho koupil ji r. 1726. Václav Holan za 50 kop. g. míš. — 35 kop. položil hned, ostatní měl ročně po 1 kopě splácati. Však r. 1748. zapsal písar, že Holan dluhuje ještě 2 kopy 30 gr. a pro nemožnost „nekladl nic“ psával často poslední léta. Domek v rinku po Václavu Holanovi byl r. 1759. bez hospodáře a na hlavu spustlý. Tož Václav Doren vystoupiv od vojska zde ležícího, oženil se a domek ujal.

Ku konci 16. století mělo Rovensko „Likarze“, v 17. stol. „felčara“, r. 1704. byl zde Frant. (? Jan ?) Bakovský „barbatonsor“, který co „lazebník“ také léčil, dával baňky, pouštěl žilou, což se v rodině Bakovské do nedávné doby udrželo. Však již r. 1750. byl zde Inocenc Umlauf, „chirurgius ex Rovensko“, patrně zdě usedlý.*)

Také se v té době velmi často v matrikách sejdeme s Václavem Kuželem, „lictoris ex Rovensko“; tedy snad nějaký

Mates, miles ab inclyto leglone Schilag, Christianus Kočálek ex Preaj. Saxo miles ab inclyta Leg. Schilaj qui growiter Decembenus (?) in hospitali militum profesionem fidei omicit fertum ex Evangelico Catholicus, a Stephanus Steiner, totiž 3 jednoho dne.

*) Roku 1751. 25. dubna zemřela mu žena Alžběta. Při kitech dával dětem 2 jména, tož osoba vznešená.

Starc bylá zvonice.

»biřic nebo jiný vykonávatel, leč v městských knihách o něm nikde nic.

Roku 1759. (1. února) obdrželi hudebníci zdejší od Václava Josefa Svobody, directora Skalského, decret za to, že celý rok bez ouplatku v chrámu Páně sv. Václava, též při vzdálených poutích musicírují s tím doložením, aby se nikdo neopovažoval při svatbách, posvíceních a poutích jiné hudebníky bráti pod pokutou 10 zl. rejn., leč by se dříve s hudebníky zdejšími o to smluvil.

Nabytí privilegium

od J. V. císařovny Marie Terezie
až po vykupování robot.

V době války slezské bylo zde již asi 150—60 domovních stavení, v nichž bydlelo téměř 300 rodin. Nejrozšířenější živnosti bylo zde kamenářství, neboť bylo kamenářů přes 60, tkalců 16, krejčích 14, ševců 13, hospod a řezníků 10, pekařů a krupařů 10, truhláři 4, kováři 4, sklenáři 3, po 2 byli: hrnčíři, mlynáři, koláři, paprskáři či brdači, bednáři, hadráři, zámečníci a obchodníci; po 1 byli: bradýř, mydlář, perníkař, biřič a pohodný.*)

Dle faraj matriky
a seznamu repara-
tyního.

*) Mnohé latinské názvy zaměstnání jsou nerozluštěny, co by za zaměstnání znamenaly: telifactor 2, smigmar tor 1, ephippiarius 1, incola 1, oppidanus (4. měšťan?), arcularius (2). Slova sartor a sutor jsou užívána často jako stejné zaměstnání u jedné a též osoby. Lapidiscisor a lapidisfactor? Lanius a lanionis?

*, To jsou však jen zaměstnání majitelů domků, při podruzích, kterých bylo co domovníků, není možno zaměstnání bez omylu udat, proto o nich pomlčím. R. 1761 zanechal po sobě Václav Karásek 2 stavby tkalcovské a 4 veršaty kamenářské.

Drahnu dobu pomýšleli Rovenští o přeložení svých trhů, ale snad byla věc menší důležitosti nebo nebylo peněz, vůbec upuštěno od toho, až r. 1751. se o to skutečně ucházeli u mil. vrchnosti a u J. V. císaře Marie Terezie, kteráž vyslyšíc poňízenou prosbu jejich, nejen že přeložení trhů povolila, ale nové privilegium na stará práva městská vydala. Privilegium to stálo 700 zl.

Však hlučných trhů v Rovensku nebyvalo; nájemce obecních prken a stoliček na krámy platil 6 zl. ročně a z míst vybral o trhu sotva 1 zl. neb několik krejcarů přes.

Tehdy docházelo mnoho dotazů od kraj. úřadu z Ml. Boleslaví i od appell. soudu v Praze stran zdejšího práva. Z toho dovídáme se, že zde v jedné separaci měli kládu a řetěz, pout se zámky několik. Právního zkoušeného neb akturanta zde nebylo, toliko primas, soused sprostý, soudil se 12 konšely a 2 rychtáři. Každý konšel měl 30 kr., primas 6 zl. služby. Však vzdor tomu, že zde zkoušeného aktuára nebylo, byli sem stále ještě vězňové rozliční a zločinci posíláni do vězení, k utrpnému právu i popravě odsouzení, ač sami se přiznali, že na criminální outraty peníze dlužiti se musejí a arrestníky že z milosrdenství živí. Posledním k popravě

odsouzeným sem poslaným z panství »Dąbrawicz« byl Václav Střecha, který zde 5. dubna rok v inquisici pro rozličné krádeže držán byl, appel. soudem k smrti provazem odsouzen, avšak amnestýrován na prosbu, jakou mu tehdejší kantor Matěj Kopal sepsal. S ním byli zde vězněni Mikoláš Kyselo a Anna Růžičková, cikánka, oba pro toulku.

Primarem byl tehdy Daniel Hejduk, Jan Bubák, Jan Hlaváček, Mikoláš Židův, Václav Myška, Jan Peterka, Matěj Kopal; radními: Jan Holan starším rychtářem, Karel Brožek mladším.*)

Roku 1754. (1. července) přišel sem schvalní posel krajský s dotazem, zda »městys Rovensko skutečně výsadní právo má čili ne.« Na odpověď čekal. Úřad odpověděl, že dokonalé právo výsadni má od starodávna, i kolik exekuci zde vykonáno bylo s útrpným trestáním; nebot měli zde za stara »Černou knihu« (r. 1647.), nyní »Protocoll Hrdebních Případností.«

Aby lid nebyl šisen vahou a j., byli ustanoveni za inspektory nad řezníky: Josef Šmejc a Václav Brožek, nad pekaři: Jan Peterka a Daniel Kollmann. Písaiem radním byl r. 1751. Václav Myška, »sindi-

*^j Není možno všech se z té doby dopátrati.

kus« a po něm r. 1761. Václav Ig. Brožek; servusem Jan Holan.

Tehdy se již berní šroub přitahovati počal. Řemeslnici až dosud ze svých živnosti neplatili ničeho; mimo úrok svatojirský a havelský, jiných platů vrchnosten-ských a mimo berni zemské na magacíny, profiant atd. nebylo. Leč bramborová válka přiměla jak milostivou vrchnost tak i sl. vládu k vyhledávání nových nebývalých příjmů. Vrchnosti neušlo pálení vápna a composice v Tatobitech, i žádala z jedné pece 6 kr. a z 1 hrnce composice 3 kr., kdežto sl. vláda připadla na myšlénku, že by řemeslnici z provozování svých řemesel mohli platiti a vládě z tisně pomoci. A tož k dani z hlav přibyla daň živnostní a »Dle Krall. Praske Wrchnj Bernigske Tisstiene Quitance nomine: Vermögen Steuer« také, od níž ani jmění zádušní svobodno nebylo. Proto na mnoha místech v knihách v té době zehrá se na zlé časy vojanské a vysoké platy. K tomu byli poddaní ještě jinými způsoby vyssáváni vrchnostenanskými úředníky. František, syn po nebožtíku Jiříkovi Mazánkovi měl v truhlici sirotčí 67 zl. rejn. 37 kr. $\frac{3}{4}$ den. a po bratru Janovi 21 zl. rejn. 22 kr. $4\frac{1}{2}$ den. = 87 zl. a 59 kr. $5\frac{1}{4}$ den., a dostal toliko — 24 zl. r. 17 kr. $5\frac{1}{4}$ den. Protože za »opatrování týchž peněz do důchodu«

40 zl.! za svobodný zhost akcisu 13 zl.
30 kr.!, za papír štěmplovaný 1 zl. 6 kr.:
(titul) urozenému panu directorovi akcisu,
4 zl. 21 kr., písáři akcisu 2 zl. 12 kr.,
item za »suppliku« 1 zl. 30 kr., poslovi 1 zl.
Kdy nabyla mil. vrchnost práva nad si-
rotčí pokladnicí není známo; ale když vo-
jáci vybrali sirotčí pokladnu, zajisté město
sirotkům nahradilo a dalo co jim patřilo.
Však zde dostal spravedlivě $\frac{1}{3}$ své »sprá-
vedlivosti.«

Takové vydírání poddaných nemohlo vésti ku spokojenosti a míru mezi těmito a vrchností. K tomu pak přidružilo se ještě to, že poddaní byli nuceni veškeru polní práci na panských pozemcích vykonávat. Čeledi a tažného dobytka při dvořích nebylo; aspoň ne tolik, kolik bylo potřebí, poněvadž i práce při dobytku musely obstarávat robotnice. Nevěsta před svatbou byla povinna v panském dvoře, některá také u paní správcové, důchodňové atd. dovednost svou a způsobilost ku vdávání prací robotní dokázati. Tak i selští synkové, aby ušli vojanskému kabátu, dávali se do služeb panských za čelediny a pak i když třeba vojáků nebylo, »bývali potahováni k odbývání roboty.« Seldláci na Hruboskalsku měli 106 dní roboty tažní a 156 dní ruční, chalupníci 52 až 156 dní ruční, a který měl potah (jako

Fr. Horáček v Hnanicích) $26\frac{1}{2}$ dne tažní a 156 dní ruční, domkáři měli 13 až 26 dní ruční, podruži 13 dní roboty ruční.

Měl-li tehdy sedlák 262 dní robotovali na panském, kdy mu zbyl čas k práci na svém, kdy čas k odpočinku? Ovšem že Rovenští těch robot osvobozeni byli, leč i je mnohé tížilo a k zášti proti vrchnosti, když nic jiného, aspoň soucit k sobě rovným přiměl. Nespokojenost víc a více mezi lidmi rostla, až konečně propukla ve zjevné vzbouření, povstání, »rebelii« lidu selského. K čemuž také přispěla neúroda*) a mor z r. 1771—2. K tomu se před tím stále ještě zde vojsko rozličné potloukalo až do r. 1769.(*) Přes 100 kontribuentů bylo kontribuci dlužno již roku 1769.

Tehdy byl zde po faráři P. Koštálovi P. František Samuelovský farářem od roku

*) Již r. 1769. „od zmrznutí obilí a sněžení, když stromy kvetly, vyhynulo zimní osetí,“ a tož už r. 1770. nastala veliká drahota. Ještě r. 1759. pokud byly staré zásoby, byl korec žita za 1 zl. 42 kr., pšenice za 2 zl. 30 kr., ale r. 1770. bylo již žito za 5 zl., pšenice za 5 zl. 20 kr. a drahoty přibývalo stále, takže na jaře r. 1771. bylo žito za 13—15 zl., pšenice za 14—16 zl.; tak to bylo i s jinými plodinami.

*) Josef Kliment, vojín od zde ležícího pluku, pak Isidor Jan Schmidt, od pluku Marchaliano zde ležícího r. 1767. a „Václav ex Rovensko“ actualis miles gregarius ad inclytum regimen Botta r. 1769. Nebyl-li to Václav Kutek?

1755. do r. 1761., pak P. Petr Jeřábek od r. 1761., pak od r. 1771. P. Jos. Jona a po něm P. Josef Gautsch již r. 1779. Od r. 1760. P. Blažej Voceďálek, který roku 1767. (8. ledna) zde byl. P. Josef Münster, P. Štěpán Dolenský, »kaplan Boskovský«, byl zde od října 1772. do února 1773., r. 1776. P. Frant. Horáček a po něm P. Vojtěch Patočka, kaplani.

Primasem byl tehdy Frant. Holan od r. 1763., písárem radním Václav Ig. Brožek od r. 1761., r. 1774. byl primasem až po r. 1780, a po něm Antonín Strnad, písář a kantor r. 1771., pak Jan Skřivánek r. 1780. a po tomto r. 1783. zase Strnad.

Leč obilí ani za tak vysokou cenu nebylo k dostání a hlad uhostil se v každé rodině; chléb otrubový jídali i zámožnější. Lidé chudi brali za vdék rozličnými bylinami, kořínky i korou se stromů, mnozí zkoušeli piliny jísti a j. věci nezáživné. Následkem toho, jakož i špatnou vyhlídkou na budoucí žně, vznikla ještě horší slota — mor. Nejen že lidé četně mřeli, ale i celé rodiny zmírali a nezemřeli-li najednou, tož v krátkém čase po sobě.*)

*) Ve Veselí (5. ledna) měl pohreb Brožek Václav č. 11., (23. února) Anna žena, Alžběta, Kateřina, Marie, dcery, (8. března), Jan syn, (19. března) Dorota, žena Janova. V Rovensku (31. ledna) Hlaváč Frant., tkadlec, Anna, žena a Dorota, dcera (č. 164.) Ve Václaví v dubnu Čermákova rodina (9 osob); na

V Rovensku samém zemřelo za rok 1771. a 2. jen 644 osob, což byla zajisté dobrá polovice všeho obyvatelstva.*)

Není divu, že lidé odcházeli za příčinou snadnější obživy i do zemí sousedních. Tak zapsal Fr. Myška**): »Když jsem v těch časích šel do světa s waldhornou« se synem Františkem, který pískal na flétnu, došli jsme až na »Setské« (saské?) panství, kdež toho času byl »ve fabrice bavlněné« faktorem Josef Bubák, »dobrý náš známý« a on v městečku Božanově (Bojanově,) lid panským chlebem dělil: hospodáři se ženou za 6 kr., pacholkovi, děvkám a dětem stejným dílem po 1 kr. 3 den., to každému dle sepsání bochníček na 3 dni. Toho času byl korec obili za 16 zl. Když jsme šli k Jeníkovu, tu jsme po 2 dni ani neviděli chleba; až v Čáslavi »mocnou rukou« za pletýnek 3 kr. a ještě jen když mohl utéci syn František. Roku 1771. též i také 2. přišel mor na lid, tak že v městě Rovensku ke 400—500 osob odešlo k Pánu. Ostatně 3násob více v těžkých nemocích postaveny, ne skrze hlad, nýbrž od všeho

---

Dráčově v lednu Dědečkova rodina (9 osob); na Blatci v lednu Zichova rodina (8 osob) atd.

*) V Tatobitech r. 1771. zemřelo 41, r. 1772. 104 osoby. Největší byla úmrtnost v lednu až do června r. 1772.

**) Jediný soukromý zapisovatel běžných událostí v Rovensku. Zůstala po něm malá knížečka.

nábytku i zdraví (?) Můj syn Franc dostal se na fundaci do Uherské Skalice za klarinetistu a flétistu. Kterýž r. 1772. »ode-slal písemnost rodičům s velkou chválou a při tom že se na klavír doučuje a více žádné zdání není, kam jest se dostał, po-něvadž Jesuité museli pryč. V témž roce nastala numerace a conscribce. Lidé do-stávali almužny od císaře Josefa II. a dá-val kněžím do moci peníze; avšak oni málo něco, jen kdo se jim líbil, dali. I také rejže po farách v pytlích složena byla, což málo kdo co dostával, ostala pro ně. Žádné pořádnosti na to nepřišly.*) To bylo za Josefa Jona a Františka Horáčka.«

»V roce 1773. byla veliká mokra a místem sucha, pak i potlučení na mnoha místech následovala ; též r. 1774. podobně.

»V tom čase jsem se dostal za staršího obecního a spolu za cechmistra tkalcovského; neb již toho času od p. Grešle (?) král. komisaře, kterýž v Turnově ostával, přísnou písemnost nám zaslal, že jsme již špinhauzu 3 léta a 50 zl. pokuty propadli, proč se přijal Fr. Karásek z Doubravice za 4 zl. do matky pokladnice, nebo že nejvyšší patent nařizuje jen 45 kr. za mistra a přece jsem to všemožně zastával a předcházel,

---

*) Tomu není tak, neboť císař Josef II. sám osobně jezdil, aby se o všem přesvědčil, zda se vše, jak nařízeno, koná.

ale ne pro sebe, nýbrž pro budoucí, až do r. 1780. Od r. 1777. jsem královskou pří-sahou zavázán na prohlížení pláten a příze, též i štempl mám.« Byl tedy tak zvaným »šusmistrem.«*)

Že cechmistři městští neradi přijímalí venkovské řemeslníky za mistry a dávali si od nich vysoké zápisné či příjemné do »matky pokladnice« vypláceti, pohnulo císaře Josefa II. ku zrušení cechů vůbec, aby řemesla svobodněji provozovati se mohla.

Po žních r. 1773. se korce žita za 7 zl., pšenice za 7 zl. 30 kr. prodával. Chlévy byly prázdný a lid zase sám sebe, ženy i děti do pluhu zapřahal a připravoval se k selskému povstání r. 1775. Sem přitáhli povstalci od Libuně dne 24. března berouče se přímo na faru, kdež od faráře P. Gautsche obdrželi úpis, že nebude více desátku požadovati; avšak za týden dostal pan farář úpis zpět**)

Pan farář o nich zapsal, že »na mno-hých místech výstupy veliké spůsobili, zde

*) (Schuss = outek), prohlížel plátno a počítal, zda dosti nití má.

**) Prof. Prášek, Děj. m. Turnova, zase něco mylného píše o Rovensku, že „primator rovenský ujal se nyní nad nimi náčelnictví“; to by byl sotva v té primatorské hodnosti až do r. 1780. setrval. A jestliže se náčelnictví ujal, učinil to jistě jen z přinucení a aby odvaroval škody od města, z té snad příčiny i Rovenští k povstalcům se připojili. V měst-ském archivu o těchto událostech zmínky není.

přece mravně se chovali a beze vší zaviněné škody odešli.«

Že po r. 1772. i 1775. mnohý grunt opuštěn byl, jest na jevě. Zde František Myška na »grunt« Mallatovský donucen byl, aby nebyl bez hospodáře.

Roku 1780. paní hraběnka Marie Anna z W: obnovení úřadu, jak si byli sami »vyvolili« ustanovila a potvrdila, za primasa Václava Ig. Brožka, »ostatní osoby radni: Jiřího Hejduka, Václava Holána, Josefa Stěhulku, Frant. Myšku, Frant. Buňáka, Josefa Suchánka a Frant. Bakovského. Za starší obecní: Jana Holana, Václava Diblíčka, Jana Rybu, Jana Pracha, Josefa Drahoňovského a Josefa Kopeckého. Za »Súdy« městské: Josefa Fajtu, Václava Holana ml. Za písáře městského Jana Skřivánka. Tito byli dne 10. července od »directora« Jana Christ. Wenzel-a, důchodního Ant. Tschuschnera, kancelářského písáře Frant. Krausse v úřad uvedeni, při čemž hostina stála 17 zl. 51 kr., což z obecního zaplaceno bylo.

Úřad tento sešel se dne 14. července v plném počtu do »míst radních« a usnesl se, kdyby který na »poručení neb svolání« do radnice v určitou dobu se nedostavil, že má 12—24 hod. domovním arestem trestán býti. Dále co se týče práva rychtářského, že každý při porovnání »padlý«

má zaplatiti rychtáři 35 kr., »za do arrestu dání 7 kr., právnímu poslu 3 kr. každodenně.« Všecka řízení a porovnání, že bez »truňku« piva řídit se mají. Kdoby před porovnáním neb nějakým řízením »truňku se chopil, i kop. míš. (= 1 zl. to kr.) pokuty k obci složiti musí. Právu rychtářskému ta »vůle se činí«, koho koli by po 10. hod. večer mimo přibytek natrefili (bez důležité příčiny) zjistiti arrestem a pak pokutovati i kopou míš. (Následují podpisy všech shora osob). Také zvolili 2 »policeirevisory« a p. directorovi k potvrzení předložili; byli to: Jiří Hegduk a Jos. Suchánek. Ti měli bdít nad řezníky, pekaři, krupaři a jinými pod »taxou« stojícími a co by »k dobrému publicum« bylo, vyhledávat, žádnému »skrz prsty« neprohlížeti. Též »strany komínů a pozornost na oheň« bylo vše dne 18. července celé shromážděné obci publicirováno. 10. srpna byla zase »celá počestná obec« svolána a bylo oznámeno, že zakázány jsou procesí a pouti, aby jedenkaždý svou pobožnost domácně vykonal. Také »examinirované babičky« byly obci doporučeny a žádná jiná. Zde byly 3: Kateř. Přihonská, Mandalena Janková a Johanna Tovarová. Tehdy bylo velmi mnoho a rozličných patentů vydáno, však nevšední důležitostí byl »toleranční patent (13. října r. 1781.) vydaný.

O tom poznamenal Fr. Myška: »V témž roce (1782) také množství lidu na převrácení s viry katolické na evangelickou, jinak odpadlíci, helveti nebo beránci a divně ostatně přislo a duchovenstvo na komis mezi ně jít i musilo.«

Item 7. července tu noc byly ukrazeny »podstaty městské« a privilegie, u nichž u peceti šňůry přeřezány, v domě primasa Josefa Stěhulky, t. č. úřad purkmistrský držícího. Na týchž podstatách byla vyryta léta »1645«; byly to tedy stříbrná pečetidla, která byla zase najitá.

Větších starostí nadělala jim kaple tatobská. Zajisté již její zakladatel a fundator oltáře sv. Vavřince, děkan Zaremba, (neb jeho nástupce) vymohl Tatobským 5 mší sv. ročně, jež tam sloužiti měl farář týnský; aspoň r. 1737. víme jistě, že tam docházíval s kantorem 5krát do roka a dostával 35 kr. (2 zl. 20 kr.) za cesty, 1 zl. 12 kr. za obědy, však o pouti za oboje 1 zl. 46 kr.; kantor dostal s ministranty 1 zl. 27 kr. na celý rok, kostelník 30 kr., od přinesení bubnů o pouti 7 kr.

Tehdy se kostel tatobský dostavoval. Záduší bylo bohaté; jen nájmu s polí dostávalo 44 zl. 30 kr. a nejen jednotlivci i záduší týnské, i sama vrchnost měla odtud 300 zl. vydlužených. (Týnské záduší 40 zl.) Peníze půjčovaly se na 6 %; jen mil.

vrchnost platila 4%, že dávala ročně 30 kr. na »bílé světlo« ku větší slávě Boží. I kostelníci tatobští kupovali peníze. Tak r. 1741. koupili na »gruntě Fr. Janusa 6 zl. 10 kr. za 3 zl. 5 kr., u Fil. Kendíka 35 zl. za 17 zl. 30 kr., u Jiř. Pospišila 4 zl. 40 kr. za 2 zl. 20 kr., u Jana Žicha v Žernovým od Kateřiny 35 zl. za 14 zl.

— Ovšem, že pak spíše k záduší každý zaplatil, než pravému dlužníkovi. Z pálení vápna platilo se k záduší tolík jako do důchodu; z pece 6 kr., z hrnce composice 3 kr.

Roku 1749, ze $67\frac{1}{2}$ pece 6 zl. 45 kr. a toho roku uvádí se 231 hrnců kompozice po 3 kr. = 11 zl. 33 kr. R. 1753. dostavili věž a r. 1780. koupili »positiv« za 27 zl. 16 kr. Tak rok co rok Tatobští do kostela rozličný nábytek i roucha mešní řídili a konečně roku 1778—9. žádali o rozmnožení služeb Božích, tak aby každou 3. neděli u nich mše sv. sloužena byla a 15 skutečně dosáhli.

To nebylo Rovenským vhod dovozu-
jíce, že jest tím město zkráceno; že dle
repartice samo 102 zl. 45 kr., celé ostatní
panství toliko 104 zl. na »kasarna« platiti
má. Že oni Rovenští na kaplana 20 zl.
panu faráři připlácejí a pan farář, že ka-
plana nevydržuje a chce, aby oni chodili
času nedělního do Tatobit na mše sv.;

času nedělního že rozliční řemeslnici čekají, aby od lidu vesského něco utřžili. Tatobští že již za 4 správců duchovních toho žádali a nedosáhli.*)

Na to vyšel decret (5. srpna 1780.) od vrchnosti, že oněch 10 služeb Božích má farář týnský skrze svého substituta v Tatobitech sloužiti jakožto ranní mši sv. s výkladem. Však Rovenští při službách Božích prodávati a šenkovati nemají.

Též dovidáme se z toho, že poměr obyvatelstva obcí k Tatobitům přivtělených byl 861 proti 896 v Rovensku samém. Další zaneprázdnění si pí. hr. zakazovala. Však Rovenští z návodu p. faráře přece ještě protestovali a radili pí. hraběnce, že záduši tatobské dosti bohatou, aby mohlo si svého vlastního kněze vydržovati. Tím byla pí. hraběnka popuzena a jim ostře i přísně zakázala další o tom jednání. Pan farář, že jim radil, nedostal od té doby »žádný kus wilpretů« a Skřivánek, písar musel na zámek, kdež i hodinu »na oslu vySEDĚL«. Pan farář jim radil, aby spis nejdříve jemu podali, že ho sám mil. vrchnosti předloží; však oni ani spis nepodepsali a přímo pí. hr. ho zaslali, z návodu písáře Skřivánka.

V témž asi čase prosili Rovenští milostivou vrchnost o znova potvrzení a roz-

*) Tedy již za Koštála nebo Samuelovského. Sáhodlouhá suplika o tom česky i německy zachována.

šíření svých privilegií. Paní hraběnka odpověděla jim (24. listopadu 1781.) z Vídni, že privilegie potvrdí bez jakýchkoli dalších výhod a že milostivě povoluje, aby městečko svůj magistrat mělo a privilegia že vlastnoručně J. V. císaři ku potvrzení doručí. Týž podepsal je dne 17. května 1784. a stálo 300 zl. Tehdy a již dříve omezovali a měřili Rovenští pole na kroky. Však r. 1785. (9. července) měřili role řetězem a srovnávali »terrnikaly«. Téhož dne přijel direktor k primasovi, aby v 6 hodin byli všickni sousedé na rynku, poněvadž skrze dragouna »písemně dosáhl, že jest moc raubířů po lesích« a celé panství na ně jítí musí.

Roku 1784. (1. prosince) měla býti zde »bez truhly pochována« Kateřina, manželka Antonína Strnada, kantora. Však mnohé ženy ji »kvatelně« s truhlou zahrabaly.

Po rozpuštění cechů velmi houževnatě lpěli na svých právech tkalci, takže i zvláštní komisi o tom nařízeno a v Turnově držána byla, kamž odtud primas Brožek a cechmistr Myška povoláni byli. Na to byla jim pokladnice zabavena, zapečetěna a na radnici složena. Záležitost ta byla r. 1785. 7. července tím ukončena, že pokladnice na faře koupena »panem krajským Vokounem za 48 kr. v licitaci.« Kvapilovi, rychtáři ště-

panovskému prodána byla a všichni mistři měli 30 zl. rejn. pokuty zaplatiti. Roku 1790. volili zase cechmistry.

Roku 1786. 19. června platili od správy hodin V. Kundílkovi z Lomnice 44 zl. 13 kr. Celé téměř nové udělal.

Rozličné patenty musel kněz s kazatelny lidu předčítati a že se tak stalo, purkmistr podepsal.

Tehdy bylo zde 182 domků: však 12 pustých nebo bez hospodářů, za to podruhé bylo mnohem více nežli hospodářů.

Roku 1786. 30. dubna nastoupil za faráře týnského P. Václav Neplecha a za patronatního »Rechnungsführera« director. Tak učiněn konec poslednímu kusu svobody lidu, že jim i vedení účtů a správa majetku zádušního odňata. Za něho roku 1789. 18. října vyhotoveny byly »urbární kontrakty« mezi vrchností a poddanými; robota a desátek se vykupoval.

Město mělo platiti »an die Obrigkeit« jen 61 zl. $33\frac{3}{4}$ kr. za sušení sena na rokytenských lukách. Faráři na hotově za kaplana 20 zl., desátku: žita 18 strychů 2 čtvrtce 2 záměry, ovsy 17 strychů, 3 korce, 3 čtvrtce 3 záměry. Za faráře Neplechy od sousedstva r. 1789. plot okolo hřbitova celý nový postaven, roku 1791. u chrámu Páně pilíře spravovány a obílen kostel vně

i zevně, celá střecha dána nová a vše, co třeba, opraveno.

Pak r. 1792. v Praze oltář koupen hrubý na Hradčanech po jeptiškách sv. Jana za sumu 209 zl.; fundator téhož oltáře je Václav Slánský, mistr hrnčířský. On jej sám pořídil a hotově zaplatil ze své těžké práce a z lásky k sv. Václavu 212 zl. — Pro něj jeli 4 fúry z Rov. a obraz přinesli Frant. Štučka a Karel Vostárek. Ze vsí byly pro něj 4 fúry z kolatury a 10 for z nekolatury,« tedy 18 for, které stály 120 zl. V Praze od bourání 20 zl., od postavení truhlářům 68 zl., kováři za hřeby 23 zl., zedníkům a tesařům 15 zl., všeho 458 zl. — oltář vysvětil a první mši sv. u něho sloužil farář Neplecha 1. listopadu 1792. Týž dal r. 1794. kostel vně malovati, pilíře, kazatelnici, kruchtu a vše.

Tu naposledy jsou rychty veské s Rovenskem pojmuty. Smlouva ta byla na 3 roky učiněna o po 3 letech touž summou se vykupovati museli.

Roku 1792. bylo v Rovensku 187 domků a platili 665 zl. 54 kr. daní, které záležely z contribuce, na transporty, na stavovský interes; mimo to měli městského vydání 139 zl. 6 kr., pak kantorou koledu, na komínka a ponocného zvlášt.

Roku 1794. byli povinni složiti 124 míry 2 věrtele 3 čtvrtce žita a 83 míry 3 věrtele, 3 čtvrtce ovsy do c. k. magacínu.

Tehdy byl Josef Ignác Fägt primásem, Frant. Pšenička a Václav Marhons radním, Frant. Diblíček starosta obce.

V témž čase přídomek »pod Kamenicí« víc a více mizel a začátkem 19. století zanikl docela. Za to však se z primasa stal »Markrichter, Stadtvorsteher a Bürgermeister*); z konšelů již byli dávno radní a ted »Representanten,« z obecních starších »Gemeideälteste.« I pečet museli mít německou; leč úřadovali stále jen po česku. V listinách a dopisech nastal sloh rozvláčný, namnoze nejapný, písmoneúhledný švábach, polohy šikmé. Počítáno bylo na kopy míš. a zl. rejn. Tehdy bylo zde 11 obchodníků s plátny.

---

*) Na jedné listině z m. J. je podepsán Jiří Koos, Biergehrmeister!

Stavba nové radnice až po konstituci.

Století 18. zakončeno bylo usnesením úřadu postaviti novou radnici. V »povinnosti úřední« tehdy byli: Václav Ig. Brožek- »Marktrichter«, Fr. Diblíček, Antonín Wagner, starší obce, Josef Šmejc, Josef Příhonský, policejní revesoři.

V žádosti o stavbu radnice uvádějí »za pohnůtku«, že je »rathaus« příliš sešlý, takže lid příchozí dost často sobě posměch z něho dělá a tož že chtějí stavěti »od kamena.« Prosili, by jim mil. vrchost dovolila kámen v Bukovině lámati, vápno aby směli sami páliti, dříví by jim darováno bylo, masné krámy, aby jim buď darovány nebo prodány byly. Prosbu svou zadali již roku 1794. a r. 1802, obdrželi odpověď, že prosbu vedoucím mil. vrchností povoluje vystavení nového radního domu, avšak »ostatní nemůžu pojistiti.« (26. září roku 1802.) Josef hr. Waldštejn, Oberst.

Tož dali se do stavby záhy r. 1803. a ještě téhož roku radnici dostavěli »bez pomoci milostivé vrchnosti.*)

*) Zajímavé je, že si vše mil. vrchnost osvojila, co si sami svým nákladem vystavěli. Masné krámy a pekařské kotce byly r. 1644. postaveny z nákladu řezníků a pekařů.

Ku stavbě sehnali 428 zl. za prodané kopaniny a 1339 zl. měli vydlužených.*)

Již r. 1794. bylo obyvatelstvo nemile překvapeno, majíc mimo zvýšenou daň odvésti všecko zlato a stříbro; nejvíce tím poškozeny byly kostely. Odtud odvedena byla mincovnímu úřadu roku 1805. monstrance, 2 kalichy a pateny, kaditelnice a j. v. Za »punz« platilo se 6 gr. stř. z 1 lotu a konečně byl na vše učiněn »kontrabant.« Za to roku 1810. bylo za vše co odškodné dánno 27 zl. 51 kr.**)

Následkem neúrody r. 1803. nastala velká drahota a nouze; v r. 1804. byl v dubnu korec žita za 42, pšenice za 45 zl. a stále ještě v ceně stoupalo a k dostání nebylo. Tehdy bylo zase se řemeslníky zle; mnohé ohniště bylo chladné, prsek tmavý. Zámožnější pozývali chudších v pátek pro almužnu, což od té doby trvá.

Dobré zařízení ustanové císařem Josefem II., sýpky obilné, se nyní osvědčilo; obilí tam složené se za sníženou cenu prodávalo. Pak se sem na poručení císaře

*) Radnici stavěli tedy svým nákladem; však když pronajímali v ní „šenk“, byla zde milostivá vrchnost se svým právem, že bez jejího svolení nemí pronajímati komu by chtěli.

**) L. k. Kameralzahllamt für das in den Jahren 1810. 3. 11. abgelieferten Kirchen-silber erhalten baar vergütung 27 zl. 51 kr.

Františka dováželo obilí z Uher a Polska, mouka i rýže.

K tomu stále vyšší a vyšší daně na vydržování vojska; válkou zastaven byl obchod, zlato, stříbro ze země vymizelo a k tomu ještě vojsko přineslo sem nakažlivé nemoci, zejména cholera, která se značně šířila.

Pak zase r. 1810. byla velká drahota; žito bylo za 60 zl., pšenice za 75 zl. korec a k tomu r. 1811. vydány byly peníze papírové o 5 díl snížené, takže 100 zl. platilo jen 20 zl. a konečně těchto 20 zl. platilo jen 8 zl. Kráva byla za 500 zl. tažný kůň za 1000 zl., sáh dříví za 45 zl. Platilo se »bankocetlemi.«

Z války podotýkám toliko, že Rusové pronásledujíce Francouze až sem, několik ocitlo se jich i zde, táhnouce od Lomnice k Turnovu. Pak když přijel císař František do Čech, by byl sprostředkovatelem míru, ubytoval se v Jičíně, kdež po 6 týdnů se zdržel a jeda z Jičína do Turnova, v Oujezdě obědoval. Tehdy také sem vojsko rozličné zajízdělo. Také některé oddíly vojska ruského zde ložirovaly a s těmi byla velká potíž. Lidé se s nimi nemohli smluviti. Kozáci proháněli se po polích a lukách, ničíce kde co na polích zbylo, neboť žita, pšenice a ječmeny byly už sklizeny. A tu zase zavítal s nimi ten ošklivý host—cholera.

Ve válce francouzské byl odtud P. Josef Ryba, polním kaplanem v hlavním ležení a v nemocnici.

Roku 1812. muselo Rovensko podati panu justiciarovi výkaz dnů, na které v »městě Rovensku privilegované trhy výročné« se odbývají: Zemské trhy výroční 1. na sv. Josefa, 2. na sv. Vítě, 3. na sv. Michala, 4. ten úterý po sv. 3. Králičí, 5. na sv. Vojtěcha a 6. na sv. Martina na dobytek a jiné zboží.

Když nový majitel panství v majetek se uvázal, vždy privilegia svá ku potvrzení novému předkládali s prosbou, by nejen je potvrdil, ale i rozšířil. Tak i r. 1814. obdrželi nové privilegium, t. j. stvrzení všech předešlých, však přidáno či odpuštěno jim z »lásky vrchnostenské« nebylo nic.

Hrabání sena na lukách panských rokytenských »pro další milost zanechati ráčil.*)

Roku 1812. byl Josef Ignác Příhonský »Stadtrichter«, Josef Pšenička starší obce a Jiří Paterka policaj revisor.

Čísel domovních bylo zde tehdy 195.

Farářem na Týně stal se po Neplechovi P. Jiří Kettner až do r. 1808., a po něm P. Wincenc Hafner do r. 1819., pak

*) Z toho vidno, že výkup neplatil pro vždy.

na to roku 1823. byl zde syn bývalého učitele Strnada, Vojtěch, školním pomocníkem ale již roku 1824. zemřel.

**P. Řehoř Aleus do r. 1820., po něm
P. Antonín Marek do r. 1824.**

Na počátku století 19. byl zde učitelem Ant. Strnad. Roku 1817. dosazen sem byl Jan Karásek z Práslavic. Škola zde již ode dávna byla o 2 třídách; 1. byla na náměstí (č. 72.) a 2. »v panském domě« (nyní p. říd. učitele Pracha.)

Zatím vystavěl patron novou školu r. 1818. (kde nynější stojí.) Obecní »magistrát« postoupil za to panu hraběti právo dosazovací. Roku 1820. také stará škola (č. 72.) mu dobrovolně postoupena byla, kterouž panu hraběti za 591 zl. prodal. Z úroků těch peněz chtěl vydržovati 2. učitele. Tehdy bylo zde 160 škole schopných ditek (od 6 do 12 let).

Konečně došlo také na libovolné ustanovenování úřadu se strany vrchnosti; roku

1819. (25. března) poprvé volilo veškeré obyvatelstvo svého »představeného města, 2 obecní starší a 3 vejchozní« pomoci lístků. Ovšem že volební »commissí« byla vrchnostenská; tato před volbou napomenula voliče, aby volili osoby k tomu způsobilé a největší důvěrnost mající. Kdo se cítil schopným býti, měl na vůli se přihlásiti, že chce býti volen. Však kdo se pp. komisařům nelíbil, při tom poznamenali »schwarz, durchgehends schwarz.« a byl vylit. Z tohoto volebního osudí vyšel »Frantz« Prach, co »města představený«, Jan Suchánek 1., Josef Stěhulka 2. starším obecním, Atonín Pšenička 1., Josef Karásek 2. a Josef Šetřil 3. representantem. Po volbě zvolení přísahali a přísahu svou podpisy stvrdili; pak byli obecenstvu představeni co nově zvolení úředníci a obec k poslušnosti jich napomenuta. Od té doby byla vždy volba »boletýrováním.«*)

Roku 1817. byl Josef Ignác Přihonský »města představeným«. Za něho bylo mnoho jednáno ve schůzích a staráno se, by tudy silnice od Jičína k Turnovu stavěna byla. Tak r. 1822. (3. září) byla o to schůze veškerého sousedstva. Silnice už tehdy byla vyměřena přes Ktovu údolím Libuňky a tudíž Rovensko k vůli dvorům odstrčeno.

*) Ze hrubá Skála přesla koupí na Lexu z Ährenthalu viz tamtéž (r. 1721.)

Městská »rada« na to roku 1827. (8. července) »v poníženosti žádost zanesla na velesl. c. k. krajský úřad,« by silnice přes Rovensko vedena, vyměřena a stavena byla. V téže žádosti zavazoval se úřad, když silnice městem vedena bude, že všechn náklad, kterého by více vyžadovala, nahradí. Přihonský 9 sousedů navrhl, kteří by co deputace s prosbou do Prahy jeti měli, z nichž toliko 4 zvoleni byli.*) Vzdor tomu byla silnice přece stavena po vůli vrchnosti údolím Libuňky v roce 1831.—4.

Městským písářem byl tehdy Jan Jindř. Ryba, výběrcím daní Fr. Večerník. Re-presentanty byli Ant. Musil, Fr. Vokřín a Fr. Pajtler.

Roku 1831. zřízeni byli zde za přičinou šíření se asiatské dávící úplavice (morbis cholera) čtvrtníci či dohližitelé, kteří měli občas, nejméně jednou za 14 dní prohlédnouti domy sobě podřízené čtvrti, vykázaného dílu města, zda všude předepsaný pořádek a čistota se zachovává, zda cizí osoby se nepřechovávají, ano oni i v noci měli právo domy i příbytky prohlížeti, zvláště aby žádní hausírnici, židé, cikáni atd. se nezdržovali.

Už tehdy týdenní trhy v úterý a v

*) „Deputirování“ byli Fr. Drbohlav č. 206., Fr. Martínek č. 39.. Fr. Hloušek č. 179. a Fr. Knierz č. 178., hospodský.

pátek se neodbývaly a výroční byly tak slabé, že r. 1832. toliko ve 4 boudách zboží vyloženo ku prodeji bylo. Počet živnostníků (dle Sommra) páčil se na 292 osob, zejména 205 mistrů, 72 tovaryšů a 15 učňů. Z těch bylo 5 pekařů, 2 výčepníci piva, 20 (?) brusířů komposice, 4 bednáři, 10 řezníků, 3 sklenáři, 2 kožešníci, 1 perníkář, 38 tkalců, 1 mistr zednický se 14 tovaryši, 2 mlynáři, 5 sadařů či hokynářů, 1 řemenář, 14 krejčích, 13 obuvníků, 2 barvíři, 1 mydlář, 2 provazníci, 7 punčochářů, 4 truhláři, 6 hrnčířů, 2 soukeníci, 2 koláři, 1 vinárník, 1 jirchář, 2 tesaři se 2 tovaryši, 3 obchodníci se zbožím smíšeným, 10 kramářů a podomních obchodníků, 5 na trhy jezdících obchodníku. Mnoho obyvatelů hledá zaměstnání v hudbě, zvláště na harfu.*)

V jednom kostele na Týně v okně byly ještě tehdy zbytky staré malby na skle. Byla to hlava, tvář P. Ježíše z doby Karla IV.**) K tomu kostelu jsou přifařeny osady, mimo Rovensko a sám Týn, panské vsi, Žernov, Veselá, Sejkovice, Malá Proseč, (Velká také!), Stěpanovice, Vranovsko (Nohavice), Žďár, Dráčov s Bytou-

*) Co píše Sommer o darování oltáře milostivou vrchností, jest lež! Také nápis není český, ale latinský a dosti čitelný, zvláště ze zvonice ozbrojenýma očima.

**) Dle sdělení dřst. p. faráře P. J. Turka.

chovem (částečně), Kotelsko (od r. 1786. místo Tatobit, kdy tyto vlastního localistu obdržely).

Po Markovi byl zde farařem P. Josef Hála do r. 1827. a po něm P. Josef Nigrin do r. 1833. a pak P. Josef Sourek do r. 1838., pak sem přišel P. Jan Bernard, který zde působil až do roku 1861.

Roku 1836. (28. srpna) bylo celé okolí vzrušeno příjezdem J. V. cís. manželů, kteří tudy do Jičína jeli. Avšak také i tím, že mil. vrchnost před tím rozdala mnoho peněz, oděvu a šatstva, aby poddaní poněkud ošaceni byli, a nahota jejich i nedostatek byl poněkud zakryt, jakož i v případě možného dotazu se strany mocnáře, aby na vrchnosti nenašíkali, spíše chválili a spokojenost na jevo dávali. V okolí na cestách bylo mnoho ozdobných bran a vše bylo slavnostně ozdobeno.

Ku korunovaci (7. září) bylo odtud mnoho lidí v Praze, jak pěšich tak na koních; tito byli zvlášt k tomu vrchností a c. k. krajským úřadem vyzváni. Odtud z okolí byli p. Martin Bušek z Rokytnice, Jakub Valkoun z Radvanovic a Mašovský rychtář Vítek. Ti dostali as jako tolar velké korunovační medaile.

Z nedoplněné consignace dovídáme se, že od r. 1838, (l. září) do r. 1839. (8. září) vydáno bylo na »extra« vydání městská 312 zl. 41 kr. Správa cest okolních stála

128 zl. 51 kr., rekruta 21 zl. $46\frac{3}{4}$ kr., očkování dětí stálo 16 zl. 36 kr. Při renoraci úřadu za mši sv. a Te Deum panu faráři, muzikantům a na taxy 43 zl. 54 kr.

Pan vrchní panství Kosteckého pozastavoval se roku 1835. nějak nad listinou od úřadu »města« Rovenska a zaslal ji na kancelář hruboskalský, že představený Rovenský není oprávněn užívat titule »měšťanosta«, ani Rovensko »město« žádné že není. Však byl o tom poučen patentem z r. 1802. a z r. 1818., kdy od »vyšších míst přišlo, že Rovensko ne městečko, ale město slouti a považováno býti má.«

Bylo to nepochybně v rozepři Michala Preissinga, který zde usazen byl, maje koupený statek »pod strání.« Týž byl dříve na Kosti úředníkem a justiciar kostecký Laufberger žaloval Preissinga o sirotčích 694 zl. $19\frac{3}{4}$ kr. a peněz záduší Mladějovského 800 zl. = 1788 zl. 43 kr. W. W. s úroky.

Velká průtrž mračen (29. června) spojená s bouřkou a krupobitím rozvodnila Veselku tak, že od »panského domu« ku škole bylo jedno jezero. Za mostem bylo mnoho domků téměř ve vodě a též do světnic tekla.

Roku 1837. (15. května) při odbývání církevní pobožnosti u sochy sv. Jana Nep. na mostě zlámalo se zábradlí tehdejšího dřevěného mosto, několik mužů na ně opře-

ných spadlo do potoka, 6 se jich dostí povážlivě potlouklo. Zábradlí bylo pak náležitě spraveno a r. 1839. byl vystaven nový most dřevěný a když se roku 1848. stavěla silnice od Ktovy přes Rovensko na Lomnici, byl nahrazen kamenným.

Roku 1842. platilo Rovensko 708 zl. $50\frac{1}{4}$ kr. daní, 30 zl. ficticum, 214 zl. 56 kr. domovní daně, 48 zl. 30 kr. vrchnosten-ských daní, rektorovi 40 zl. 27 kr., komi-níkovi 71 zl., ponocnému 18 zl., městského vydání bylo 332 zl. 6 kr.

Již roku 1835. měl být zde úřad »vý-běrčího daně« zrušen, ale že ještě r. 1845. Večerník daně vybíral, bylo tedy žádosti města vyhověno. Tehdy bylo zde 270 čísel domovních. Za důvod v žádosti o to uvádějí, že jsou kontribuenti a fictici-anti chudí a kdyby s každou »maličkostí« Hr. Skálu skoro $\frac{1}{2}$ hod. daleko, docházeti měli, mnoho času že by tím ztratili, práce i obchodu zameškali. Hlavní příčinou toho byly nejspíše »resty«; neboť »starého re-stu« bylo 1199 zl. $50\frac{5}{8}$ kr., od r. 1817. 307 zl. 35 kr., od r. 1819. 342 zl. $53\frac{1}{2}$ kr. == 1954 zl. $29\frac{1}{8}$ kr. (?) Však město mělo 3228 zl. $55\frac{7}{10}$ kr. obecního jmění. Tehdy byl zvolen za »purkmistra« Josef Tvrzský a po něm r. 1847. Ferd. Hloušek

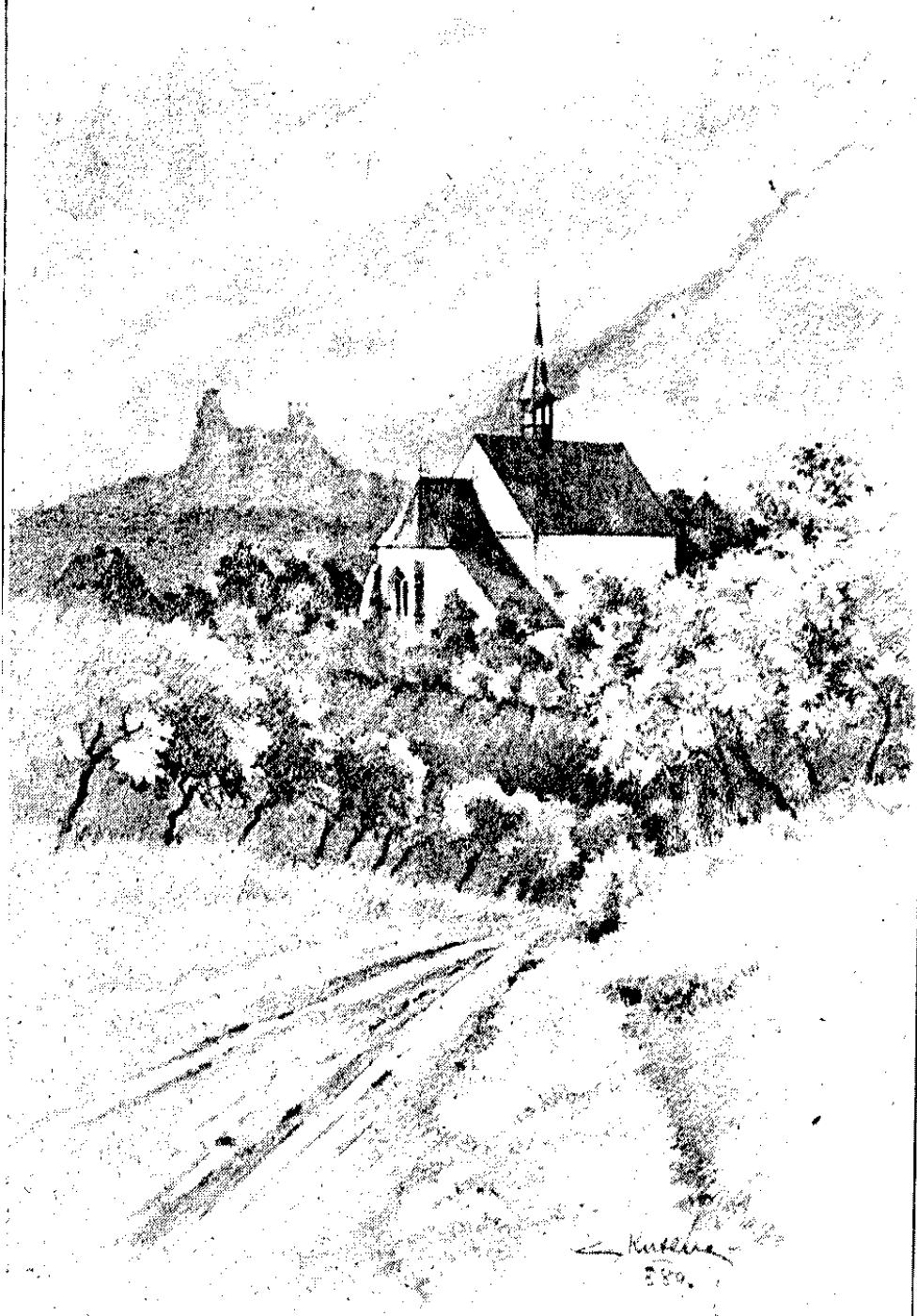
Přičiněním Tvrzského bylo Rovensko značně zvelebeno; péčí jeho koupena velká

stříkačka za 800 zl., náměstí bylo vydlážděno, ulice srovnány a zavedeno tkalcovství u větší míře nežli před tím. Také pan Mastný z Lomnice měl zde rozsáhlou tkalcovnu na regulatorech v Javůrkově domě a na sále »u modré hvědy.«

Roku 1843. (27. srpna) vznikl neopatrností u řezníka Františka Jačka č. 8. oheň v 1 hod. odpoledne a v krátké době 28 stavení lehlo popelem, 42 rodiny (162 osoby) byly bez přistřeší.

Tehdy viděl se vhodný čas propositi milostivou vrchnost za odpuštění zbytku roboty, hrabání sena na rokytenské louce; však »není k tomu žádné dokonce příčiny, aby se tato robota městu odpustila, dostali za odpověď. Tehdy bylo zde již 343 domovních čísel, poplatníků 453.

V roce 1848. byla i zde »konstituce« slavným způsobem vítána. Národní obrana či garda byla ozbrojena palmou i poboční zbraní. 100 hlavní daroval pan baron a Rovenští si je dali nově připraviti. Veličitelem sboru byl František Herbig, ředitel panství, podvelitelem Frant Wittwer, Frant. Domín nadporučíkem, Ant. Nezbeda a Jan Náhlovský poručíky. Tito vydali (16. září) tištěné provolání k sousedním vesničanům, aby každý ku stráži národní přistoupil. Prapor svěcen byl (20. září) na náměstí s velkou slávou a střelbou. Po svěcení pra-

Kutela
1880.

Týnský chrám ze strany severovýchodní

poru byl manevr. Strážnice byla v radnici. Uniformy byly 13. září 1849. pořízeny. Mužů čítal sbor 114. Tehdejší zde kaplan P. Fr. Paclt byl »polním kaplanem«, učitel Č. Prach, kapelníkem,* Frant. Kříčkó, felčar, lékařem sboru. (Od r. 1846. byl zde též zkoušený doktor Rudolf Weiss, mimo to Josef Bakovský, ranhojičem.) Toho roku navštívil zdejší kolaturu J. Em. veledúst. p. biskup Aug. Bart. Hille a pokud dlel na faře, držel sbor před farou čestnou stráž, začež jim ze svého sídla Litoměřic zaslal ještě písemné poděkování.

Tehdy vypraveni byli 3 plnomocníci do Prahy. (V. Hejduk, Ferd. Hloušek a Ant. Nezbeda), aby vymohli: 1. by město zase taková práva mělo jako před 200 lety, 2. by řemeslníci venkovští sem k cechům přistoupiti museli, 3. by si město zase svůj pivovar a vinopalnu postaviti mohlo a aby právo propinační zrušeno bylo, 4. by k městu ony grunty a lesy jež si vrchnost osvojila, vráceny byly, 5. by hrabání sena (poslední robota) bezplatně zrušeno bylo, pak i desátek a quartal aby zrušen byl. Aby silnice k Semilům přes Týn vedena byla.

Volba poslance děla se v kostele na Týně a to voliči s kolatur: Týnské, Libuňské, Hruboskalské, Všeňské, Přepeřské,

Loučecké, Žel.-Brodské, Tatobské a z vesnic kolatury Turnovské.

Národní stráže v Turnově, v Železném Brodě, v Semilech a zde tvořily i pluk.

V týž den, kdy zdejší setnina na pochod ku »obhájení Prahy« se chystala, zaslal Jan Náhlovský, poručík, mlýnář v Sejkoričích zdejšímu veliteli lístek prose, by národní stráž jemu ku pomoci přišla, »že horáci jdou.« Skutečně lidé z Podmoklic, Kuchelny, Komárova a Kozákova táhli přes Tatobity; zde se k nim mnozí připojili a Trakal stal se jejich vůdcem. Odcházeje, byl napomínán ženou: »Neber oves, ber pšenici!“

Táhlit na oujezdský špýchar, mlýnů neopomíjejíce. Právě páčili vrata u mlýna sejkorského, když přišla z Rovenska stráž. S obou stran bylo statně bojováno; však »horáci« podlehli. Trakal dostal pšenice, až zůstal ležeti, pak co zajatec do města veden byl. Poklůpek od jeho brslenek dlouhý čas jako netopýr na vratech u mlýna byl přibit. To bylo první a také poslední hrdinství zdejší národní stráže. Pak chodívali pilně execírovati na ktovskou obec.*)

Roku 1849. (3. února) zaslalo zdejší představenstvo žádost k c. k. vrch. po-

*) Dobре si tehdy Vinařický zaparadoval: „Zahrájem si na vojáky, máme flinty a bodáky.“

štovní správě, by dopisy odtud nemuseli se do Sobotky donášeti, ale do Turnova, čemuž vyhověno bylo a tož od 1. března 1849. patřilo Rovensko poštou k Turnovu. Města představeným byl tehdy Ferdinand Hloušek. Týž vydal provolání tištěné (9. dubna), že se zase trhy týdenní a výroční, jak v kalendáři uvedeny jsou, odbývati budou. Roku 1851. (22. ledna) pořádali gardisté ples velmi hlučný; přítomno bylo 114 párů, tož obě úplné setniny zdejší posádky, z nichž 1. čítala 60, 2. 54 mužů.

Již roku 1848. založena byla zde kolaturní knihovna přičiněním p. faráře Bernarda, který k témuž účeli věnoval 50 zl. c. m., město tolikéž; kterýchžto 100 zl. zasláno bylo Matici České a tož zdejší kolatura stala se jejím členem.

Když pak r. 1849. (17 března) vydán byl nový obecní řád, dle něhož dostala města a vesnice samostatné správy vči svých volenými ze svého středu výbory a z nich purkmistra, jakož i že Čechy dle nejvyššího rozhodnutí (24. června 1849.) ze 16 na 7 krajů, 79 podkrajů a 210 okresů rozděleny byly, nadešla pro Rovensko osudná doba, až k docílení okresu velmi vhodná, o což se také ucházeli. Leč netečnosti tehdejšího purkmistra, který byl zaroven hostinským v radnici, vše se sbortilo.

Když přijela sem c. k. komisie stran vyjednávání okresu, spal purkmistr po jakési muzice, jakoby o ničem nevěděl; a byv probuzen dal svolati výbory, leč komisaři nečekali a odjeli. Tož právem se může říci, že tehdejší zdejší purkmistr okres prospal. Na to bylo Rovensko přivtěleno k okresu a podkraji Turnovskému a kraji Boleslavskému; tím bývalé rychtě Rovenské na dobro konec učiněn byl. Tatobita, Žernov, Sejkorice, Přední a Zadní Proseč, Žlábek, Veselá, Křečovice, Žďár, byly přivtěleny k okresu Lomnickému. Tolikо školní obec a kolatura připomínají aspoň poněkud na bývalou rychtu Rovenskou.

Roce 1850. rádila zde strašně cholera, která nejen v městě ale i v okolních osadách mnoho obětí vyžádala. Hlavně však město bylo jí stíženo; mrtvoly toliko v obecné truhle do šachet noseny byly, ježto truhláři ani nejobyčejnější rakve do zásoby dělat postačiti nemohli. Hrobníci sotva jednu šachtu vykopali, byla předešlá mrtvolami plna; tyto bývaly polity vápnem. Po hřby se žádné odbývati nemohli; mrtvoly byly toliko u kostela vykropeny a pak, když šachta plna byla, kněz za všecky společně se pomodlil. U kostela hřbitov již nestáčoval; tož počaly se šachty kopati na zádušním poli, kdež nyní hřbitov jest. V

Tatobitech vidívali jakousi žlutou páru nad Rovenskem, majíce za to, že se ta nemoc tak vypařuje. Tehdy 2 občané z Tatobit stali se zde bezděčnými lékaři, jež onemocnělí všude chtěli míti; byli to Fr. Kořínek, hrobník a Josef Král (dušta.) V Rovensku bylo už tak zle, že nebylo, kdo by nemocným posluhoval a mrtvé odnášel, kdo kde bál se. Za to »doktoři« statně popijeli kořalku; nebot co kde dostali, propili. Zbožní hledali útěchy a pomoci shůry a spolčivše se putovali k sv. Vavřinci do Tatobit a k P. Marii na Vyskeř; pouť na Vyskeř dosud se zachovává na památku toho krutého času. Ve 14 dnech zemřelo přes 250 osob.

Tehdy byl z dobrovolných příspěvků lustr do kostela pořízen, socha na náměstí (r. 1845.) opravena a r. 1848. (1. ledna) nová socha sv. Václava z radnice slavným procesím do kostela přenešena a na hlavním oltáři postavena.

Škola. (12. ledna) zemřel zde »učitelský pomocník« Janus, který zde působil 11 roků. Jeho místo zaujal Josef Drbohlav z Libuně. Od r. 1832. vyučoval zde po 53 roky Čeněk Prach, zdejší rodák, který když se J. Karásek pro sešlost věku vzdal vyučování, místo učitelské provisorně obdržel r. 1850. a r. 1857. definitivně. Karáskovi ze svého skrovného služného musil

poskytovati výslužné. Za svého působení nabyl Prach 5 pochvalných decretů. Škola, kterou patron vystavěti dal, hrozila roku 1851. sesutím; proto opět najata byla stará škola (č. 72.) pro 2 a pánský dům (Prachův) pro 1 třídu. Roku 1854. učil zde Fr. Svoboda z Dobšina za Josefa Drbohlava, který v Praze meškal.

Záhy se zde také sestavila »ochotnická divadelní společnost«, kteráž r. 1837. věnovala chudé školní mládeži rys papíru, což od té doby častěji se opakovalo, zvláště ku veřejným zkouškám věnovávala značnější obnosy na »odměny« pilným žákům.

Roku 1859. (25. února) jednalo se o stavbu nové školy nynější, která byla r. 1863. (28. září) slavnostně vysvěcena. Učitel Č. Prach měl tehdy 320 zl., 1. podučitel Drbohlav 180 zl., 2. podučitel J. Novotný z Hrdoňovic 150 zl. ročního služného; byla tehdy 3třídní.

Pak zde působili (r. 1867. 1. září) Jos. Koloc z Mukařova, Ant. Strnad, zdejší rodák, Hurich (Ulrich?) z Mladějova, Josef Kašták (r. 1867 2. ledna) ze Sytové, Václav Koubek (r. 1872. 26. července) z Prahy, Frant. Tvaroh (1873. 30. září) z Nové Paky, Josef Strnad, rodák zdejší, František Řábek z Hrdoňovic, Jar. Šich z Turnova, Kaj. Tichý z Jičína, Josef Cvrček z Louček, Josef Zajíc ze Zboží, Michal Straňák,

rodák zdejší, Rudolf Vancl, Josef Bursa z Bělé, Boh. Zikmund, rodák zdejší, Fr. Šíp, Barbora Tichá z Prahy, Marie Černá, Fr. Hádek z Držkova, Karel Drbohlav z Vyskře, Alois Soukup z Písku, Fr. Šádek z Vyskře, Josef Kynčl, Antonín Holán, rodák zdejší, Anna Sobotková; r. 1886. za říd. učitele ustanoven Josef Kašták, říd. učitel z Radostína.

Roku 1867. zvýšen byl plat podučitelům o 30 zl. a přidáno $\frac{1}{2}$ sáhu dříví a 10 centů uhlí. Roku 1870. říd. učitel měl 500 zl., funkční přídavek 200 zl. a 5leté přídavky po 50 zl., učitel 500 zl., 2 podučitelé po 350 zl.; byla tehdy škola 4-třídní. Roku 1876. zavedeno zde industrialní vyučování; učitelkou byla slečna Anna Myšková. Roku 1882. rozšířena škola o třídu 6., kteráž r. 1886. rozdělena byla. Z té příčiny bývalý špitál na školu upraven byl. Roku 1887. byla škola zdejší ze III. do II. třídy platů učitelských vřaděna. Konečně r. 1892. i třída 4. byla rozdělena, a tož obě pobočky našly místa ve špitále.

Mimo každoročních patrimonálních úřadů obvyklých návštěv důst. pp. vikářů a vrchnostenských úředníků při veřejných zkouškách, dostalo se škole zdejší té cti, že ji při svých visitacích biskupských neopomenuli navštívit nejdůst. pp. biskupové. A když nové školní zákony v život vstoup-

pily, byl zde r. 1871. c. k. okres. školní inspektor Jos. Riss, gymn. profesor poprvé, pak r. 1876, (4. dubna) c. k. zemský inspektor školní Leon. Hradil a Tomáš Kazbunda, r. 1884. (7. dubna) Frant. Streit. A r. 1887. (13. srpna) Dr. J. Kvíčala, dr. filos. a univ. profesor, co člen zem. výboru s c. k. okresním hejtmanem Kohlmünzerem, Fr. Hartlem, zem. poslancem a star. okr. výboru J. Žďárským, okr. star. a 3 členy okr. výboru, prof. a Dr. fil. Josefem Píčem, docentem na universitě. Roku 1887. (11. června) odbývala se ve škole zdejší schůze učitelské jednoty v Turnově.

Další postup farářů a děje kostela.

Roku 1858. navštívil osadu zdejší veledůst. p. světící biskup Petr Krejčí.

Roku 1859. (13. listopadu) zemřel zdejší farář P. Jan Bernard v 70. roce věku. Administratorem byl veleb. p. P. Fr. Paclt, kaplan (vůbec »Pácal« zvaný), rodák z Turnova. Po něm r. 1860. (1. dubna) přistěhoval se sem farář a vikář P. Jan Šolc z Vyskře, který r. 1864. (19. června) co vikář třídnictví Turnovského do Turnova

se odstěhoval, an tam ustanoven byl, a (25. září 1864.) přijel důst. p. farář Čermák, farář a titul. děkan z Vyskře a zaujal místo faráře na Týně; odtud veleb. p. P. Paclt, stěhoval se na Vyskeř, kdež r. 1865. (18. listopadu) zemřel. Za něho byl sem dosazen veleb. p. P. Josef Mlejnek, který zde (10. prosince) 1865. zemřel. Místo po něm zaujal veleb. p. P. Jan Kara z Mladé Boleslaví.

Roku 1868. (29. června) poctil kolaturu zdejší návštěvou svou nejdůst. biskup Bart. Vahala.

Roku 1874. (3. března) zdejší veleb. p. P. Kára byl dosazen za kaplana do Loukova a sem dosazen veleb. p. P. Jan Stuchlík ze Sobotky. Roku 1875. (12. prosince) odstěhoval se důst. p. P. Jan Čermák, děkan a vikář do Turnova a sem zase r. 1876. (7. května) důst. p. farář Josef Zdobinský z Vyskře a odtud (8. května) a důst. p. P. Jan Stuchlík na Vyskeř za administrátora a sem se (1. září) přistěhoval důst. p. P. Frant. Portych ze Mšena.

Roku 1878. (27. dubna) zemřel důst. p. P. J. Zdobinský, zdejší farář v stáří 62 roků a r. 1789. (6. ledna) důst. p. P. Jos. Svoboda z Hrubé Skály na Týn za faráře se přistěhoval. Téhož roku (8. srpna) na-

vštívil kolaturu zdejší J. Em. veledůst. p. biskup Ant. Lud. Frind.

Roku 1881. (13. března) byl sem ustanoven důst. p. P. Josef Turek z Vyskře na uprzedněné místo po důst. panu P. J. Svobodovi, který se do Turnova (19. září) 1880 za děkana dostal a důst. p. P. Fr. Portych stěhoval se na Vyskeř co administrator. Roku 1886. dostal se sem za kaplana důst. p. P. Arnošt Rameš z Jenčovic a odtud r. 1888. za kaplana do Libuně, kdež dosud co administrator působí. Místo jeho zaujal veleb. pan P. Josef Symon.

Roku 1860. (23. října) dokončena práce pokrývačská na kostele, při čemž na velikou škodu a újmu gotické stavby byly vnější pilíře, druhdy podpory kamenné klenby svrchu ubrány. Hřbitov, ač byl již r. 1850. založen a od té doby se naň pohřbívalo, byl teprv r. 1877. (2. října) po dostavení obruby vysvěcen. Obřad ten vykonal veledůst. p. P. Vinc. Náhlovský, prof. theol. rodák Sejkorský, za assistance zdejších kněží. Týž r. 1878. (6. června) obstaral mládeži školní v Praze prapor, který byl pořízen z dobrovolných příspěvků. Roku 1883. (20. srpna) zavítal sem, co do nejbližší osady svého rodiště zase, však co probošt od Všech Svatých na Vyšehradě.

Roku 1888. byl kostel v ně malován, varhany předělány a kruchta přestavěna,

vedlejší (4. a 5.) oltáře byly k vúli rozšíření lodi chrámové odstraněny, křížová cesta koupena, kazatelnice opravena, všecky sochy nově polychromovány, velký krucifix pořízen, a vúbec celá vnitřní uprava z dobrovolných příspěvků nově pořízena.

Však r. 1889. stihla kolaturu zdejší nepatrná nehoda, ježto v předvečer Všech Svatých při zvonění praskl zvon hrubý, Václav. Týž byl r. 1890. od zvonaře z Lubeku v Nizozemí velmi dobře opraven, takže na zvuku ni tonu újmy nevzal. Správa stála 315 zl. -- kr. Práci tu vykonal ve zvonici.

Rovensko v době novější.

Od r. 1852.—4. zase řádil nedostatek, nouze a bída mezi lidmi následkem neúrody a drahoty. Tu pan baron Jan Lexa z Ährenthalu s panem okr. hejtmanem Ed. Artlem přispěli v čase »rozhoštěného nedostatku« k úlevě tak trapné nouze ku pomoci obilím i penězy.

Roku 1855. dluhovalo 174 sousedů menší větší kapitaly k obci. Roku 1856.

bylo 2797 zl. $75/10$ kr. příjmu, 1717 zl. vydání, takže zbylo čistého jmění v pokladně 1080 zl. $75/10$ kr.

Roku 1857. byl měšťanostem Ferdinand Hloušek, výbory: Václav Hejduk, Frant. Zikmund, Jan Hejduk, Ant. Strnad, Ant. Nezbeda, Václav Hejduk (?), Josef Fajta, Josef Kraus. Tehdy byly ulice Táborská, Ježkova, Brožkova a j. nálezitě opraveny, srovnány a zašutrovány. Při nové volbě byl zvolen měšťanostenem Ant. Nezbeda, 1. radním Josef Kraus, 2. Václav Hejduk, 3. Ant. Stěhulka. Při nové volbě r. 1860. byli zase všickni zvoleni, toliko 3. radním zvolen Čeněk Hloušek z Týna.

Roku 1855. byl pronajímán hostinec v radnici poprvé »bez závazku pivo z panského pivovaru odbírati.«

Roku 1856. (19. května) strhla se o půl 1. hod. s poledne strašná vichřice, kteráž se staré neobývané školy střechu scho-dila a mnoho jiných škod způsobila.

Když r. 1855. stavěna byla železnice Pardubicko-liberecká, mnoho lidí chudších odtud a z okolí spěchalo do těžké práce, nevalně placené, ježto »Taliáni« 2—3 násobnou mzdu dostávali. Však se Italové špatně odměnili; neboť sotva že byla postavena dráha, tu povstali Italové proti Rakousku r. 1859. Odtud bylo tam 31 liber cupaniny a 16 liber obvazků přezných.

zasláno. Za války Šlezvicko-holštýnské r. 1864. bylo i sem několik lehce raněných vojínů rakouských do nemocnice dopraveno. Spor válkou touto povstalý mezi Rakouskem a Pruskem rozhodl r. 1866.

V Rovensku panoval (jako všude jinde) před Prusy velký strach, mnoho lidí hlavně mladíků a mužů, ženy a děti utekli do Kamenice až k Bytouchovu; též dobytek sebou vzali. 28. června tálili Prusové od Semil a Turnova k Rovensku počtem asi 40.000 mužů. Na polích u Ktové, na obci, rozložili se táborem. Asi 5000 mužů zůstalo v Rovensku po domích ubytováno. Prusové rekvírovali dobytek a potraviny z krámů moučných i kupeckých a kde dostali co potřebovali, nic zlého nečinili; kde nedostali po dobrém, užili násili. Obyvatelstvo se uprchlé vrátilo s večerem domů. 29. června odtud tálili směrem k Jičínu a u Knižnic byli salvami z děl rakouských pozdraveni, čímž učiněn začátek krvavého dne u Jičína. Mimo jiné, co zde Prusové pobrali, učinili škodu nenahraditelnou, vytrhavše listy ze starých pamětních knih městských, do nichž zabalovali uzenice, sýr a j. potraviny.

Počátkem srpna po uzavření míru (8. srpna) v Praze, vracela se tudy některá oddělení Prusů a jeden vojín byl nemocen cholerou; týž zde zemřel i cholera zavlékl,

takže mnoho osob na ni onemocnělo i zemřelo.

Škoda, již Prusové zde udělali, byla po válce částečně penězy uhrazena; pak sem bylo dodáno mnoho pytlů mouky, cukru, kávy, rýže, a to se ve škole u pana Nezbedy prodávalo.

Pruské velitelství vydalo z Libuně dne 25. července sem rozkaz a jakoby bylo vědělo, které osady tvořily druhdy rychtu Rovenskou, právě tyto společně vyzvalo, by uhradili ku straně král. polní nemocnice requisity obnosem 150 zl., a to Rovensko a Kotce 50 zl., Štěpanovice a Blatec 10 zl., Václaví a Volavec 10 zl., Podtejní, Sejkovice, Žernov, Tatobity, Proseč a Křečovice 55 zl., Kotelsko 5 zl., Veselá, Žďár a Bytouchov 20 zl.

Občanská čítárna. Rozličné ty události přiměly některé zdejší občany k odbíráni novin a tak povstal spolek (1867.) »Občanská čítárna;« při volbě (6. října) zvolen: předsedou p. Josef Tvrzský, místopředsedou veleb. p. P. Jan Kára, jednatellem pan učitel Gustav Hurich, pokladníkem pan Josef Hanzák. Spolek ten omezoval se toliko na odebíráni a čtení novin a časopisů: Národní Noviny, Pražský Loyd, Veselé Listy, Humoristické Listy, Pravda, Boleslaván, Politika, Hlas, Hospodářské Noviny, Květy, Světozor, Praha a časový ro-

mán »Custozza a Kr. Hradec«, byly po 2 dni v místnosti spolkové v hostinci u p. Nezbedy vyloženy, pak kolovaly mezi členy, kteří platili 3 zl. přispěvků ročně. Místnost byla ozdobena poprsími Havlička a Jungmanna. Členů bylo 40. Spolek ten zanikl.

Divadlo. Josef Tvrzský, Ant. Nezbeda a Ant. Stěhulka se r. 1868 (3. září) usnesli, že pořídí nové jeviště, které by po čase, až by totiž vynaložený obnos zpět dostali, v majetek obecní přešlo. Malba stála 162 zl. 50 kr.

Tehdy byl purkmistrem p. J. Javůrek. Ochotníci byli velmi činní a od r. 1837. často věnovali mnohdy i značný obnos chudé školní mládeži. Roku 1867. (3. září) až do r. 1868. (8. října) vydáno bylo z ochotnické pokladny 175 zl. 30 kr. Roku 1869. (1. ledna) hrálo poprvé žactvo» Učitel ve francouzském zajetí.« Roku 1870. hráli ochotníci 15krát.

Roku 1868. byla volba honebního výboru; voličů bylo 346.

Radnice. Roku 1870. byla na radnici postavena věž nová vyšší a tato i radnice byly pokryty břidlicí.

Lékárna. Též toho roku povolena zde byla lékárna, jejíž zřízení uděleno bylo p. Václavu Krátkému, který jest dosud jejím majitelem i starosteou města.

Dráha. Na projektovanou dráhu od

Jičína k Turnovu r. 1870. bylo zde upsáno 40 akcií po 200 zl.

Lékaři. Od r. 1856. byl zde městským či obecním lékařem pan Ant. Stěhulka, c. k. voj. nadlékař ve výslužbě, až do roku 1892. Mimo to dávali »passport« k cestě na onen svět Kříčko a rodina Bakovských. Roku 1871. zřízeno zde místo řádného lékaře městského a prvním zde byl MUDr. Vojtěch Říha, který r. 1872. do Podkováně u Ml. Boleslavi přesídlil. Po něm za městského lékaře zvolen byl MUDr. pan Václav Novotný, který odtud r. 1875. do Kácova se dostal. Pak zde působil MUDr. p. Holub (1875—79.) nyní měst. lékař v Žižkově u Prahy, MUDr. p. Pošpišil (1879—85.), MUDr. pan Jos. Lang (1885—91.), nyní městský a obvodní lékař v Lomnici n. P., MUDr. pan Frant. Fišer (1891—92.), nyní v Ivančicích na Moravě. Nynější MUDr. p. Frant. Smíchous, rodák sejkorský, od r. 1892.

Nyní má Rovensko 1946 obyvatelů, čísel domovních 411 a platí 8004 zl. přímé daně. Měšťanostem je pan Václav Krátký, lékárník, radními pp.: Fr. Hloušek, Karel Holán, Ant. Medek, Ant. Pšenička, Vojt. Podzimek, Josef Náhlovský; mimo ty 17 výborů. Tajemníkem městským je p. Čeněk Zikmund,

Řemeslníků*), kteří platí živnostní daň jest: pekařů 6, mlynářů 2, krupař 1, kupců 13, řezníků 12, hostinců 13, obchod s českými broušenými granáty 14, tkalců (factorů) 8, obchodníků střížným zbožím 2, obchodníků obilím 4, obchodníků podomních 6, obchodníků máslem 2, obchodníků uhlím a dřívím 3, obuvníků 9, krejčích 9, kožešníků 2, sedláčků 20, sedlářů 4, brašnařů 2, kovářů 2, kolářů 2, zámečníků 2, punčochářů 2, hrnčířů 3, truhlářů 7, kramářů (co jezdí na trhy) 2, šlejšíř 1, pokrýváč 1, hodinář 1, klempířů 3, holiči 2, košíkář 1, soustružník 1, bednář 1, harfénista 1, flašinetářů 3, hudebníků jsou zde 3 sbory; (počet jednotlivých určiti nelze). Obyvatelstvo živí se hlavně broušením českých granátů, kterážto živnost jest jednou z nejstarších zde, protože český granát nachází se ve zdejším potoce; až dosud se na několika místech (však spoře) rýzováním najde. Roku 1834. rýzování zaváděl zde pan baron, leč nevyplácelo se, poněvadž byly granáty za stara vyloveny. Obchodníci s českými granáty byli zde záhy. Roku 1717. se dva obchodníci s »kamínky« v hospodě »panského domu« pohádali. Jenže omezovali se v obchodě svém toliko

*) Řemeslníků jest sice v Rovensku více, leč zde jsou toliko ti uvedení, kteří platí živnostní daň, zvláště brusíčů českých granátů jest zde hojně, as 80.

na Turnov; teprve v r. 1870—85. začali jezdit s českými granáty do Prahy. Leč nezřízenou soutěží mnozí ceny syrového kamene zvýšili, následkem velké poptávky, kdežto hotové zboží v ceně kleslo, protože mnozí dávali a nabízeli zboží své, jakoby bylo kradené. Vždyt bylo v té době as 30—35 obchodníků. Kdo měl nějaký zlatý uspořený z broušení, již si koupil kámen a »dával dělat«; mnozí takto o své úspory přišli, protože prodělávali. Mnoho rodin následkem úpadku brusířství se odtud vystěhovalo, byvše nučeny jiné živnosti se chopiti; mnozí odstěhovali se v poslední době i do Brasilie. Mnozí zase svého bývalého řemesla se chopili. Však dosud nejrozšířenější živnosti jest brusířství. Po něm nejčetněji zastoupeno jest tkalcovství šotyšů a kanafasů.*)

Veřejná bezpečnost.

Pro veřejnou bezpečnost byla zde r. 1868. zřízena stanice c. k. četnictva o 3

*) Tkalcovství provozuje se více po vesnicích. V městě dělá se as na 10 stavech. V Slovníku nauč. mylně udáno jest, že se zde dělají „fezy“; ty se zde nikdy nerobily. Také Sommer chybil, že zde je mnoho harfenistů; tehdy zde byli všeho všudy 3, nyní 1. Také hrnčířství kleslo. Vyrábí se zde kachle, nádobí se kupuje odjinud, takže hrnčíři s hrncí a j. nádobím obchod vedou.

mujích. Nyní jest zde správcem c. k. velitelství četnické stráže pan Václav Carda, pan Victorin Krámský 2. závodčí a pan Josef Ferra, četník. Raion jejich připomíná dobře »bývalou rychtu« Rovenskou, mimo to, co patří k Lomnici.

Město má i městského strážníka a 2 ponocné. Strážník »servus« býval již za stara volíván a míval původně 3 kopy gr. č. roční služby. Ponocní byli r. 1785. zavedeni. Tito mají také na starosti osvětlování města a hrobnictví.

Porodní babičky jsou zde 3.

Podpory uděluje obec 22 chudým příslušníkům v obnosu 350 zl. ročně.

Spojení.

Spojovacích prostředků má Rovensko poskrovnu. Erární silnice od Jičína k Turnovu je minula. Od této (u piramu blíže Ktovy) vede Rovenskem silnice okresní k s., která se v Podtýní rozvětuje na okr. silnici Železnobrodsko-Rovenskou k sz. a Lomnicko Rovenskou k sv., po které od piramu v »Zeleném háji« jede se k Semilům k s. Mimo ty vedou tudy úvozy k sz. do Štěpanovic a na Blatec, k v. na Liš. Kotce a na Holenice, k jv. do Lhoty

Semínové, přes Přihon k s. do Sejkořic, k sv. Ža hůru či Záhoří a do Kamenice. Do Borku k z. je nyní úvoz zcela opuštěn, ježto se tam snaději dojede po silnici. Pěšin a polních čet jest velmi mnoho na všecky strany. Že erární silnice Rovenska minula, bylo a jest proň ránou osudnou, kterou vyrovná snad časem projektovaná nyní železnice, ač bude-li blíže města nádraží. Druhá osudná rána jest, že »purkmistr« r. 1849. prospal okres, kterou vyrovná snad také budoucnost.

Roku 1861. rozpadl se starý system cechovního zřízení spolčovacího a živnostníci měli se spojiti ve spolky živnostenské na základě nového spolčovacího zákona, který dal podnět k zakládání i jiných spolkův a jednot. Tož živnostníci rozpuštěných zde cechů utvořili spolek »Vlastimil«, který měl přes 100 členů. Nyní existuje také pod jménem »Tkalcovský spolek« a má 30 členů; před. p. Josef Böhm, jdtl. p. Fr. Bubák, pkld. p. Fr. Tondl. Spolek týž má zachovalé privilegium na pergamene z r. 1650. i »matku pokladnici« a starou pamětní knihu z r. 1649. Spolková místnost v hostinci pí. Kasanové »v lípách.«

Roku 1872. založen byl spolek »Kamenářských pomocníků«. před. pan Fr. Mendlík, místopřed. p. Ant. Čapek, jdtl. p. Ant. Svěcený, pkld. p. Ant. Čapek ; pra-

por byl svěcen r. 1883. Má pergamenové privilegium a pečeť z r. 1746. Spolek čítá 90 členů. Spolková místnost v hostinci pana Frant. Karáska »u Českého granátu.«

Roku 1877. založena »Občanská Čítárna, která má 60 členů, 956 svazků o 1204 spisech. Předsedou je p. Karel Holan, jdtl. p. Karel Drbohlav, pkld. p. Vojt. Podzimek, knihovníkem p. Václav Štastný, který je zároveň říditelem odboru »Divadelních ochotníků.« Spolková místnost v radnici vedle hostinské světnice.

Jednota »SOKOL« založena r. 1870. po několik roků spala a zase k novému životu r. 1786. probuzena byla. Nyní se čile cvičí, však hlavně v letě, ježto zimní tělocvičny není. Členů má 64, z nichž 55 činných a 21 žáků. Náčelník br. Fr. Rudolf. Starostou br. Josef Diblíček, náměstkem br. Vojtěch Podzimek, jednatelem, br. Jos. Holan, pokladníkem br. Jos. Kincl, cvičitely br.: Fr. Rudolf, Josef Šantroch, Josef Kincl. Místnost v radnici.

Spolek voj. vysloužilců byl r. 1881. (10. května) založen a má 70 členů. Veličitelem p. Josef Náhlovský, podvelitelem p. Václav Rudolf, jednatelem p. Karel Bubák, pokladníkem p. Vojt Pavlík. Prapor byl svěcen (31. května) 1885. Spolková místnost v hostinci p. Jos. Náhlovského »na Táboře.«

Zpěvácký spolek »Veselán« má členů 20 pánů a 25 dam. Předsedou pan Josef Kašták, jednatelem veleb. p. P. Jos. Symon, pokladníkem p. Josef Strnad.

Občanská záložna s růčením obmezeným. Před. pan Fr. Hloušek, místopřed. p. Václav Krátký, kontrolor p. Jos. Diblíček, pkld. p. Č. Zikmund. Obrat peněz r. 1893. 293.145 zl. 74 kr.

Živnostenský klub společenstva. Před. p. Josef Ondřej, jdtl. p. Fr. Tejnský, pokld. p. Ant. Svěcený, Členů 125.

2. společenstvo: Před. p. Ant. Pleštil, náměstek p. Fr. Karásek, hostinský, jdtl. p. Karel Stěhulka, pkld. p. Ant. Pšenička. Členů 132.

Sbor dobrovolných hasičů. Velitel p. Karel Stěhulka, podvelitel p. Fr. Toudl, jednatel p. Josef Strnad.

Spolková místnost v radnici s Obč. Čít. Spolek má piano.

Mládelecký spolek má 22 členů. Před. p. Čeněk Hloušek, jdtl. p. Vrabec Josef, pkld. p. Ant. Štučka. Spolek má prapor. Spolková místnost v hostinci »u modré hvězdy.«

Jednota pro zbudování Husova pomníku. Před. p. Č. Hloušek, pokld. p. Fr. Diblíček.

Spolek »Bratrství« čítá 68 členů,
Před. p. Fr. Bejček, jdtl. p. Al. Kvapil,
pkld. p. Josef Šantroch.

Rodáci Rovenští.

Václav K. Holan, varhaník a cantor zde,
od r. 1662—1770. var-
haník a kapelník u sv.
Petra a Pavla na Vyše-
hradě od r. 1670—1704.
zemřel z. 1718. Byl pou-
stevníkem na Waldstejně
a pobyl v Římě. Hu-
dební skladatel a spiso-
vatel »Kaply Kralov-
ské 1693.«

P. Josef Ryba, polní kaplan r. 1811.

P. Jan Drbohlav, kanovník v Litoměřicích
a spisovatel.

P. Karásek, quardian Františkánů v Turnově.

P. Martinek, kaplan ve Wartenberku.

P. Frant. Martinek, farář.

P. Škopán, kaplan v Sobotce.

P. Josef Böhm, farář v Štáhlavi u Plzně.

P. Josef Drbohlav, kaplan ve Světlé pod
Ještědem.

P. Ant. Kasan, katecheta v Plzni.

P. Zikmund, farář v Postoloprtech; zemřel.

Oba bratři PP. Náhlovští narodili se v Sejkořicích ve mlyně, a tož nabyla též prvého vzdělání ve škole národní v Rovensku.

Jindřich Rochus Holan, purkrabí na Hrubé Skále ku konci 17. a začátkem 18. století.

Jiří Bubák, hofmistr na Hrubé Skále současně s Holanem.

Jan Štovíček, Leopold Mazánek, Karel Bubák, inžinýři.

Josef Zikmund, profesor v Budějovicích.

Čeněk Prach, jub. říd. učitel zde.

Horina, jub. říd. učitel v Dolánkách u Turnova.

Karásek, jub. říd. učitel a ředitel kúru v Mn. Hradišti.

Ant. Karásek, říd. učitel v Libošovicích.

Bernard, říd. učitel v Červených Janovicích.

Ant. Strnad, ředitel obecné školy v Rožďalovicích.

Josef Strnad, učitel zde; bratr předešlého.

Jan Sudek, říd. učitel v Oujezdě pod Troskami.

Ant. Koutek, říd. učitel v Drahoticích.

Josef Šťastný, říd. učitel ve Střevači.

Václav Šťastný, učitel v Železnici; bratr předešlého.

Josef Šantroch, učitel v Mn. Hradišti.

Frant. Kotrba, učitel v Klášteře.

Michal Straňák, učitel v Rovensku, zemřel
r. 1885.

Ant. Strnad, učitel v Lomnici, zemřel r.
1883.

Ant. Holan, správce školy ve Smržově.

Josef Holan, učitel v Nepolicích.

Václav Rudolf, učitel v Konecchlumi.

Frant. Dudek, učitel v Košíku.

Augustin Pilný, učitel v Oujezdě pod Troskami.

Alois Podzimek, učitel ve Vyskři.

Bohumil Zikmund, učitel v Oujezdě u Svi-jan.

Čeněk Ruta, c. k. soudce v Kralikách.

Josef Rudolf, c. k. berní adjunkt v Hořicích.

Hynek Šonský, c. k. berní adjunkt v Mn. Hradišti.

Čeněk Bubák, lékárník v Linci.

Doplňky.

Velký zvon praskl r. 1889. (1. listopadu) a spravoval ho Olaf Ohlsen, Dán, sídlící v Lübecku se svým mladším bratrem, který pracoval, starší toliko dohlížel. Práce jejich stála 315 zl. a trvala 3 týdny.

Př. Anna Šantrochová, býv. mlynářka ve Veselé, nyní soukromnice v Turnově,

věnovala do kostela zdejšího sochu Panny Marie Lourdské, za sklem na oltář poboční. Malba křížové cesty stála 270 zl., rámy gotické, polychromované z dílny pp. Bušků na Sychrově stály 210 zl., svícny 35 zl. Náklad na opravu kostela činil 740 zl.

Lipa Tatobitská.

Úctyhodná tato stařenka stojí téměř uprostřed osady Tatobit na vysoké, skoro kolmé sypké stráni, jejíž patu obmývá potok. Stáří její páčí znalci na 1000 let a neznalci na více i méně.

Obvod jejího kotlavého kmene, jvně i zevně korou porostlého má 17 m. délky.

Čiperní lézci vylézají na ni prolézajíce dutými větvemi.

Rovensko a okolí.

Městečko Rovensko rozkládá se v rozlehlé nížině pod horou Kozákovem u výše 300 m nad mořem. Ukryto jest horskými stráněmi, táhnoucími se od severu v jednom pásmě až do Malé Skály. Město, jak již jméno samo napovídá, založeno jest na rovině. Severní část jeho zvaná »Týn« vystavěna jest na mírném pahorku.

Městem protéká potok Veselka od severu, kterýž u samého města přijímá jiný potok, od Kozákova přitékající a Václavkou zvaný. Město vystavěno jest z domů nevelikých, ale v úhledné ulice srovnanych. Čítá 2250 obyvatel ve 410 domech. Obyvatelstvo jest naskrze české a vyznání katolického. Že není zde židů, považuje se u příchozích cizinců za zvláštnost. Lid jest bodrý, povahy upřímné. Není zde též návyku pití kořalky, v čemž má prostý lid zdejší chvalitebnou přednost.

Z paměti hodnosti města uvésti sluší nejprve kostel sv. Václava na Týně, jenž nedávno značným nákladem byl restauro-

ván. Stavba chrámu tohoto padá do tří dob. Nejstarší část jeho, presbyter, pěkná jest památka gotického slohu s bohatě pracovanými okny a špičatou klenbou. Okno za oltářem zdobívala ještě do restaurace starožitná malba na skle, představující hlavu Kristovu. V patě klenutí vtesány jsou význačné masky. Na pravé straně oltáře stojí náhrobek Jindřicha Smiřického z r. 1659., nesoucí nápis v latině: »Dnes mne, zítra tobě«. Lod', prostornější část chrámu, je pozdější přídavek též v gotickém slohu až na klenutí, které spolu s předsíní, nejpozději přistavenou, jest krásce chrámu nejvíce na újmu. V chrámě nalézá se stará křtitelnice cínová, nesoucí nápis z r. 1575.

Opodál kostela stojí dřevěná zvonice starého rázu, nesoucí tři zvony. Spůsob zavěšení jejich a zvonění bývá obdivován cizinci. Zvony visí totiž srdcem vzhůru. Při zvonění sejme napřed zvoník oporu a zvon klesá, otáčeje se ve velkých kruzích kolem vodorovné osy. Chce-li zvon za staviti, zachytí jej v tom momentu, když dosáhnul nevyššího bodu své dráhy, silou zcela nepatrnou a opřev jej opět dřevěnou tyčí. Zvuk zvonů Týnských jest u okolního lidu velice oblíben a působil as mocně v mysl jeho v čas poroby.

Vrchnost tehdy obávajíc se »rebelie« zakázala vůbec všemi třemi zvoniti. Že starý líbezný spůsob zvonění nahražen byl novým, zajisté horším, jest co litovati.

Z Týna přicházíme ulicí Komenského po jedné straně lipami vysázenou na náměstí dosti rozsáhlé, na němž však ubírá místa poštovní budovu s bývalou školou. Význačnou budovou města je radnice s městským znakem (ležící laň) v průčelí, dále starší skolní budova a bývalý »panský dům.« Městečko nemá sice mnoho velikých domů, ale činí milý dojem urovnatostí domků i nejmenších v pravidelné ulici. V posledních letech značně rozšířilo se město novými stavbami na Týně a na náměstí, k čemuž jmenovitě dal podnět rozkvět průmyslu kamenářského,

Z paměti hodnosti města uvésti ještě sluší městské knihy pamětní, sahající do r. 1548., mnohé listiny a pečetě obecní.

Za starodávna kvetlo v Rovensko železářství. Nasvědčují tomu nahromaděné haldy na severovýchodní straně města, též sesuté šachty a mohutná vrstva strusek kolem rovenského mlýna, jemuž dosud »u pece« říkají. Z hnadelové rudy, v okolí hojně, jinak na železo chudé, vyrábělo se zde železo nejvíce k potřebám válečným.

Vyskytující se zrnka českých granátů v půdě kolem Rovenska byla asi podnětem

ku vzniku průmyslu brusičského, jenž od tud později do Turnova se rozšířil a dnes ještě hlavním pramenem obživy jest, ačkoli již valně poklesl. Původ granátů zdejších, jež ohnivě červenou barvou se vyznačují, dle zvěčnělého prof. Krejčího dlužno hledati v serpentinových skalách, které na dnešním Týně se rozkládaly, ale v době diluvialní zvětraly a granátový štěrk v půdě zanechaly.

Vedlé kamenářství hlavním pramenem obživy lidu jest dosud tkalcovství, jmenovitě rukodílná výroba kanafasů, kteréž nalezají hojný odbyt v celých Čechách.

Pozoruhodné jest též odvětví kamnářské, kteréž se vzmáhá. Hlina z některých míst v okolí dává výbornou hmotu plastickou, takže zdejší výrobky kamnářské jsou známy svou dobrohou a láci.

Ku vzdělání řemeslnických učňů zřízena je zde pokračovací škola průmyslová, která jest hojně navštěvována.

Rovensko je rodištěm mnoha učitelů a kněží, kteří na různých místech vlasti české působi. Narodil se zde tež proslulý hudebník český Václav Karel Holan Rovenský v potovici věku 17., varhaník Vyšehradský, skladatel kancionalu a mnohých písni duchovních. Dále proslulý včelař, štěpař a pěstovatel lososů Hynek Prach,

jenž vysazením řady lip v ulici Komen-ského pěknou zde si zachoval upomínsku

V městě založeny jsou mnohé spolky vzdělavací i vlasenecké, z nichž jmenujeme: odbor Matice Školské, Čítárnu, Sokol, zpěvácký spolek, sbor dobrovolných hasičů, spolek pro pomník Husův a jiné.

V městě je též záložna a lékárna. Hostince: Hotel »u české koruny«, hostinec v radnici, »U modré hvězdy«, »u českého granátu« a »v lípách«. Pro hosty na léto je tu hojnost pěkných a velice levných lýtů.

Městečko Rovensko hodí se výtečně za letní sídlo pro svou útulnou polohu, čistý horský vzduch, není zde továren ní závodů, které by vzduch kouřem neb výparý znečišťovaly — a zejména krásné okolí. V roce 1891. dlel zde náš národní básník, Svatopluk Čech po celé léto.

Okoli Rovenska slyne krásami přírodními. Překrásný pohled poskytuje $\frac{1}{4}$ hodiny na jich položené Trosky. Za dne vábí oko muhutné homole čedičové, šedé zdi u jejich paty a sesutá obydlí v závratné výši. Za ranní páry vystupují Trosky z mlhy jako báječný zámek z pohádky.

Zapadající slunce zlatí obrys z celého útvaru, který se znenáhla mění v šedou

silhouettu, Pohled z Trosek je divukrásný.
Všady kolem:

*„libán slunečními lesky
usmívá se vlidně kraj ten český“.*

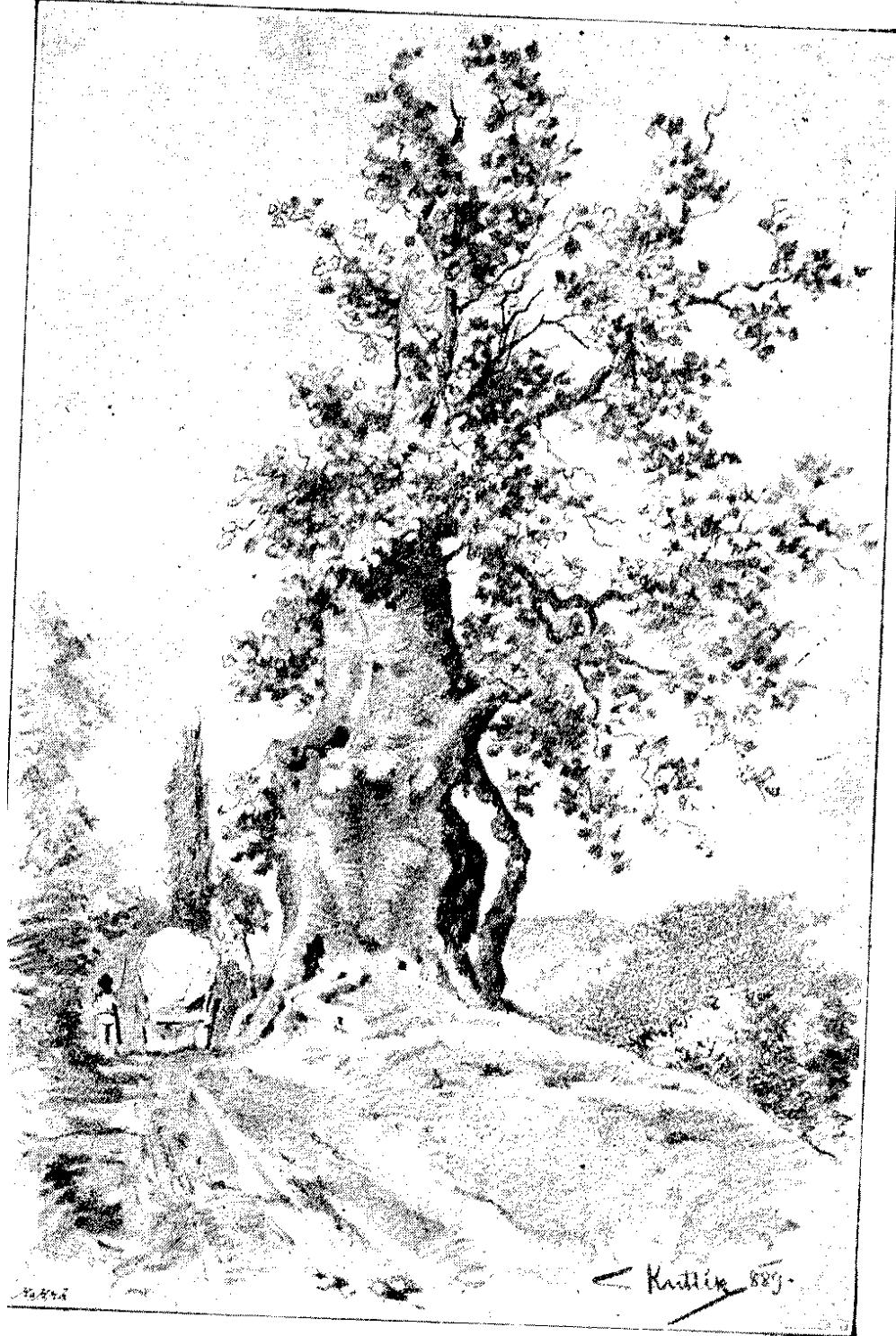
jak napsal náš přední básník.

Na sever otevírá se vyhlídka na Kozákov, $1\frac{1}{2}$ hodiny vzdálený. Návštěva Kozákova poskytne turistům kromě daleké vyhlídky i hojnou sbírku cenných polodrahokamů, zejména jaspisů zelených, červených, šedých, sbírku těchto kamenů chová učitel pan Josef Strnad a jest ochoten každému ji ukázati.

Jiné bližší vycházky podniknouti lze na zříceniny hradu Rotštýna, k prastaré lípě v Tatobitech, na Prachov, do lázní Sedmihorských a Hrubé Skály, kteréž jsou jen hodinu cesty vzdáleny.

Doporučujeme Rovensko pánům turistům za letní sídlo a východiště výletní co nejvřeleji!

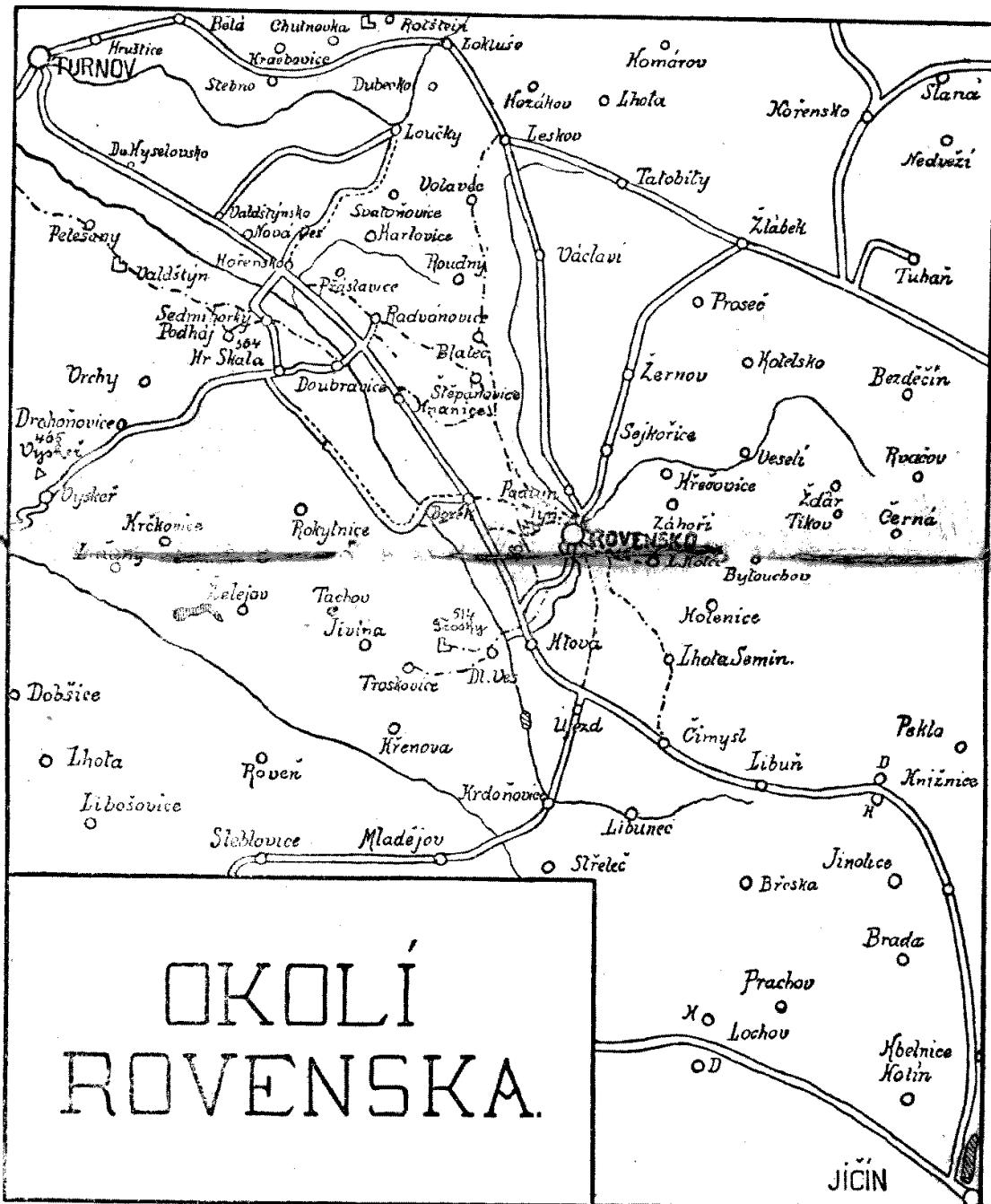

✓ Kuttner 889.

Třistaletá lípa v Tatobitech.

OKOLÍ ROVENSKA

OBSAH.

	Strana
Týn	5
Rovensko a železárství	6
Záležitosti ráboženské a zavraždění P. Burnatého	33
Návštěvy partají vojenských a reformace	42
Samostatnost města	65
První faráři na Týně	79
Nové obdarování a další osudy města do konce války bramborové	86
Nabytí privilegium od J. V. císařovny Marie Terezie až po vykupování robot	98
Stavba nové radnice až po konstituci	117
P. Řehoř Aleus r. 1820., po něm P. Antonín Marek do r. 1824.	121
Další postup farářů	136
Rovensko v době novější	139
Verejná bezpečnost	146
Spojení	147
Rodáci Rovenští	151
Doplňky	153
Lípa Tatobitská	154
Rovensko a okolí	155

Nákladem

VÁCLAVA KUDRNÁČE

v Turnově

vyšly a doporučují se následující knihy:

1. **Život a působení Antonína Marka.** Napsal Arnošt Rameš, kaplan. Cena 15 kr.
2. **On.** Povídka hrab. E. A. Saliasa, přel. J. Jílek. — **Z denníku blázna.** Napsal Mik. Vas. Gogol. Cena 15 kr.
3. **Soudní okres Mnichovo hradisko.** Po-psal Jos. Flanderka, říd. uč. v Kněžmostě. Cena 15 kr.
4. **Adresář města Turnova.** Místopisný prů-vodce a poučný ukazovatel. S plánem města, mapkou okresu turnovského a 4 vyobrazeními. Sestavil V. Kudrnáč, Cena 30 kr.
5. **Z Jizerských Luhův.** Povídky a pověsti. Napsal Jos. Zdenko Přyl. Cena 40 kr.
6. **Quido.** Povídka historická. Napsal C. F. van der Welde. Přeložil Vojtěch A. Černý. Cena 30 kr.
7. **Z válečných dob.** Novelly z vojenského tažení. Napsal Boh. Bouška. Cena 30 kr.
8. **Adresář českých menšin.** Monografie měst v Čechách se smíšeným obyvatelstvem. Popis veške-reho průmyslu, výletních míst, českých škol, statistika českých spolků, úplné adresy všech českých živnostníků atd. Čechoslováni mimo vlast, seznam všech če-skoslovanských spolků v cizích zemích. Sestavil a vydal

Václav Kudrnáč, vydavatel časopisů v Turnově. — Cena brož. 60 kr. V plátně vázaný 80 kr.

9. Paměti o hradu Rotštejnu. Sebral J. V. Šimák. Cena výtisku 10 kr.

10. Album povídek. Cena 35 kr.

11. Hrad Fridštejn od J.V. Šimáka. Cena 15 kr.

12. Anenské slatinné lázně v Bělohradě. Se 14 vyobrazeními a mapkou okolí Bělohradského. Sestavil a vydal Václav Kudrnáč. Cena 55 kr., váz. 70 kr.

13. Das Anna Moorbad in Bělohrad. Mit 14 Abbildungen und einer Karte der Umgebung Bělohrads. Preis 55 kr., gebunden 70 kr.

14. Českodubský okres. Popis jeho, jednotlivých osad, historie událostí, pověsti, průmyslnictvo, živnostnictvo atd. Se 4 vyobrazeními. Sebral a sestavil Bohumil Bouška, učitel ve Všelibicích. Cena 30 kr.

15. Uzdravení. Humoristická povídka od Karla Chalupy. Cena 25 kr.

16. Kosteliček v Nudvojovicích. S vyobrazením. K upomínce na slavnost posvěcení nově upraveného sešlého kostelíčka Nudvojovického, dne 4. září 1894. Vydal Václav Kudrnáč. Cena 8 kr.

17. Kostel na Hruštici. K upomínce na slavnost posvěcení nově upraveného, požárem zničeného kostela na Hruštici, dne 2. září 1894. Vydal Václav Kudrnáč. Cena 8 kr.

18. Zvláštnosti Malé Skály. Napsal a turistům věnuje Jan Šimon, řídící učitel na Malé Skále. Se 7 vyobrazeními a mapkou. Cena 35 kr.

19. Průvodce Národopisnou výstavou Českoslovanskou“. II. vydání. Cena 10 kr.

20. Hrad Kokorín. Cena 3 kr.

21. Paměti města Rovenska. Napsal Petr Matoušek.

Kolorovaný plakát krajiny Turnovské. Cena 85 kr.

Kolorovaný plakát lázní Bělohradských. Cena 50 kr., na lištách napnutý o 12 kr. více.

